זמירות שבת

Gebruikte literatuur:

A = Artscroll
Nosson Scherman, *Zemiros and Bircas haMazon*, New York 2009[2];

A1 = Artscroll Siddur
Nosson Scherman (translation and commentary), Meir Zlotowitz (co-editor), סדור בית יוסף, חול שבת שלש רגלים, *The Expanded Artscroll Siddur, Wasserman Edition, Weekday / Sabbath / Festival, Nusach Ashkenaz*, New York 2010

A2 = Family Zemiros (Artscroll)
Menahem Davis (ed.), זמירות לשבת, The interlinear Family Zemiros, New York 2002 (2015[8]);

A3 = Family Zemiros (Artscroll)
Nosson Scherman, זמירות וברכת המזון, The Family Zemiros, New York 2007 (3d edition; 2017[11]);

B = Bamberger[1]
Salomon Bamberger, *Seder zemirot le-lel Shabat / Die häuslichen Gesänge für Freitag Abend übersetzt und mit Erklärungen versehen*, Frankfurt am Main 1922;

CK = Chaim Kanievsky
Rav Chaim Kanievsky on Zemiros, ed. Rabbi Shai Graucher, Rahway 2020 (deze vertaling komt grotendeels overeen met die in A);

D = Dasberg
שיח יצחק הוא תרגום הולנדי ל ידי דר' יצחק דסברג של סדר התפלה לכל השנה ארשת שפתינו, Siach Jitschak - Gebed van Jitschak, Siddoer, De geordende gebeden voor het gehele jaar, Nederlandse vertaling door Jitschak Dasberg, Amsterdam 2008 – 5768[6];

H = Hirschfeld[2]
Leo Hirschfeld, *Die häuslichen Sabbathgesänge für Freitag-Abend, Sabbath-Tag und Sabbath-Ausgang, erklärt und metrisch übersetzt*, Mainz 1901;

K = Katan[3];
B. J. Katan, *[Zemiroth] Gezangen, Lofzeggingen en Gebeden voor Vrijdagavond en Zaterdagavond*, Amsterdam 5700-1940;

L = Loewe
Herbert Martin James Loewe and Rose Louise Henriques, *Mediaeval Hebrew Minstrelsy, Songs for the Bride Queen's Feast*, London 1926[4];

M = Miller editie
סדר זמירות של שבת עם שלשה פירושים, ירושלם תמ"ז;

O = Otsar HaTefilllot[5]
שמואל שרגא פייבוש פייגענזָאהן (שפ"ן הספר), סידור אוצר התפלות נוסח אשכנז, ווילנא תרפ"ח;

S = Siddur Schma Kolenu
J. Scheuer & A. Richter, *Siddur Schma Kolenu* - סידור שמע קולנו, Basel 2012 - תשע"ב;

Sh = Editie שישא
בנימין זאב הלוי שישא, סדר זמירות המבוארות לשבת עם ביאור, ירושלם תשס"ח;

W = Editie Weingarten
יעקב וינגרטן, סדר זמירות לשבת המפורש, ירושלם תשנ"ג;

Wa = Wagenaar[6]
L. Wagenaar, *Abodath Habbajith*, 1901;

Z = Zmirot Database
http://www.zemirotdatabase.org (gebruikt jan. 2019, juli 2026; de א in de kolom betekent: aanwezig)[7];

פאר = Editie uitgegeven door "פאר"
סדר הזמירות לשבת וברכת המזון, תל־אביב, s.a..

תס = Editie van ספר תיקון סעודה

1 Toegankelijk via: https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/freimann/content/titleinfo/6410981 (bezocht 23/7/2026).
2 Toegankelijk via: https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/urn/urn:nbn:de:hebis:30:1-179205 (bezocht 23/7/2026).
3 Toegankelijk via: https://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/judaicaffm/download/pdf/3861803 (bezocht 23/7/2026).
4 Als een van de weinigen geeft Loewe ook informatie over de muziek.
5 Toegankelijk via https://www.hebrewbooks.org/57995 (bezocht 23/7/2026).
6 Toegankelijk via https://www.delpher.nl/nl/boeken/view?coll=boeken&identifier=MMSFUBA02:000014199 (bezocht 23/7/2026).
7 De Zemirot Database geeft in nogal wat gevallen informatie over de melodie(ën), in gebruik bij de huiselijke zang.

ספר תיקון סעודה עם זמירות לשבת, ירושלים תשמ"ו;

De nummers verwijzen naar pagina's in de verschillende edities; de volgnummers komen overeen met de volgnummers van H; teksten die niet in H voorkomen hebben de nummers 27 en hoger gekregen; vet = met vertaling, italics = zonder vertaling; modern Hebreeuwse parafrase is als vertaling genoteerd.
Verder gebruikten we enkele keren de Talmoed Bavli, afgekort TB, steeds gevolgd door de naam van het tractaat en de gebruikte folio (a dan wel b).
In de eerste kolom vindt men één van de afkortingen **ל**, **י**, **ש**, **מ**, i.e. een lied bedoeld voor ליל שבת, de avond van sjabbat, יום הבת, sjabbatdag, voor bij סיודה שלשית, se'oeda sjelisjiet, resp. tijdens מוצאי שבת, de uitgang van sjabbat.

לשמ	Nummer	A	A1	A2	A3	B	CK	D	H	K	L	Zie pagina	titel
ל	1	**52**	**362**	**48**	**42**	**12**	**72**	**114**	**2**	**12**	**31**	5	כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי
ל	2	**60**	**362**	**50**	**44**	**14**	**92**	**115+117**	**5**	**14**	**37**	9	מְנוּחָה וְשִׂמְחָה
ל	3	**68**		**51**	**46**	**16**	**98**	*115*	**7**	**16**	**41**	11	מַה יְּדִידוּת
ל	4	**74**				**18**	**112**	*116*	**11**	**18**	**47**	14	מַה יָּפִית
ל	5					**24**	**122**	*118*	**19**	**24**	**57**	20	יוֹם שַׁבָּת קוֹדֶשׁ
ל	6	**96**	**364**	**56**	**50**	**28**	**132**	**119**	**23**	**30**	**65**	23	יָהּ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
ל	7	**84**	**364**	**53**	**48**	**26**	**128**	**120**	**25**	**28**	**71**	25	יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל
ל	8	**104**	**366**	**58**	**54**	**30**	**138**	**119**	**27**	**36**	**75**	28	צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכָלְנוּ
י	9	**142**	**494**	**67**	**60**		**170**	*169*	**31**		**79**	30	בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם
י	10	**156**	**496**	**70**	**64**		**186**	**170**	**37**		**85**	35	בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן
י	11	**164**	**498**	**72**	**66**		**196**	**171**	**40**		**89**	38	יוֹם זֶה מְכֻבָּד
י	12	**168**	**498**	**73**	**68**		**200**	*171*	**42**		**93**	40	יוֹם שַׁבָּתוֹן
י	13	**172**		**74**	**68**		**210**	**172**	**44**		**97**	42	כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת
י	14	**176**		**76**			**218**	*172*	**46**		**101**	44	שִׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי
י	15	**180**	**500**	**77**	**70**		**224**	**173**	**48**		**107**	46	דְּרוֹר יִקְרָא
י	16	**184**		**78**	**72**			**173**	**50**		**113**	48	שַׁבָּת הַיּוֹם לה'
מ	17	**252**		**98**	**92**		**292**	*242*	**53**			50	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵ' הַתִּשְׁבִי
מ	18	**230**		**93**	**86**		**272**	*239*	**59**			52	בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה
מ	19	**232**					**276**	*240*	**62**			54	חַדֵּשׁ שְׂשׂוֹנִי
מ	20	**236**					**278**	*240*	**64**			55	אָגִיל וְאֶשְׂמַח
מ	21	**238**					**280**	*240*	**66**			56	אֱלֹהִים יִסְעָדֵנוּ
מ	22	**240**					**280**	*240*	**68**			57	אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי
מ	23	**242**					**282**	*241*	**69**			58	אַדִּיר אָיוֹם וְנוֹרָא
מ	24	**224**		**94**	**88**		**284**	*241*	**71**			60	אִישׁ חָסִיד הָיָה
מ	25	**248**		**97**	**90**		**290**	*242*	**76**			63	אָמַר ה' לְיַעֲקֹב
מ	26	**218**		**88**	**82**			**244**	**78**			65	הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
ל	27	**90**		**54**			**150**					67	צָמְאָה נַפְשִׁי
מ	28							*241*				69	בִּרְבוֹת עִתִּים
ש	29	**198**		**81**	**76**		**244**					71	אֵל מִסְתַּתֵּר
ל	30	**100**		**57**	**52**							73	יָהּ אֶכְסֹף
	31	**34**		**56**	**74**							75	אַתְקִינוּ סְעוּדְתָּא
ל	31a	**34**		**42**	**38**							76	אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין
ל	31aa	**42**		**45**								78	לְמִבְצַע עַל רִפְתָּא
י	31b	**118**		**62**	**56**							79	אֲסַדֵּר לִסְעוּדְתָּא
ש	31c	**190**		**79**	**74**							81	בְּנֵי הֵיכָלָה
ש	31d	**130**		**80**	**74**							83	מִזְמוֹר כ"ג
מ	32	**222**		**89**	**82**							84	רִבּוֹן הָעוֹלָמִים
ל	33			**37**	**34**							86	רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים
ל	34	**110**		**59**								88	בַּר יוֹחַאי
י	35		**490**	**63**								91	חַי ה'
		A	**A1**	**A2**	**A3**	**B**	**CK**	**D**	**H**	**K**	**L**		

titel	Zie pagina	תס	פאר	Z	Wa	W	Sh	S	O	M	Nummer	ל י ש מ
כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי	5	*נה-נו*	*11*	א	**58**	**41**	**46**	**286**	*639*	**32**	1	ל
מְנוּחָה וְשִׂמְחָה	9	*נו*	*12*	א	**61**	**44**	**48**	**287**	*641*	**37**	2	ל
מַה יְּדִידוּת	11	*נו-נז*	*12-13*	א	**62**	**45**	**49**	**288**	*642*	**40**	3	ל
מַה יָּפִית	14	*נז-נח*		א	**64**	**47**	**52**		*643*	**44**	4	ל
יוֹם שַׁבָּת קוֹדֶשׁ	20	*נח-נט*	*13*	א	**68**	**52**	**57**		*645*	**49**	5	ל
יְהִ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא	23	*ס*	*18*		**71**	**59**	**60**	**290**	*648*	**53**	6	ל
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל	25	*סא-סב*	*16-17*	א	**70**	**56**	**63**	**289**	*647*	**55**	7	ל
צוּר מְשֶׁלּוֹ אָכַלְנוּ	28	*סא*	*15-16*	א	**73**	**60**	**61**	**291**	*649*	**54**	8	ל
בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם	30	*פד-פה*	*17*	א	*75*	**82**	**89**		*753*	**67**	9	י
בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן	35	*פו*	*21-22*	א	*77*	**86**	**93**	**438**	*757*	**72**	10	י
יוֹם זֶה מְכֻבָּד	38	*פו-פז*		א	*77*	**88**	**95**	**440**	*758*	**75**	11	י
יוֹם שַׁבָּתוֹן	40	*פז*	*24*	א	*78*	**89**	**97**	**441**	*759*	**76**	12	י
כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת	42	*פח*	*24-25*	א	**78**	**91**	**98**	**442**	*759*	**78**	13	י
שִׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי	44	*פח-פט*	*25-26*	א	*80*	**92**	**99**	**442**	*760*	**80**	14	י
דְּרוֹר יִקְרָא	46	*פט*		א	*81*	**94**	**101**	**443**	*760*	**81**	15	י
שַׁבָּת הַיּוֹם לה'	48	*צ*	*26*	א	*81*	**95**	**102**		*761*	**83**	16	י
אֱלֹהֵינוּ הַנְּבִיא אֵ' הַתִּשְׁבִּי	50	*קלד-קלה*	*26-27*	א	*91*	**137**			*852*	**112**	17	מ
בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה	52	*קכו-קכז*			*86*	**126**	**132**		*845*	**100**	18	מ
חַדֵּשׁ שְׁשׂוֹנִי	54	*קכז*		א	*86*	**128**	**134**		*846*	**104**	19	מ
אָגִיל וְאֶשְׂמַח	55	*קכז-קכח*		א	*87*	**129**	**136**		*847*	**106**	20	מ
אֱלֹהִים יִסְעָדֵנוּ	56	*קכח*			*87*	**130**	**137**		*847*		21	מ
אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי	57	*קכח*	*34-35*		*88*	**131**	**138**		*847*	**104**	22	מ
אַדִּיר אָיוֹם וְנוֹרָא	58	*קכח-קכט*		א	*88*	**131**	**140**		*848*	**107**	23	מ
אִישׁ חָסִיד הָיָה	60	*קכט-קל*			*89*	**133**	**141**		*848*	**109**	24	מ
אָמַר ה' לְיַעֲקֹב	63	*קל-קלא*		א	*90*	**136**	**144**		*851*	**111**	25	מ
הַמַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל	65	*קכג*	*35-36*	א	**94**			**554**	*861*		26	מ
צָמְאָה נַפְשִׁי	67	*נט*		א		**54**	**66**				27	ל
בִּרְבוֹת עִתִּים	69				*88*						28	מ
אֵל מִסְתַּתֵּר	71									**89**	29	ש
יְהִ אֶכְסֹף	73					**62**					30	ל
אַתְקִינוּ סְעוּדָתָא	75								*629*	**25**	31	
אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין	76	*נב-נג*							*629*	**25**	31a	ל
לְמִבְצַע עַל רִפְתָּא	78								*631*		31aa	ל
אֲסַדֵּר לְסְעוּדָתָא	79	*פא-פג*							*751*	**27**	31b	י
בְּנֵי הֵיכָלָה	81	*קד-קו*								**86**	31c	ש
מִזְמוֹר כ"ג	83	*קכה*									31d	ש
רִבּוֹן הָעוֹלָמִים	84			א					*862*	**121**	32	מ
רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים	86			א						**19**	33	ל
בַּר יוֹחַאי	88									**126**	34	ל
חַי ה'	91										35	י
		תס	**פאר**	**Z**	**Wa**	**W**	**Sh**	**S**	**O**	**M**		

1 כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי

Auteur vermoedelijk Mosje ben Kalonymos uit Mainz, einde 10e eeuw. De naam Mosje als acrostichon in de eerste drie regels van het eerste couplet, steeds aan het begin van het tweede woord. Een alfabetisch acrostichon aan het begin van de eerste drie regels van de volgende coupletten. Alleen de ת ontbeekt, terwijl in plaats van de ס een שׂ is gebruikt. ‘t Lijkt niet onwaarschijnlijk dat in de oorspronkelijke versie van deze piyoet ook een ס geschreven stond. De vierde regel van ieder couplet is een citaat uit Tenach.

1

כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי כָּרָאוּי לוֹ
כָּל־שׂוֹמֵר שַׁבָּת כַּדָּת מֻחֳלָלוֹ[8]
שְׂכָרוֹ הָרַבֵּה מְאֹד[9] עַל־פִּי פָּעֳלוֹ
אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ[10]:

Ieder die de zevende [dag] heiligt, zoals het daarbij past,
Ieder die de Sjabbat houdt volgens de regels, zodat hij hem niet vloekt,
Zijn loon zal zeer groot zijn vanwege zijn daad,
“Elk bij zijn leger, elk bij zijn banier.”

2

אוֹהֲבֵי יְיָ הַמְחַכִּים לְבִנְיָן[11] אֲרִיאֵל[12]
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ כִּמְקַבְּלֵי מַתַּן נַחֲלִיאֵל[13]
גַּם שְׂאוּ יְדֵיכֶם קוֹדֶשׁ[14] וְאִמְרוּ לָאֵל
בָּרוּךְ יְיָ אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:[15]

Wie van de Eeuwige houden zien uit naar de [her]bouw van Ariël;
Verheug je en wees blij op de Sjabbat als de ontvangers van de gift van Nachaliël;
Hef ook jullie handen op naar het heiligdom en zeg tot God:
“Gezegend is de Eeuwige die rust geeft aan zijn volk Jisrael.”

3

דּוֹרְשֵׁי יְיָ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבוֹ[16]
הַמְאַחֲרִים לָצֵאת מִן הַשַּׁבָּת וּמְמַהֲרִים לָבוֹא
וּשְׂמֵחִים לְשָׁמְרוֹ וּלְעָרֵב עֵרוּבוֹ
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: [17]

Zij die de Eeuwige zoeken, het zaad van Avraham, die Hem beminde,
Die dralen om de Sjabbat te verlaten en zich haasten om weer te komen,
En die zich erin verheugen Hem te houden en zijn eroev in orde te maken,
“Dit is de dag die de Eeuwige heeft gemaakt, laten we blij zijn en ons erover verheugen.”

4

זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּמִצְוַת שַׁבָּת גְּרוּסָה
חֲרוּתָה לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּכַלָּה בֵּין רֵעוֹתֶיהָ מְשֻׁבָּצָה
טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ וִיקַדְּשׁוּהָ בְּמַאֲמַר כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה
וַיְכֻל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: [18]

Gedenk de Tora van Mosje, met het duidelijke Sjabbatsgebod
Ingegrift voor de zevende dag, als een versierde bruid tussen haar gezellinnen;
De zuiveren zullen haar beërven en zegenen in de uitspraak: alles wat Hij heeft gemaakt,
“Op de zevende dag had God Zijn werk dat Hij had gemaakt voltooid.”

---

8 Vgl. Jesj. 56:2 : שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ.
9 Vgl. Bresj. 15:1 : שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד
10 Bemidbar 1:52.
11 O geeft בְּבִנְיָן; zo ook A, M, W, Sh, S; de versie met לְ bij H, B, D, K.
12 Ariël is de stad van David (vgl. Jesj. 29:1: הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל, קִרְיַת חָנָּה דָוִד), de tempelberg, en daarmee ook een aanduiding van de Tempel.
13 De Nachaliëlsgave is een gave van God, hier de Tora, vgl. Bemidbar 21:19.
14 Vgl. Teh. 134:2 : שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְיָ.
15 Mel. i 8:56.
16 Jesj. 41:8 : זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי.
17 Teh. 118:24.
18 Bresj. 2:2.

5

יוֹם קָדוֹשׁ הוּא מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ
כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב יְכַבְּדוּהוּ כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ
לָנוּחַ בּוֹ וְלִשְׂמֹחַ בְּתַעֲנוּג אָכֹל וְשָׁתֹה
כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ:[19]

Een heilige dag is het vanaf dat hij begint totdat hij weer gaat;
Al het zaad van Ja'akov moet hem eren, naat het woord van de Koning en Zijn inzetting,
Door erop te rusten, en je te verheugen over een weelde aan eten en drinken;
"Heel de gemeenschap van Jisrael zal dat doen."

6

מָשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיוֹדְעֶיךָ[20] אֵל קַנּא וְנוֹקֵם[21]
נוֹטְרֵי יוֹם[22] הַשְׁבִּיעִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר[23] לְהָקֵם
שַׂמְּחֵם בְּבִנְיַן שָׁלֵם וּבְאוֹר[24] פָּנֶיךָ תַּבְהִיקֵם
יְרוֹיֵן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַּשְׁקֵם:[25]

Laat Uw gunst voortduren voor wie U kennen, jaloerse en wrekende God,
Denk aan hen die de zevende dag in acht nemen en bewaren, door hem in stand te houden,
Maak hen blij met de [her]bouw van Sjalem, en laat hen stralen in het licht van Uw gelaat,
"Dan zullen zij genieten van de overvloed van Uw huis, en U geeft hen te drinken de beek van Uw kostbaarheden."

7

עָזוֹר לְשׁוֹבְתִים בַּשְּׁבִיעִי בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר עוֹלָמִים[26]
פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים
צִדְקָתָם תַּצְהִיר כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים
יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֱבָהּ[27] תְּמִים[28], [29]יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים:

Help hen die ophouden op de zevende [dag] met ploegen en met de oogst van de wereld,
Die met kleine stapjes lopen op die dag, en erop drie maaltijden houden om hem te zegenen,
Maak hun rechtvaardigheid bekend als het licht van de zeven dagen.
Eeuwige, God van Jisrael, verschaf waarheid, Eeuwige, God van Jisrael, eeuwige redding.

8

[30]קַדֵּשׁ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְטַהֵר כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטוֹהַר
רוֹחֵךְ תְּנִיחֵמוֹ[31] כִּבְהֵמָה תֵּרֵד בַּבִּקְעָה[32] מִן־הָהָר
שַׁבַּתֵּיהֶם[33] תְּשַׂכְּנֵם בְּנַחֲלַת הַסֶּהָר
כִּנְחָלִים נִטָּיוּ וְכִגַּנּוֹת עֲלֵי נָהָר:[34]

---

19 Sjem. 12:47.
20 Teh. 36:11 : מָשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיוֹדְעֶיךָ.
21 Nachoem 1:2 : אֵל קַנָּא וְנוֹקֵם יְיָ נוֹקֵם יְיָ וּבַעַל חֵמָה.
22 O, S: לְיוֹם.
23 Naar Sjemot 20:8 en Dev. 5:12; vgl de eerste strofe van לכה דודי.
24 S: בְּאוֹר.
25 Teh. 36:9.
26 S: לְעוֹלָמִים.
27 O, M, Sh, W geven hier אַהֲבַת, vgl. echter de voetnoot in O, p. 641, die de lezing הֱבָהּ vermeldt.
28 Vgl. Sjem. i 14:41 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָבָה תָמִים; Rasjie geeft voor הָבָה תָמִים de verklaring תן גורל אמת, geef een eerlijk lot, hier past de boven gegeven vertaling beter.
29 Katan merkt op dat deze regel een latere toevoeging is; in H ontbreekt de voorgaande regel, die aldaar in een noot wordt gegeven als restant van het laatste couplet; Artscroll geeft de laatste regel van dit couplet tussen haken, en leest daar: יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַהֲבַת תָּמִים, יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים.
30 Deze strofe niet in A, D, Sh, W, M, H, K; wel echter in de Machzor Vitry (*כמחזור ויטרי לרבינו שמחה אחד מתלמידי רש"י ז"ל, עם תוספות הגרות תקונים ובאורים* ממני שמעון הלוי איש הורוויץ, ברלין תרמ"ט / S. Hurwitz, *Machsor Vitry nach der Oxforder Handschrift*, Berlin 1889, p. 147; zie ook commentaar עיון תפלה in **סידור אוצר התפלות** op p. 641 (שכא), en voetnoot in W, p. 41), en, met een kleine afwijking, in S: קַדֵּשׁ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְטַהֵר כְּעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לְטוֹהַר \ רוּחֵךְ תְּנִיחֵמוֹ כִּבְהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵּרֵד מִן־הָהָר \ שַׁבַּתְּמִשַׂכְּנֵם בְּנַחֲלַת הַסֶּהָר \ כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כְּגַנּוֹת עֲלֵי נָהָר:.
31 S geeft תַּנִּיחֵמוֹ.
32 Vgl. Jesj. 63:14 : כַּבְּהֵמָה בַּבִּקְעָה תֵּרֵד רוּחַ יְיָ תְּנִיחֶנּוּ.
33 O in voetnoot שַׁבַּתָּם, zo ook W.
34 BeMidbar 24:6 : כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כְּגַנַּת עֲלֵי נָהָר.

Heilig hen met Uw geboden, en zuiver hen als de zuiverheid van de hemel zelf,
Moge Uw Geest hen leiden als vee, hen brengen van de berg in de vallei;
Gedurende hun Sjabbats, laat hen wonen in het erfelijk gebied,
Als waterstromen strekken zij zich uit, en als tuinen boven de rivier.

Vertaling Nosson Scherman, A1:

1 Whoever hallows the Sabbath as befits it, whoever safeguards the Sabbath properly from desecration, his reward is exceedingly great in accordance with his deed — "Every man at his own camp, every man at his own banner."
2 Lovers of Hashem who long for the building of His leonine Temple, on the (holy) Sabbath day rejoice and be glad! – as if receiving the gift of God's heritage, raise your hands in holiness and say to God — "Blessed is Hashem Who presented tranquillity to His People, Israel."
3 Seekers of Hashem, seed of Abraham His beloved, who delay departing from the Sabbath and rush to enter, glad to safeguard it and set its eruv — "This is the day Hashem has made; let us rejoice and be glad on it."
4 Remember Moses' Torah as its Sabbath precept is expounded, engraved with teachings for the Seventh Day, like a bride bedecked among her companions. Pure ones bequeath it and hallow it with the statement: "All that He had made ... on the Seventh Day, God completed His work which He had done."
5 It is a holy day from beginning to end, all Jacob's seed will honor it according to the King's word and decree, to rest on it and be glad with the pleasure of food and drink — "The entire congregation of Israel will observe it."
6 Extend Your kindnessto those who know You, O jealous and vengeful God, those who await the Seventh Day to uphold "Remember" and "Safeguard." Gladden them with rebuilt Jerusalem, with the light of Your countenance make them radiant — "May the y be sated from the abundance of Your house and may You give them drink from the stream of Your delights."
7 Always help those who desist from plow and harvest on the Seventh, who walk on it with short strides and feast three times on it in order to bless You. May theur righteoiusness blaze forth like the light of the Seven Days — "Hashem, God of Israel, grant completeness!" (Hashem, God of Israel, a perfect love! Hashem, God of Israel — an eternal salvation!).

Vertaling Loewe:

1 Who duly keeps Sabbath, who welcomes the Bride,
Who truly protects her, God's Law for his guide,
A guerdon as Abram's his faith shall provide:
So inch, in your tents, 'neath your banners abide.
2 Who yearn for Ariel rebuilded once more,
Take Sabbath in joy from the Torah's rich store,
Come, lovers of God, let us praise and adore
Our God Who gave rest to His people of yore.
3 O seek Him, ye children of Abram His friend,
Be glad Sabbath's frontiers and bounds to defend,
Too late is her coming, too soon is her end,
This day of God's making: let gladness ascend!
4 God's Law gave us Sabbath His Law be obeyed
A bride 'mid her maids in fair samite arrayed;
The pure are her heirs, they proclaim as 'tis said
"God rested and blessed all His works He had made."
5 All holy her night and all holy her day:
Then come, sons of Jacob, your King's word obey
Rejoice o'er your flagons, with feasting be gay,
All Israel united to rest and to pray.
6 Who know Thee, who guard Sabbath's twofold behest,
O grant them Thy mercy, O shorten their quest
For Salem rebuilt; in Thy light be they blest,
By Thy streams of delight bring them safely to rest.
7 Nor sowing nor reaping their Sabbath profanes;
They rest and they feast thrice with grateful refrains:
Their goodness a sevenfold radiance remains,
Their stronghold the Lord Who eternally reigns.
8 Thy word make us pure as the sky, Thy pure veil!
O let Thy grace guide us as herds in the dale,
Reposing at ease, while the moonbeams grow pale,
On meads by still streams whose cool waters ne'er fail.

Vertaling Katan:

1 Ieder, die de zevende dag heilig houdt, zoals het deze past,
Ieder, die de Sjabbat in acht neemt, hem niet ontwijdt,
Diens loon zal zeer groot zijn naar de mate van zijn daadwerkelijk vieren.
('t Zal zijn:) „Ieder bij zijn leger en ieder bij zijn banier"
2 Gij, die den Eeuwige liefhebt, gij, die verlangend wacht op de herbouw van Ariël,
Verheugt U op de Sjabbatdag gelijk eens zij, die Nachaliëlsgave ontvingen.
Heft ook Uw handen op naar het Heiligdom en zegt tot God:
„Geprezen is de Eeuwige, die Zijn volk Israël rust geeft."
3 (Verheugt U,) Gij, die den Eeuwige zoekt, Gij, nakomelingen van Abraham, dien Hij lief had,
Gij, die niet alleen het scheiden van de Sjabbat vertraagt, maar ook het begin ervan verhaast

En verheugd zijt hem in acht te nemen en (b.v.) het "'Eroew-gebod" ervan te volbrengen,
(Immers) „Dit is de dag, die de Eeuwige gemaakt heeft. Laat ons erop jubelen en ons verheugen.'
4 Gedenkt op grond van de Leer van Mozes, wat geleerd wordt omtrent het Sjabbatgebod,
Wat ingegrift staat voor de zevende dag, die is als een bruid, omgeven door haar bruidsdames,
Reinen beërven hem en wijden hem door het gezegde „al, wat Hij gemaakt had."
(Ja,) God voltooide met de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had."
5 't Is een heilige dag van begin tot eind,
Alle nakomelingen van Jakob moeten hem in ere houden naar 's Konings woord en wet
Door erop te rusten en zich te verheugen door het genot van feestelijk eten en drinken
„Heel Israëls gemeenschap moet hem vieren."
6 Schenk volop Uw liefde aan hen, die U erkennen, o, ijverzuchtig en vergeldend God!
Aan hen, die de zevende dag in stand houden, door hoog te houden het „Gedenk" en „Neem in acht"
Schenk hun toch vreugde door (Jeru)salems herbouw en laat hen stralen in het licht van Uw Aanschijn,
(Gelijk er staat): „Zij laven zich aan de overvloed van Uw huis en met de stroom Uwer verrukkingen drenkt Gij hen."
7 Help hen, die op de zevende dag rusten van het ploegen en het maaien, eeuwig,
Die daarop rustig met kleine stappen lopen, die driemaal daarop maaltijden en U daarbij loven.
Doe hun deugd eens lichten gelijk het licht van de zeven scheppingsdagen.
Eeuwige, God van Israël, schaf waarheid
(Eeuwige, Israëls God, eeuwige bijstand)

Vertaling Dasberg:

1 Ieder die de Sjabbat de haar toekomende wijding geeft
Ieder die zich stipt aan de Sjabbatwetten houdt en haar niet ontwijdt,
Diens loon zal zeer groot zijn, naar gelang van zijn inspanning,
Ieder op zijn plaats en ieder in zijn groep.
2 Die van God houden en verlangen naar de herbouw van de tempel
Weest blij op de Sjabbat, als zij die de tora als geschenk ontvingen.
Heft dan ook uw handen op naar het heiligdom en zegt het God:
'Geprezen, Eeuwige die Zijn volk Jisrael rust heeft gegeven'
3 Die de Eeuwige zoeken, de nakomelingen van Zijn vriend Awraham,
Verlengen de Sjabbat als ze weer weggaat en vervroegen haar als ze komt.
Ze zijn blij als ze zich er stipt aan houden en de benodigdheden ervoor verzorgen,
Want: 'Dit is de dag die de Eeuwige heeft gemaakt, laten we daarop van blijdschap jubelen!'
4 Denk aan het in de tora van Mosjé ingegrifte speciale Sjabbatgebod,
Voor de zevende dag tussen andere geboden als een bruid, omringd door haar bruidsmeisjes.
Israel heeft haar geërfd door in de kiddoesj te zeggen, dat God alles gemaakt heeft
En dat God op de zevende dag het werk dat Hij gemaakt had voltooide.
5 Het is een heilige dag, van dat hij komt totdat hij weggaat,
Alle nakomelingen van Ja'akov moeten hem in ere houden, naar het gebod van de Koning en volgens Zijn wet,
Door erop te rusten en blij te zijn onder het genot van eten en drinken.
De hele gemeenschap van Jisrael moet hem vieren!
6 Geef in ruime mate Uw liefde aan hen die U willen kennen, God, die Zijn recht opeist en om vergelding vraagt.
Aan hen die de zevende dag houden, Door het gebod van: 'Denk aan de Sjabbat', en 'Houd je eraan' in stand te houden.
Schenk hun de vreugde van de herbouw van (Jeroe)sjalem en laat hen stralen in het licht dat van U uitgaat.
Laten ze zich volop te goed doen aan het goede van Uw Huis en laat hen drinken uit de stroom van Uw verrukkelijke gaven
7 Help altijd hen die op de zevende dag rusten van het ploegen en het maaien.
Die daarop met kleine passen lopen en driemaal bij de maaltijden 'bensjen'
Laat hun deugd uitstralen als het licht van de zeven scheppingsdagen.
Breng hun Eeuwige, God van Jisrael, de waarheid.
(De Eeuwige, de God van Jisrael is de hulp voor altijd.)

2 מְנוּחָה וְשִׂמְחָה

Het acrostichon in de eerste drie strofen wijst op een auteur met de naam Mosje. Verschillende auteurs stellen vast dat niet bekend is welke Mosje dit is, echter, W (p. 44) neemt aan dat het hier gaat om Mosje ben Kalonymos, als bij het eerste lied.

1 מְנוּחָה וְשִׂמְחָה אוֹר לַיְּהוּדִים[35]	Rust en vreugde, licht voor de Joden
יוֹם שַׁבָּתוֹן יוֹם מַחֲמַדִּים	De dag van de Sjabbat-rust, een dag van lieflijkheid
שׁוֹמְרָיו וְזוֹכְרָיו[36] הֵמָּה מְעִידִים	Wie hem in acht nemen en gedenken getuigen
כִּי לְשִׁשָּׁה כֹּל בְּרוּאִים וְעוֹמְדִים	Dat in zes dagen alles werd geschapen en tot stand gebracht.
2 שָׁמַי שָׁמַיִם אֶרֶץ וַיַּמִּים	De hoogste hemelen, de aarde en de zeeën
כָּל צְבָא מָרוֹם גְּבוֹהִים וְרָמִים	Heel het leger boven aan hoge en verheven wezens
תַּנִּין וְאָדָם וְחַיַּת רְאֵמִים	De grote zeedieren, de mens, en het gedierte aan oerbeesten[37]
כִּי בְיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים[38]	Immers door de Eeuwige zelf, de rots der eeuwen.
3 הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר לְעַם סְגֻלָּתוֹ[39]	Hij was het die sprak tot het volk, Zijn voortreffelijk bezit
שָׁמוֹר לְקַדְּשׁוֹ[40] מִבֹּאוֹ וְעַד צֵאתוֹ	Let erop hem te heiligen, van zijn komst totdat hij weer gaat
שַׁבַּת קֹדֶשׁ יוֹם חֶמְדָּתוֹ	De heilige Sjabbat, de dag van Zijn verrukking
כִּי בוֹ שָׁבַת [41] מִכָּל מְלַאכְתּוֹ[42]	Want op die dag hield Hij op met al zijn werk.
4 בְּמִצְוַת שַׁבָּת אֵל יַחֲלִיצֶךָּ	Door het Sjabbatsgebod sterkt God u
קוּם קְרָא[43] אֵלָיו יָחִישׁ לְאַמְּצֶךָּ	Sta op, roep tot Hem – Hij zal haast maken met u te versterken –
נִשְׁמַת כָּל חַי וְגַם נַעֲרִיצֶךָּ	[Het gebed] נַעֲרִיצְךָ en נִשְׁמַת כָּל חַי
אֱכֹל בְּשִׂמְחָה כִּי כְבָר רָצָךְ[44]	Eet in vreugde want Hij is u al gunstig gezind.
5 בְּמִשְׁנֶה לֶחֶם[45] וְקִדּוּשׁ רַבָּה[46]	Met het “dubbelbrood”en de“grote kiddoesj”
בְּרֹב מַטְעַמִּים וְרוּחַ נְדִיבָה	Met veel lekkernijenen en een edele geest
יִזְכּוּ לְרַב־טוּב הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ	Zij die zich erin verlustigen verdienen groot goed
בְּבִיאַת גּוֹאֵל לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא	Bij de komst van de Verlosser, voor het leven in de toekomende wereld.

Vertaling Nosson Scherman, A1:

1 Contentment and gladness and light for the Jews, on this day of Sabbath, day of delights; those who protect and those who remember it — they bear witness, that in six days all was created and still endures.
2 The most exalted heaven, earth, and seas, all the legions of above, high and exalted, sea giant and man and mighty beasts — that the Creator, Hashem, is the Rock of the Universe.
3 It is He Who spoke tot His teasured nation:”Stand guard to hallow it from arrival to departure”— the holy Sabbath, day of His delight, for on it the Almighty rested from all His work.
4 Through the Sabbath command will the Almighty strengthen you; arise! beseech Him, the He may rush to fortify you; recite “Soul of all living” and also “We proclaim Your strength”; eat in gladness for He has alrady shown you favor.
5 With double loaves and the great Kiddush, with abundant delicacies and a generous spirit; they will merit much good, those who take pleasure in it, with the redeemer’s coming, for the life of the World to Come.

Vertaling Dasberg:

1 Rust en vreugde, licht voor de joden
Is de rustdag, die verrukkelijke dag.

---

35 Vgl. Esther 8:16 : לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשֹׂן וִיקָר.
36 Zie noot 11 sub tekst 1.
37 Al het geschapene wordt opgesomd in de volgorde waar het geschapen is: tweede dag - hemel, derde dag - aarde en zee, vierde dag - sterren, vijfde dag - zeedieren, zesde dag - landdieren en de mens.
38 Jesj. 26:4 : בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי־עַד כִּי בְיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים.
39 Vgl. Dev. 26:18 : וַיְיָ הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו.
40 Vgl. Dev. 5:11 : שָׁמוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ.
41 S voegt hier in: אֵל.
42 Bresj. 2:4.
43 Jona 1:6.
44 Vgl. Koh. 9:7 : לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב־טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ.
45 De twee challes.
46 De kiddoesj op Sjabbesmorgen.

Die zich eraan houden en er steeds aan denken getuigen
Dat in zes dagen alles geschapen werd en tot stand kwam.
2 De hoogste hemelen, aarde en zeeën,
Alles wat in de hemel zich hoogverheven bevindt,
De grote zeedieren, de mens en de reëembeesten,
Ja, God, de Eeuwige is de schepper van de wereld [Jes. 26, 4].
3 Hij was het die sprak tot zijn eigen volk:
Denk eraan de heilige Sjabbat — Zijn liefste dag — wijding te geven
Van zijn komst tot zijn weggaan.
Want daarop hield Hij met al Zijn werk op (Gen. 2, 3].
4 Door het Sjabbatgebod zal God u sterkte geven
Op, roep Hem aan dat Hij u spoedig die kracht geeft
Zeg het in het gebed 'Nisjmat kol chaj' en in 'Na'arietsoch'*
Eet dan met vreugde, want Hij heeft het al gunstig aanvaard.
5 Door het dubbele Sjabbatbrood en de grote morgenkiddoesj,
Door veel lekkere gerechten en een stemming van vrijgevigheid
Mogen zij die zich met de Sjabbat vergenoegd voelen heel veel goeds ontvangen
Als de verlosser komt in een wereld die komen moet.

3 מַה יְּדִידוּת

De auteur noemt zich Menachem, mogelijk Menachem ben Machier uit Regensburg, tweede helft 11e eeuw, dus een tijdgenoot van Rasjie. De naam is als acrostichon verwerkt in de beginletters van het eerste en laatste woord van de eerste regel van de tweede, derde, vierde en zesde strofe. Volgens sommigen is in de vijfde strofe het woord הֶעָלוּב, hij die geleden heeft, verwerkt, zo met zekerheid H p. 7.

1 מַה יְּדִידוּת מְנוּחָתֵךְ אָתְּ שַׁבָּת הַמַּלְכָּה	Wat lieflijk is jouw rust, jij koningin Sjabbat,
בְּכֵן נָרוּץ לִקְרָאתֵךְ בְּאִי כַלָּה נְסוּכָה	Daarom rennen wij je tegemoet, kom gekroonde bruid,
לְבוּשׁ[47] בְּגָדֵי חֶמּוּדוֹת לְהַדְלִיק נֵר בְּבִרְכָה	Gekleed in de beste kleding om het licht te ontsteken met de zegenspreuk,
וַתֵּכֶל כָּל הָעֲבוֹדוֹת[48] לֹא תַעֲשׂוּ כָל[49]־מְלָאכָה[50]	Alle werkzaamheden zijn beëindigd, jullie mogen geen enkel werk verrichten
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בַּרְבּוּרִים[51] וּשְׂלָו וְדָגִים	Wij vergenoegen ons met lekkere spijzen, ganzen, kwartels en vissen.
2 מֵעֵרֶב מַזְמִינִים כָּל מִינֵי מַטְעַמִּים	De dag te voren maakt men allerlei soorten lekkernijen gereed,
מִבְּעוֹד יוֹם מוּכָנִים תַּרְנְגוֹלִים מְפֻטָּמִים	Zolang het nog dag is zijn de vetgemeste haantjes gereed gemaakt,
וְלַעֲרֹךְ בּוֹ כַּמָּה מִינִים שְׁתוֹת יֵינוֹת מְבֻשָּׂמִים	En om daarop gereed te zetten soorten [spijzen] en te drinken gekruide wijnen.
וְתַפְנוּקֵי מַעֲדַנִּים בְּכָל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים	En gedurende alledrie [sjabbatsmalen] zijn er de lekkernijen om te verwennen,
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בַּרְבּוּרִים וּשְׂלָו וְדָגִים	Wij vergenoegen ons met lekkere spijzen, ganzen, kwartels en vissen.
3 נַחֲלַת יַעֲקֹב[52] יִירַשׁ בְּלִי מְצָרִים נַחֲלָה	Het erfdeel van Ja'akov zal een erfdeel zonder grenzen erven,
וִיכַבְּדוּהוּ עָשִׁיר וָרָשׁ וְתִזְכּוּ לִגְאֻלָּה	Rijk en arm eren hem [Sjabbat], en jullie verdienen de verlossing,
יוֹם שַׁבָּת אִם תִּשְׁמְרוּ וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה[53]	De Sjabbatdag, als jullie die houden, dan zijn jullie Mij een voortreffelijk bezit,
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעַבְדוּ וּבַשְּׁבִיעִי נָגֵילָה	Zes dagen moeten jullllie werken, maar "Op de zevende moge we blij zijn,"
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בַּרְבּוּרִים וּשְׂלָו וְדָגִים	Wij vergenoegen ons met lekkere spijzen, ganzen, kwartels en vissen.
4 חֲפָצֶיךְ אֲסוּרִים וְגַם לַחֲשֹׁב חֶשְׁבּוֹנוֹת	Je zaken zijn verboden en ook het berekenen van rekeningen
הִרְהוּרִים מֻתָּרִים וּלְשַׁדֵּךְ הַבָּנוֹת	Gedachten eraan zijn toegestaan, en het uithuwelijken van dochters
וְתִינוֹק לְלַמְּדוֹ סֵפֶר לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת[54]	En het kinderen het boek (nl. het psalmboek) leren en met
וְלַהֲגוֹת בְּאִמְרֵי שֵׁפֶר[55] בְּכָל פִּנּוֹת וּמַחֲנוֹת[56]	het overdenken van de schone uitspraken over alle wendingen en legerplaatsen
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בַּרְבּוּרִים וּשְׂלָו וְדָגִים	Wij vergenoegen ons met lekkere spijzen, ganzen, kwartels en vissen.
5 הִלּוּכְךָ יְהֵא בְנַחַת עֹנֶג קְרָא לַשַּׁבָּת	Je gang zij rustig, noem de Sjabbat een genot
וְהַשֵּׁנָה מְשֻׁבַּחַת כַּדָּת גָּפֶשׁ מְשִׁיבַת	Erop slapen is prijzenswaardig, als de wet verkwikt zij de ziel
בְּכֵן נַפְשִׁי לְךָ עָרְגָה וְלָנוּחַ בְּחִבַּת	Daarom verlangt mijn ziel naar u, om in liefde te rusten
כְּשׁוֹשַׁנִּים סוּגָה[57] בּוֹ יָנוּחוּ בֵּן וּבַת	Omgeven door rozen rusten zij op die dag, zowel zoon als dochter
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בַּרְבּוּרִים וּשְׂלָו וְדָגִים	Wij vergenoegen ons met lekkere spijzen, ganzen, kwartels en vissen.
6 מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא יוֹם שַׁבָּת מְנוּחָה[58]	Een voorproef van de toekomende wereld, de Sjabbatdag betekent rust
כָּל־הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ יִזְכּוּ לְרֹב שִׂמְחָה	Allen die ervan genieten verdienen veel vreugde
מֵחֶבְלֵי מָשִׁיחַ יֵצֵלוּ לִרְוָחָה	Van de smarten voor de komst van de Masjieach worden zij gered tot verademing
פְּדוּתֵנוּ תַּצְמִיחַ וְנָס יָגוֹן	Moge U onze redding doen ontspruiten, en mogen verdriet en verzuchting

47 K: לָבוּשׁ.

48 Vgl. Sjemot 39:32 : וַתֵּכֶל כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד.

49 Dit woord ontbreekt in S.

50 Dev. 5:13.

51 In moderne woordenboeken בַּרְבּוּר = zwaan, in woordenboeken voor het oudere hebreeuws בַּרְבּוּר = gans; in Mel. i 5:3 vertaalt men ook wel gans, maar men lette erop dat in de middeleeuwen de zwaan en speciale lekkernij voor vorsten was.

52 Jesj. 58:14.

53 Sjem. 19:5.

54 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת is het opschrift van zes psalmen, maar het staat hier als pars pro toto voor het gehele psalmboek; hiervoor is gekozen wegens de mogelijke betekenis van נְגִינָה, accentteken, juist datgene waar de jeugd op dient te studeren; men kan dus לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת ook vertalen als: voor de koorleider, met de accenten.

55 De hier genoemde אִמְרֵי שֵׁפֶר komen uit de zegen van Ja`akov voor Naftali, die genoemd wordt: הַנּוֹתֵן אִמְרֵי־שָׁפֶר; de omschrijving is bedoeld voor de Tora.

56 Men denke op Sjabbat niet alleen over de halacha, maar ook over de geschiedenis van Jisrael.

57 Vgl. Sjier 7:3 : סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, waarschijnlijk op grond hiervan leest H leest בַּשּׁוֹשַׁנִּים, B, D, K, M, S, Sh, W, geven כַּשּׁוֹשַׁנִּים.

58 Vgl. TB Berachot 57b: שלשה מעין העולם הבא אלו הן שבת שמש ותשמיש, drie zaken zijn een voorproef van de komende wereld: Sjabbat, de zon en bediening.

verdwijnen
Wij vergenoegen ons met lekkere spijzen, ganzen, kwartels en vissen.

וַאֲנָחָה
לְהִתְעַנֵּג בְּתַעֲנוּגִים בְּרִבּוּרִים וּשְׂלָו וְדָגִים

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 How beloved is your contentment,
you Sabbath Queen,
Therefore we run toward you,
'Come, O royal bride.'
Dressed in beautiful garments
to kindle the flame with blessing
Then all labors ceased —
'You shall not work.'
To indulge in delights fatted fowl, quail, and fish.
2 From Sabbath Eve they prepare
all manner of delicacies,
While yet day, were readied
fattened chickens.
To arrange on it many varieties —
drinking of scented wines
And luxurious delicacies
on all three occasions.
To indulge in delights fatted fowl, quail and fish.
3 Jacob's heritage shall they inherit —
an unbounded estate.
Magnate and pauper shall honor it
and merit redemption thereby.
If you observe the Sabbath day
you will be My treasure.
Six days you shall labor,
and on the seventh let us rejoice.
To indulge in delights fatted fowl, quail, and fish.
4 Your mundane affairs are forbidden on it
and even to calculate accounts,
Reflections are permitted,
and to arrange matches for maidens,
To arrange for a child to be taught a text
to sing a song of praise.
And to engage in beautiful words
in every corner and community.
To indulge in delight fatted fowl, quail and fish.
5 May your walk be calm,
declare the Sabbath a delight,
Its sleep is praiseworthy
when sufficient to refresh the soul.
Indeed, my soul for You is yearning,
to be content on it in love,
Fenced in like roses.
On it son and daughter will rest.
To indulge in delights fatted fowl, quails, and fish.
6 A semblance of the World to Come
is the Sabbath day of contentment,
All who delight in it
will merit much gladness
From the birth pangs of the Messiah
they will be rescued to relief.
Make our redemption flourish
that grief and sighs may flee.
To indulge in delights fatted fowl, quails, and fish.

Vertaling Katan:

1 Hoe liefelijk is Uw rust, Koningin Sjabbat.
Welaan, U willen we tegemoet snellen, kom, koninklijk gezalfde bruid.
Wij trekken onze beste kledij aan, ontsteken licht en zeggen de
daarbij behorende lofzegging
Nadat alle werkzaamheden beëindigd zijn, (immers):
„Men mag
generlei werk verrichten',
Refrein: Verlustigen ons met lekkere spijzen, als met ganzen,
kwartels en vissen.
2 Vóór Sjabbat bereidden we allerlei lekkere spijzen,
Terwijl het nog geheel (werk) dag is, zijn vetgemeste kippen bereid,
We brengen veel verschillende spijzen voor de tafel in orde en
& drinken gekruide wijnen
En nuttigen heerlijke toespijzen op alle drie keren.
Refrein: Verlustigen ons enz.
3 Jakobs erf zal verwerven een onbegrensd erfdeel.
Rijk en arm eren hem (de Sjabbat) en gij zult eens de verlossing verwerven,
Wanneer gij de Sjabbat in ere houdt en gij (Gods)
bijzonder bezit zijt geworden.
Zes dagen moet ge werken en dan: „Op de zevende willen we
vrolijk zijn."
Refrein: Verlustigen ons enz.
4 Uw zaken te doen is verboden en ook het berekenen ervan.
Denken eraan is (soms) geoorloofd en het verloven van dochters.
Kinderen mag men onderrichten het boek nina ngamp b.v.
Nadenken mogen we over de schone gezegden, overal, waar
we ons bevinden.
Refrein: Verlustigen ons enz.
5 Uw gaan zij rustig, noem de Sjabbat een Just.
Slapen erop is lofwaardig, mits zo de wet het veroorlooft (kort),
dat het de ziel verkwikt.
Daarom smacht mijn ziel naar U daarop in liefde mij van werk
te onthouden,
Gelijk zij, die vergeleken zijn met rozen door een heg 13) omgeven
er met zoons en dochters zich van werk onthouden.

Refrein: Verlustigen ons enz,
6 Een zweem van de toekomstige wereld is de Sjabbatrustdag,
Allen, die erop rusten, verkrijgen veel vreugde.
Van de smarten vóór de Messiaanse tijd worden zij gered en
vinden verruiming.
Moge Gij, (God), onze verlossing doen ontspruiten en mogen
kommer en zuchten wijken.
Refrein: Verlustigen ons enz.

4 מַה יָּפִית

Gedicht van de hand van Mordechaj, de zoon van Jitschak. Nadere informatie ontbreekt, maar deze auteur is wel gelijk gesteld aan de auteur van מָעוֹז צוּר (in welk gedicht het acrostichon מרדכי voorkomt); sommigen verbinden Mordechai met מרדכי בר הרב רבי יצחק, genoemd in de Tosafot op TB Nidda 36a. Geen van de verbindingen brengt ons verder dan een vage datering. De indeling in 24 vierregelige strofen is naar de inleidende opmerking van Katan. Een gebruikelijke indeling voegt steeds twaalf van de korte regels samen, zodat het acrostichon meest te vinden is aan het begin van iedere strofe. De vijf- en zesentwintigste door Katan vertaalde strofen niet in alle edities.

Wat ben je mooi, wat ben je aantrekkelijk, liefde door genietingen,	**1** מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בְתַעֲנוּגִים[59]
Jij Sjabbat, vreugde van de treurenden.	אַתְּ שַׁבָּת מְשׂוֹשׂ נוּגִים
Om jouwentwil zijn er vlees en ook vissen,	לְךְ בָּשָׂר וְגַם דָּגִים
Gereed gemaakt toen het nog [werk]dag was.	נְכוֹנִים מִבְּעוֹד יוֹם:
Van avond tot avond zijn ze blij van hart,	**2** מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב לֵב חָדִים
Wanneer met jou de lieflijke tijd komt	בְּבֹא עִתֵּךְ עֵת דּוֹדִים
Gejuich en vreugde voor de Joden,	גִּיל וְשָׂשׂוֹן לַיְּהוּדִים
Bij het vinden van uitkomst.	לִמְצוֹא פְּדִיּוֹם:
Jij bent een genot, om van te genieten, met zoetigheden,	**3** וְאַתְּ עוֹנֶג לְהִתְעַנֵּג בְּמַמְתַּקִים
En de lusten van de mensen,	בְּתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי אָדָם
Of wijn die rood is,	וְיַיִן כִּי יִתְאַדָּם[60]
En andere dranken.	וּשְׁאָר מַשְׁקִים:
Let op, zeg de kiddoesj op de heilige dag,	**4** רְאֵה וְקַדֵּשׁ בְּיוֹם קוֹדֶשׁ
Gedenk hem bij de wijn,	עֲלֵי יַיִן זָכְרֵהוּ
En als die er niet is, dan bij een bete broods,	וְאִם אַיִן עֲלֵי לֶחֶם בְּצַע
om hem vrijgevig te wijden	בְּעַיִן יָפָה לְקַדְּשׁוֹ:
Neem hem in acht volgens zijn regels, geen werkzaamheden,	**5** שָׁמְרֵהוּ כְּהִלְכוֹתָיו מֵעֲבוֹדוֹת
Noch de belangrijke, noch de afgeleide,	מֵאָבוֹת וְתוֹלָדוֹת
Draag God een lied op om Hem te prijzen,	שִׁיר לְאֵל תֵּן לְהוֹדוֹת[61]
De gedachte aan Hem te heiligen.	זֵכֶר לְקַדְּשׁוֹ:
Ieder die de Sjabbat houdt, zodat hij hem niet vloekt,	**6** כָּל־שׁוֹמֵר יוֹם שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ[63]
Hij die hem voortbracht zal hem zijn trouwbreuk vergeven	מְחוֹלֵלוֹ[64] יִמְחַל מַעֲלוֹ
Zijn verlosser, met name Sjilo, zal komen,[62]	וּבָא גּוֹאֲלוֹ שְׁמוֹ שִׁילֹה
Aan wie geschenken gebracht zullen worden.	יוּבַל שַׁי לוֹ:
Een woord van een goed teken heb je met het *man*,	**7** דָּבַר סִמָּן טוֹב לָךְ בְּמָן
En het banierteken van de Sambatjon die zich wentelt,	וְאוֹת דֶּגֶל סַמְבַּטְיוֹן הַמִּתְגַּלְגֵּל
Op iedere [werk]dag, maar rust,[65] evenals het volk, een voortreffelijk bezit,	בְּכָל־יוֹם נָח כְּעַם סֶגֻּלָּה
Dat ophoudt [met werk] en rust.	יִשְׁבְּתוּ וְיִשְׁקְטוּ:
Zij die zich inspannen en niet rusten tot de zesde dag,	**8** הַטְּרוּחִים וְלֹא נָחִים עֲדֵי שִׁשִּׁי
Die geef jij de vrijheid zich te kleden	וַתְּשַׁלְּחֵם לְחָפְשִׁי
In katoenen en ook zijden kleren	בְּגִדֵי שֵׁשׁ וְגַם מֶשִׁי
Om jou te eren.	לְכַבְּדֵךְ יַעֲטוּ:
En ze zeggen, Kom	**9** וְיֹאמְרוּ בּוֹאִי
Bruid, wat talm je,	כַּלָּה מַה־תְּאַחֲרִי
De tafel en jouw licht zijn in orde gemaakt,	הֵן שֻׁלְחָן וְגַם נֵרֵךְ עֲרוּכִים כִּי
Jouw licht komt, sta op en geef licht.	בָּא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי[66]:
De Majesteit van de Eeuwige straalde over je als een licht,	**10** כָּבוֹד יְיָ עָלַיִךְ כְּאוֹר זָרַח
Ten tijde dat Hij zonder moeite schiep,	בְּעֵת יָצַר בְּלִי טוֹרַח
De einden van het westen en ook van het oosten,	קְצוֹת מַעֲרָב וְגַם מִזְרָח
Het noorden en het zuiden;	צָפוֹן וְיָמִין:

59 Sjier 7:7.
60 Misjle 23: 31 : יַיִן כִּי יִתְאַדָּם.
61 Een verwijzing naar de Sjabbatpsalm, Teh. 92, die begint met טוֹב לְהֹדוֹת.
62 Vgl. Bresj. 49:10 : עַד כִּי־יָבֹא שִׁילֹה.
63 Vgl. Jesj. 56:2 : שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ.
64 Vgl. Dev. 32:18 : אֵל מְחֹלְלֶךָ.
65 Namelijk op Sjabbat.
66 Vgl. Jesj. 60:1 : קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְיָ עָלַיִךְ זָרָח.

De hoge en de lage wezens op Zijn woord;	**11** עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּמַאֲמָרוֹ
Boven de wereld plaatste Hij Zijn licht,	עָלַי תֵּבֵל שָׂם אוֹרוֹ
Maar zodra het schepsel zondigde tegen zijn Schepper	וְכַחֲטֹא יְצִיר לְיוֹצְרוֹ
Zocht Hij het te verbergen.	בִּקֵּשׁוֹ לְהַטְמִין:
Maar jij bad tot je Schepper, en het werd niet verborgen	**12** וְאַתְּ חִלִּית פְּנֵי קוֹנֵךְ וְלֹא נִטְמָן
Gedurende één dag, tot het einde daarvan.	יוֹם אֶחָד לְמוֹצָאָיו
Toen werd het verborgen voor degenen die Hem vrezen,	אָז נִגְנַז לִירֵאָיו
Als de jonge wijn en het *man*.	יֵין עָסִיס וּמָן:
Laat hij jou gedenken en jou in acht nemen,	**13** יְהִי לְזָכְרֵךְ וְלִשְׁמְרֵךְ
Dan zal hij gered worden van alle kwaad	וְיִנָּצֵל מִכָּל־רָע
En wonen in de schaduw van de bomen van Eden,	וְיִשְׁכּוֹן בְּצֵל עֲצֵי עֵדֶן
En daar zal hij bij de oprechten geplaatst worden;	וְשָׁם אֵצֶל יְשָׁרִים יֻתָּן:
Die zijn Sabbatsmaaltijden drie maal houdt	**14** סְעוּדוֹתָיו וְשַׁבְּתוֹתָיו אֲשֶׁר שִׁלֵּשׁ
– zoals de bescheiden man in de wet vastlegde,	כְּאִישׁ עָנָו בַּדַּת פִּלֵּשׁ
Door in één vers drie maal“vandaag”te gebruiken,	בְּמִקְרָא חַד הַיּוֹם[67] שִׁלֵּשׁ
Waarmee hij dit drietal aanduidde –	רָמַז שָׁלְשְׁתָּן:
Hij zal omhoog stijgen, als hij deze drie voor haar gereed maakt,	**15** יַעֲלֶה אִם שָׁלָשׁ אֵלֶּה יַעֲשֶׂה לָהּ
Uit de pijnen en ook narigheden	מֵחֲבָלִים וְגַם צִירִים
Zal hij gered worden, en een onbegrensd erfdeel	יֵצֵא וּבְלִי מָצָרִים
Zal hij nalaten.	יִירַשׁ נַחֲלָה:
In zegeningen hult de Leraar [je] bij jouw begin,	**16** בְּרָכוֹת יַעֲטֶה מוֹרֶה[68] בְּרֵאשִׁיתֵךְ
En ook is er hoop bij jouw uitgang,	וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִ יתֵךְ
Dan keren de kinderen terug bij jouw uitgang,	וְשָׁבוּ בָנִים בְּצֵאתֵךְ
Om Havdala te maken heffen zij	לְהַבְדִּיל יִשְׂאוּ
De overvloeiende beker om de Eeuwige te prijzen met lied en juichen,	**17** כּוֹס רְוָיָה לְהַלֵּל יָהּ בְּשִׁיר וְרוֹן
Luide te roepen met aangename stem,	בְּקוֹל נָעִים קְרֹא בְּגָרוֹן
Om jou uitgeleide te doen, met de nazaat van Aharon;	לְלַוּוֹתֵךְ בְּנִין אַהֲרֹן
Zingend roepen ze	בְּשִׁיר יִקְרָאוּ
De eer verschuldigd aan koningen en de gouverneurs en voornamen	**18** כְּבוֹד מְלָכִים וְכָל־פְּלָכִים לְלַוּוֹתָם
Van alle districten door hen te begeleiden	הַפַּחוֹת וְהַסְּגָנִים
Met jubeltonen en lofzangen,	בְּשָׁבָחוֹת וּבְרִנָּנִים
Iedere keer dat ze vertrekken.	בְּכָל־עֵת צֵאתָם:
De Heilige van Ja’akov zal zijn gunst dag en nacht gebieden,	**19** יְצַו חַסְדּוֹ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב לַיִל וְיוֹמָם
Dan zullen de Levieten op hun plaats	וְאָז לְוִיִּם עַל מְקוֹמָם
Leiding geven aan het lied dat Hij zich heeft voorgenomen	יְנַצְּחוּ שִׁיר אֲשֶׁר זָמָם
Met allerlei soorten muziek;	בְּכָל־מִינֵי זְמָר
Bij het brandoffer, dat dubbel was op de Sjabbatdag,	**20** עֲלֵי עוֹלָה אֲשֶׁר כְּפוּלָה בְּיוֹם שַׁבָּת
Vanwege de liefde voor de dag en vanwege de grote liefde	בְּאַהֲבַת יוֹם בְּרוֹב חִבַּת
Voor het volk, bewaakt	עַם נְצוֹר כְּאִישׁוֹן בַּת
Als een goed bewaarde oogappel;	עַיִן נִשְׁמָר:
Wie zal roemen met grote roem de Koningin	**21** מִי יְפָאֵר גְּוֹדֶל פְּאֵר הַמַּלְכָּה
–haar deel is dubbel–	מָנָתָהּ אַפַּיִם
Haar toegestane loopafstand is tweeduizend	הֲלִיכָתָהּ אַלְפַּיִם
El in lengte	אַמָּה אָרְכָּהּ:
Levende, richt de zwakke op, luister, Verhevene naar hen die Uw naam roepen,	**22** חַי זְקוֹף מְךָ בְּקוֹרְאֵי שִׁמְךָ שְׁמַע עֶלְיוֹן
En houd U niet stil voor de nederige en de arme,	וְאַל תֶּחֱרַשׁ לְרָשׁ וְאֶבְיוֹן
En accepteer wat er komt van iemand en ook de overpeinzing van hem	וְקַבֵּל נִיב וְגַם הִגְיוֹן
Wiens hart nederig is;	לְבָבוֹ נִשְׁפָּל:
Wie maal en onderhoud ontbeert op de rustdag,	**23** מְזוֹן אֲרוּחָה לְיוֹם מְנוּחָה בְּעֵת יֶחְסַר
Hem worde brood, vis en vlees gegund;	יְחַן בְּפַת דַּג וּבְשָׂר
Hij zal terneer zitten als een vorst zonder gebrek,	יֵשֵׁב כְּשָׂר בְּלִי מַחְסָר
Zijn brood zal dubbel zijn,	לַחֲמוֹ נִכְפָּל:

67 Sjemot 16:25 : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיְיָ הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה.

68 Vgl. Teh. 84:7 : גַּם־בְּרָכוֹת יַעֲטֶה מוֹרֶה, waar echter מוֹרֶה in de betekenis ‘vroege regen’ is gebruikt.

Zoals zij het ooit op de zevende dag van mijn herder[69] hoorden,
Toen het graan van de hemel neerdaalde;
Wanneer brood voor twee dagen gegeven wordt,
Dan moet de mens op zijn plaats blijven.

24 יוֹם שְׁבִיעִי כְּמֵרוֹעִי אֲזַי קָשְׁבוּ
בְּרֶדֶת דְּגַן שָׁמַיִם
בְּתֵת לֶחֶם יוֹמַיִם
אִישׁ תַּחְתָּיו שְׁבוּ:[70]

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 (1-3) How beautifu and pleasant you are with delights,
O Nsabbath, joyof the grieving,
For your sake, meat and also fish
are readied while it is yet day.
From evening to evening, hearts delight
when your time arrives, a time of love,
Glad song and joy for the Jews
to find redemption.
You are a delight –
to delight oneself with coonfections,
With human pleasures,
winnen grown red and other drinks.
2 (4-6) Look and sanctify on the sacred day,
Over wine remember it,
But in its absence, over bread.
Slice with a generous eye to sanctify it.
Guard it according to its laws
fromlabors primary and derivative –
Give a song to god to praise Him
remembering always to hallow it.
Whoever protects the Sabbath day from desecration
his Creator will forgive his sin –
Then will come his redeemer named Shiloh,
and he will prsent him with a gift.
3 (7-9) Here is goodly proof for you –
through manna and letters on then flags,
Sambatyon angrily churning every day –
then it rests.
Like the treasured nation,
they rest and are calm.
People bother, never resting, all six days,
then you set them free –
Clothes of linen, satin, too,
in your honor they put on,
And say, ‘Come O bride, why delay?
Behold a table and your lamp prepared.
Because your light has come,
arise, be my light light.
4 (10-12) May God's glory shine upon you like that light
of the time He created with no weariness
The ends of west and east
as well as north and south.
With His word He created the higher and lower beings
then upon the earth He set His light –
But when the creature sinned to his Creator
Hesought it to concel it.
But you beseeched your Master’s Presence
and it was not hidden till one more day had ended
Only then was it hidden for them
Who revere Him with the cellared wine and feast.
5 (13-15) It will be for tghose who remember and protect you.
May they be rescued from all harm,
And dwell in the shade of Eden’s trees,
there to be set alongside righteous ones.
He who trebles his feastsonhis Sabbaths –
as the humble man made clear in the Law
By thrice mentioning ‘this day’ in ove verse
he alluded to all three –
He shall rise high, if he does her these three,
from pains and travails
Be rescued, and without constrictions
inherit a heritage.
6 (16-18) The Teacher enwraps Himself
with blessings at your onset,
and there is hope for your conclusion.
At your departure the children wil resume
to raise a cupof seperation.
With a overflowing cup, to praise God
with song and rejoicing,
with a pleasant voice calling full-throated,
To escort you with Aaron’s grandson
they sing out.
Like the honor of kongs and governors
who are escorted by pashas and deputies
With praises and exultations
whenever they depart.
7 (19-21) May the Holy One of Jacob decree
His kindness day and night –
Then the Levites, on their place
will sing the song He planned
with every manner of music,
Over the Sabbath day’s double burnt-offering,
with love of the day most dearly beloved
By the nationthat likethe aaple of
the eye is protected.
Who can express the greatness
of the queen’s magnificence –
That her portion is two-fold,
her boundary is two thousand alls in length.
8 (22-24) O Living One, stand erect the paupers
when they call Your Name,
Listen, O Exalted One,
be not deaf to rthe poor and destitute,
And accept the word and meditation, too,
of his downtrodden heart.
With sustenance for the meals
of this day of contentment,

69 D.i. Mosjè.

70 Vgl. Sjem. 16:29 : רְאוּ כִּי־יְיָ נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת־עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ־בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.

At a time when he lacks,
he will be favored with bread, fish, and meat;
He will sit like a lord without need,
his portion will be doubled.
The seventh day ! –
Just as they heard it from my shepherd,
when the heavenly harvest descended
When two-days' bread was given
and each man set in his place.

Vertaling Loewe:

1 (1-3) Fair thou art, fair thou art, yea, comely with delight,
Joy in sorrow's darkest night,
See, thy table decked in white,
Decked since yestere'en.
Eve till eve, eve till eve our gladsome hearts beat fast ;
Lovers' time is come at last,
Joy to Jews and glad repast,
Longed for rest we glean.
Thy sweet gifts, thy sweet gifts in gratitude we take,
Best of cheer for friendship's sake,
Ruby wine for hearts that ache,
Draughts of merriment.
2 (4-6) Praise, aye, bless, praise, aye bless Him for this holy day
If thou hast no wine then say,
"On our bread Thy grace we pray"
With thy lot content.
Stay thy hand, stay thy hand from weekday task begun ;
Heavy toil or light, both shun,
Praise thy Lord, thy work is done,
Sanctify this, day.
Whoso keep, whoso keep Sabbath pardon sure will gain ;
He shall see in Shiloh's fane
His redeemer glorious reign,
Gifts before him lay!
3 (7-9) Ensigns twain, ensigns twain your Sabbath rest foretell;
On this day no Manna fell,
Sambatyon abates his swell,
Nature rests with you.
Come, O come, come from six days' toiling, come to rest,
Come, in linen garments dressed,
Silks and satins, don your best,
Robes of varied hue.
Greet your Queen, greet your Queen, say "Linger not,
't Is night,
See thy table gleaming white,
See thy candles' cheering light,
Rise and shine forth."
4 (10-12) God's own grace, God's own grace above thy temples shone
When of yore His work was done,
When by might of word alone
He ruled from South to North,
Light He gave, light, His precious gift on all He shed,
O'er the peaks the swift beams sped;
By man's sin defiled they fled,
'Light, be hid!' He said.
Thou didst plead, thou didst plead, He pardon did accord
With thy waning light He stored,
For the pure who keep His word,
Wine and Manna bread,
5 (13-15) Wine and bread, wine and bread recall each week thy plea
Whoso keep and honour thee
From affliction shall be free,
Shall in Eden dwell.
Thy three feasts, thy three feasts our humblest seer foretold
In one mystic verse of old,
Three commandments did enfold,
Wov'n in magic spell;
So thy love, so thy thrice-encircling love doth bring
Peace to us who, grateful, sing,
From all trouble sheltering,
From the world's fierce strife.
6 (16-18) Friday's eve, Friday's eve brings blessings in thy train
Sabbath nights with hope sustain
Sons who now set forth again
For the week's hard life.
Ere we part, ere we part Habdalah's cup they raise,
Thee to speed with songs of praise,
One last pledge to cheer your ways
'Soon may Phineas come!'
So go forth, so with them go forth in regal state
Queens to do thy bidding wait,
Kings upon thy path prostrate
Quit thy loving home.
7 (19-21) Day and night, day and night God send His sheltering grace,
Homeward lead His wandering race;
Levites, in their ancient place,
David's psalms on high,
Twofold praise, twofold praise shall sing, for lambs twofold;
Long may watchful eyes behold
Those He called in days of old
Apple of His eye.
Who dare sing, who dare sing her fame that all excels
Peace throughout her kingdom dwells,
Peace o'er twice one thousand ells,
Hers a double part.
8 (22-24) Lord on high, Lord on high thy servant weak sustain
May his words thine ear attain,
May his song acceptance gain,
Sung in humble heart.
Grant him bread, grant him bread each day of rest to eat
Ease his cares, his need complete ;
Free from want, his bread is sweet
As a king's rich fare.

Thus in faith, thus in faith he sees the Manna fall,
Hears our shepherd's clarion call
"Bread from heaven, sure food for all,
Each man take his share!"

Vertaling Katan:

1 Hoe schoon en liefelijk door genietingen
Zijt gij, o Sjabbat, verlustiging van de treurenden!
U ter ere zijn vlees en vis,
Terwijl het nog geheel (werk)dag was, gereed gemaakt.
2 Van avond tot avond zijn ze verheugd van harte.
Als Uw tijd, de liefelijke tijd, komt,
Jubelen en juichen de Joden,
Daar ze verlossing vinden.
3 Ja, gij zijt een lust, om zich erop te verlustigen met zoete spijzen
met de verlustigingen van de mensenkinderen
Of met rode wijn
Of andere dranken.
4 Let erop op de heilige dag de Kiddoesjwijding uit te spreken.
Gedenk Zijner bij de wijn, En mocht deze er niet zijn,
(Zeg dan Kiddoesj), als ge het brood breekt en heb de intentie
hem welgemoed te wijden.
5 Neem hem in acht naar zijn wetten, door erop geen (verboden) werkzaamheden. te verrichten,
Noch hoofdwerkzaamheden, noch uitvloeisels daarvan.
Wijd God een lied, om hem te huldigen,
Denk eraan hem heilig te houden.
6 leder, die de Sjabbat in acht neemt, hem niet ontwiidt
Zal zijn Schepper zijn ontrouw vergeven,
Zijn verlosser, Sjiloh genaamd, zal komen,
Wien huldegeschenken gebracht zullen worden.
7 Een woord van een goed teken hebt ge bij het Manna
En bij het banierteken Sambatjon, die iedere (werk)dag zich wentelt,
Maar (op Sjabbat) rust, evenals het volk, dat (God) toebehoort
Erop zich van werk onthoudt en rust.
8 Die zich, zonder te rusten, inspannen tot de zesde dag
Laat Gij (Sjabbat) vrij gaan.
Ze kleden zich dan in linnen en zelfs in zijden kleding
Om U te eren.
9 En zeggen: „Kom, Bruid, wat draalt ge?
Zie de tafel is gedekt en Uw licht staat klaar,
'Want Uw licht komt.
Op, geef licht."
10 De Majesteit van den Eeuwige scheen over U als een licht
Ten tijde, dat Hij zonder moeite vormde
De uiterste einden van het Westen en het Oosten,
Het Noorden en het Zuiden
11 (en) Hogere en lagere wezens door Zijn gezegde.
Boven de wereld plaatste Hij Zijn licht,
Maar, toen hij (de mens), die Hij zelf gevormd had, zondigde tegen zijn Vormer,
Besloot Hij het (licht) te verbergen.
12 Maar Gij (Sjabbat) badt Uw eigenaar en toen werd het niet verborgen
Eén dag (de Sjabbat) tot het einde daarvan.
Dan werd het opgeborgen voor hen, die Hem vrezen,
Evenals de jonge (zoete) wijn en het Manna.
13 Moge hij, die U gedenkt en houdt,
Gered worden van alle kwaad
En wonen in de schaduw van de bomen van Eden
En daar zijn plaats vinden bij de oprechten.
14 Wie op Sjabbat zijn drie maaltijden houdt,
Zoals de Bescheiden Man in de Wet aangeduid heeft
Doordat hij in één vers drie maal het woordje „vandaag" herhaalde
En daardoor een aanduiding gaf voor deze drie.
15 Hij zal in aanzien stijgen,
Als hij deze drie bereidt ter ere van haar (de Sjabbat).
Van smarten en ook van pijnen zal hij gered worden.
En een onbegrensd erf verwerven.
16 Met zegeningen omhult U de Al-leraar in Uw begin
Ook is er vertrouwen bij Uw uiteinde,
Als de kinderen (— Israël) terugkeren bij Uw uitgang
En zij om Hawdalah te zeggen
17 Een gevulde beker opheffen, om God met lied en jubel te roemen
En met liefelijke stem luid te roepen
Om U uitgeleide te doen met het lied van Aharons nazaat,
Dan roepen zij zingend uit:
18 „Gelijk de eer verschuldigd aan koningen en vorsten bij hun uitgeleide,
Hoogwaardigheidsbeklecders en Voornamen
Onder lofzangen en jubeltonen
Telkens als ze vertrekken ,
19 Moge Jakobs Heilige Zijn liefde dag en nacht gebieden.
Dan zullen de Levieten op hun plaats
Het lied zingen, dat Hij heeft bestemd,
Begeleid met allerlei muziek
20 Bij het brandoffer,
Dat dubbel gebracht wordt op de Sjabbatdag
Uit liefde voor de dag en uit de volheid van de liefde voor
Het volk, dat behoed wordt, gelijk een oogappel beschermd wordt.
21 Wie kan roemen
De grote pracht van de Koningin
Haar deel is dubbel,
Haar „loopgebied" is twee duizend el lang.
22 Allevende, richt den zwakke op!
Naar hen, die Uw naam aanroepen, luister, o, Allerhoogste
En zwijg niet (als antwoord), op (het gebed) van den arme en behoeftige
En neem áán, de ontboezeming en overpeinzing van hem, wiens hart nederig is.
23 Wien voedsel voor de rustdagmaaltijd ontbreekt,
Voor hem wordt in genade brood, vis en vlees verzorgd,
Hij zal zitten als een vorst zonder gebrek (te lijden),
Zijn brood zal dubbel zijn.
24 Zoals zij het eens op de zevende dag van mijn herder hoorden,
Toen het koren uit de Hemel nederdaalde:

„Waar brood voor twee dagen gegeven wordt,
Moet ieder op zijn plaats blijven
25 Hoe schoon en liefelijk door genietingen
Zijt gij, o Sjabbat, verlustiging van de treurenden!
U ter ere zijn vlees en vis,
Van avond tot avond zijn ze verheugd van harte,
Als Uw tijd, de liefelijke tijd, komt,
26 Jubelen en juichen de Joden,
Daar ze verlossing vinden,
Ja, gij zijt een lust, om zich erop te verlustigen met zoete spijzen,
Met de verlustigingen van de mensenkinderen.

5 יוֹם שַׁבָּת קוֹדֶשׁ

De beginletters van de negen strofen vormen de naam יהונתן חזק, nadere informatie over deze dichter ontbreekt.

1 יוֹם שַׁבָּת קוֹדֶשׁ הוּא	De Sjabbatdag is heilig;[71]
אַשְׁרֵי הָאִישׁ שׁוֹמְרֵהוּ	Gelukkig de mens die hem in acht neemt,
וְעַל הַיַּיִן זָכְרֵהוּ	En over de wijn hem gedenkt,
וְאַל יָשִׂים אֶל לִבּוֹ	En zich er niet druk over maakt
הַכִּיס רֵק וְאֵין בּוֹ[72]	Dat de buidel leeg, met niets erin,
יִשְׂמַח וְיִרְוֶה וְאַל לֹוֶה	Maar hij is blij en verheugt zich, en als hij moet lenen,
הַצּוּר יִפְרַע אֶת חוֹבוֹ	Wel, de Rots zal zijn schuld terugbetalen.
2 הַבָּשָׂר יַיִן וְדָגִים	Het vlees, de wijn, en de vis,
וְאַל יֶחֱסַר בְּתַעֲנוּגִים	Hij zal geen gebrek hebben aan lekkernijen,
וְאִם־שְׁלָשׁ־אֵלֶּה לְפָנָיו צָגִים	Als deze drie voor hem staan
זֶה יִהְיֶה שְׂכָרוֹ	Dan zal dat zijn loon zijn
אֲשֶׁר חָפֵץ בִּיקָרוֹ	Omdat hij hem wilde eren:
יוֹסֵף[73] חָצָה דָג	Josef deelde een vis
וּמָצָא מַרְגָּלִית בִּבְשָׂרוֹ	En hij vond een parel in zijn vlees.
3 וְאִם שֻׁלְחָן כַּדַּת עָרוּךְ	En als de tafel naar de voorschriften is gedekt,
וּמַלְאַךְ אֵל יַעֲנֶה בָּרוּךְ	Dan reageert de engel van God met: Gezegend,
זֶה יִהְיֶה זְמַן אָרוּךְ	Laat dit lang zo blijven,
וְאוֹיְבָיו יִהְיוּ כְדוֹמֶן[74]	En mogen zijn vijanden zijn als mest,
וּמַלְאָךְ רַע יַעֲנֶה אָמֵן	En de engel van het kwaad reageert met: Amen,
בְּעַל כָּרְחוֹ[75] יִסַּפֵּר שִׁבְחוֹ	Omdat hij wel moet; en laat men zijn lof vermelden,
שְׁמוֹ יַעֲלֶה כְּטוֹב שֶׁמֶן[76]	Dan stijgt zijn naam als goede olie.
4 נָשִׁים נֵרוֹת תַּדְלֵקְנָה	Vrouwen dienen de lichten te ontsteken,
וְחֹק נִדּוֹת תַּחֲזֵקְנָה	De regeling betreffende onreinheid in acht te nemen,
וְהַחַלּוֹת תַּסֵּקְנָה	En ze moeten de challe verbranden,
תָּגֵן[77] בַּעֲדָן זְכוּתָן	En dan zal hun verdienste kostelijk bescherming geven;
יוֹם בֹּא עֵת לֵדָתָן	Komt de tijd van hun baren,
וְאִם לֹא עָבְרוּ וְנִזְהָרוּ	Als ze niet overtreden hebben, en gewaarschuwd zijn geweest,
אֲזַי קִרְוֹבָה לֵדָתָן[78]	Dan zal hun baren spoedig verlopen.
(בהרבה מקומות מתחילים כאן)	*Op veel plaatsen begint men hier)*
5 תְּנוּ שֶׁבַח וְשִׁירָה	Geef eer en lied
לָאֵל אֲשֶׁר שַׁבָּת בָּרָא	Aan God, die de Sjabbat heeft geschapen,
וְלָנוּ בּוֹ נָתַן תּוֹרָה	En ons op die dag de Tora heeft gegeven,
קָרָא לְמֹשֶׁה מַתָּנָה	Hij riep Mosje toe: Een geschenk
בְּבֵית גְּנָזַי הִיא טְמוּנָה	Is in het huis van mijn schatten verborgen,
לְךָ יָאֲתָה וְקַח אוֹתָהּ	Voor jou is zij passend, pak haar aan,
תְּנָהּ[79] לַעֲדַת מִי מָנָה[80]	Geef haar aan de gemeente van “Wie kan haar tellen.”
6 נֶפֶשׁ כִּי נֶאֱנָחָה	Dan komt Sjabbat, dan komt er rust,
בָּא שַׁבָּת בָּא מְנוּחָה	Gejuich, blijdschap en vreugde,
גִּיל וְשָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה	Hij heeft hem gezegend en geheiligd bij het man,
בֵּרְכוֹ וְקִדְּשׁוֹ בְּמָן	Dat het niet neerdaalde voor het volk, dat geen weduwnaar is;

71 Vgl. Sjemot 31:14 : וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם; men lette erop dat het qere perpetuum הִוא hier als הוּא gelezen wordt.

72 Vgl. Bresj. 37:24 : וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם.

73 Het verhaal van Josef, de Sjabbatsvereerder, is in vele versies bekend, voor een aantal van de bronnen, zie Gaster, *The Exempla of the Rabbis, London-Leipzig*, 1924, p. 253, sub nr 380.

74 Vgl. Teh 83:11 : נִשְׁמְדוּ בְּעֵין־דֹּאר הָיוּ דוֹמֶן לָאֲדָמָה, en elders.

75 Voor de twee engelen die de mens begeleiden op Sjabbat, zie TB Sjabbat 119b.

76 Voor de verbinding goede naam en goede olie, vgl. Koh. 7:1 : טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב; Sjier 1:3 : שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ.

77 D geeft יָגֵן.

78 Voor de redenering vervat in dit couplet, zie Misjna Sjabbat ii 6: עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בְּשָׁעַת לֵדָתָן, עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה וּבַחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר.

79 H en O geven beide תְּנָהּ.

80 BeMidbar 23:10 : מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־רֹבַע יִשְׂרָאֵל.

De Sjabbat verkwikt de ziel	מִלְּרֶדֶת לְעַם לֹא אַלְמָן[81]
Door de overvloed aan graan dat opgeborgen was.	וְהַשַּׁבָּת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת[82]
	בְּפִסַּת בָּר[83] אֲשֶׁר טָמָן
De inzettingen, in Mara	7 חֻקּוֹתֶיהָ בְּמָרָה
Werden ze geboden als waarschuwing;	נִצְטַוּוּ בְּאַזְהָרָה
Als bergen aan één haar	כַּהֲרָרִים בִּשְׂעָרָה
Hangen haar vooschriften.	תְּלוּיִם הִלְכוֹתֶיהָ
Zij die haar geboden in acht nemen	שׁוֹמְרֵי מִצְוֹתֶיהָ
Beërven de dag die helemaal	יִנְחָלוּ לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ
Sjabbat zal zijn onder haar legers.	שַׁבָּת בְּצִבְאוֹתֶיהָ
Hij is het teken dat God gesteld heeft	8 הִוא הָאוֹת אֲשֶׁר שָׂם אֵל
Tussen Zichzelf en de Jisraelieten;	בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[84]
En voor de zevende waar Hij genoegen in schapt:	וּבַשְּׁבִיעִי אֲשֶׁר הוֹאִיל
De rivier de Sambatjon	סַמְבַּטְיוֹן הַנָּהָר
Die alle dagen onstuimig voort stroomt	שֶׁבְּכָל יוֹם רָץ וְנִמְהָר
Rechtvaardigt daarop de rust.	יוֹכִיחַ בּוֹ מָנוֹחַ
Geef dat als antwoord aan de onbezonnen ongelovige.	תָּשִׁיב לְמִין הַנִּמְהָר
Alle stemmen zullen ophouden,	9 קוֹלֵי קוֹלוֹת יֶחְדָּלוּן
Op het moment dat mijn liederen groots klinken,	בְּעֵת שִׁירַי יִגְדָּלוּן
Want als dauw zullen ze druipen;	כִּי כַטַּל הֵם יִזָּלוּן
Niet mag men mijn grens verschuiven,	וְאַל יַסִּיגוּ גְּבוּלִי
Op het pad van het lied viel mijn deel,	בְּאוֹרַח שִׁיר נָפַל חֶבְלִי
Wees streng voor jezelf en maak geen gebruik van	הִתְקוֹשְׁשׁוּ וְאַל תִּשַּׁמְּשׁוּ
De kroon van de poezie die mij bevalt.	בְּנֵזֶר שִׁיר שָׁפְרָה לִי

Translation Baruch Jaffe (ZemirotDatabase):

1 The day of Shabbat is holy
Happy is the man who keeps it
Over wine he remembers it
And he has nothing to fear.
The purse [lit. pocket] may be empty with nothing in it
He should be happy; all will be well; if he borrows
Gd will repay his debt!
2 Meat, wine and fish,
He should not lack for any tasty foods.
If the three of these he has
This will be his reward
As he wishes to make the day special:
Yosef sliced opened a fish
And found precious jewels in its flesh!
3 If he has a laid table in front of him as it should be
An angel of Gd will answer: "Blessed should it be"
This will be his set [long] time
His enemies will be reduced to naught
And the evil angel will answer Amen
Against his will he will sing his praises
His name will be raised up as fine oil
4 Women should light the [Shabbat] candles
Keep the laws of family purity
And bake the challot!
All of this will be to their merit
When the day of childbirth arrives
And if they kept [the law] and were careful
They will [be protected] and give birth quickly!
5 Give praise and song
To the Gd who created Shabbat
And on it [on Shabbat Gd] gave us the Torah
That Moshe called a gift
It is hidden in My special treasure house
To you it is so pleasant – take it!
Give it to the congregation that cannot be counted!
6 O the weary soul
When Shabbat comes, rest comes as well.
Joy, happiness and delight
It was blessed and sanctified with the manna
When it descended to the nation who is not alone
The Shabbat revives the soul
With an abundance of grain that was hidden [like the manna]
7 Its statues [were given] in Mara
They were commanded with stern warning
Like mountains on a thread [lit. hair]
The laws are hanging
Those that keep its commandments
Will inherit a day that is totally
Shabbat with all its hosts.
8 This is the sign that Gd has placed
Between Gd's self and the Children of Israel

81 Jer. 51:5 : כִּי לֹא־אַלְמָן יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה מֵאֱלֹהָיו מֵיְיָ צְבָאוֹת.
82 Vgl. 19:8 : תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.
83 Vgl. Teh. 72:16 : יְהִי פִּסַּת־בַּר, בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים.
84 Sjemot 31:17 : בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם.

And on the seventh day which Gd desires
The Sambatyon River
That rushes and tumbles every day
Will prove [Shabbat] as it rests
And will answer the non-believer who questions this.
9 The many voices will cease
As the fame of my poetry grows
For [my poems] flow forth like dew
They [the many voices] will not be able to compete
The ways of poetry are my lot
Repent and do not make [unfair] use
Of the crown of poetry which was bestowed upon me

Vertaling Katan:

1 De Sjabbatdag is heilig!
Heil den man, die hem houdt
En bij de wijn hem in herinnering brengt
En er zich weinig in zijn hart van aantrekt,
Als zijn beurs leeg is, niets daarin is,
Maar zich opgewekt en opgeruimd gevoelt,
Immers, als hij er voor moet lenen,
Zal de Schepper zijn schuld betalen.
2 Vlees, wijn en vissen
Niets ervan ontbreekt bij de lekkernijen.
En wanneer deze drie voor hem staan,
Zal dát zijn beloning zijn,
Omdat hij hem (de Sjabbat) eer wil bewijzen.
Immers Josef sneed een vis doormidden
En vond een parel erin,
3 En is de tafel naar behoren gedekt,
Dan zegt Gods Engel: Gezegend",
Dit moge zo lange tijd blijven
En zijn vijanden mogen vernietigd worden!"
Zelfs de Engel van het Kwaad zegt „amen"
Zij het zijns ondanks,
Verkondigt zijn (nl. van den Sjabbatvierder) lof,
Hierdoor stijgt zijn naam (in aanzien) als goede olie.)
4 Wanneer de vrouwen lichten ontsteken,
En zich houden aan de wet der afzonderingsperioden
En de Challahheffingen verbranden,
Dan zal de verdienste hiervan haar beschermen,
Als haar barenstijd aangebroken is.
Wanneer zij dan geen overtredingen hebben gedaan
En alles nauwkeurig in acht genomen hebben,
Zal haar baring vlug gaan.
5 Kent lof toe en zingt een lied
Gode, Die de Sjabbat heeft geschapen
En ons daarop de Leer heeft gegeven.
Hij riep toen Mozes toe: „Een geschenk
Is in mijn schatkamers opgeborgen,
U past het, neem het,
Geef het aan de Gemeente (waarvan gezegd is): „Wie kan (haar) tellen?" "
6 Is de ziel afgemat,
Komt Sjabbat, dan komt rust,
Jubel, blijdschap en vreugde.
Gezegend en geheiligd heeft Hij hem bij het Manna
Dat het nl. (op Sjabbat) niet daalde voor het volk dat nooit verlaten wordt,
Ja, de Sjabbat verkwikte de ziel
Door de overvloed van het koren !, dat men opgeborgen had.
7 De wetten omtrent de Sjabbat zijn in Marah
Als waarschuwing geboden.
Als bergen aan een haar
Hangen zijn wetten.
Die zijn geboden in acht nemen
Beërven eens
De dag, die volkomen rustdag zal zijn onder zijn heirscharen (beloonden).
8 Hij is het teken, dat God gesteld heeft
Tussen Zich en de Israëlieten
En voor de zevende dag, waarin Hij welbehagen heeft.
De stroom Sambatjon,
Die iedere dag snel stroomt,
Doch op hem (Sjabbat) rust, getuigt 't.
Dit kunt ge antwoorden den ongelovige, de zulks in overijling
zou vragen.
9 Alle geluiden zullen zwijgen,
Als mijn liederen krachtig aangeheven worden,
Want als dauw druppelen zij.
Laat niemand mijn gebied overschrijden.
Op het pad van het lied viel mijn deel.
Neemt U in acht
En bedient U niet
Van de kroon, het lied. Mij tooit hij.

6 יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא

De auteur, Jisrael ben r. Mosje ben r. Levi uit Nagara (16e eeuw), leerde bij de Arizal in Tsfat. Later werd hij rabbijn in Gaza. Het lied bestaat uit vijf strofen van vier regels; de eerste twee regels vormen ook het refrein van de coupletten. Hij schreef 650 liederen, waarvan יְהֹ רִבּוֹן עָלַם het meest bekend is. De tekst is gesteld in het Aramees; de beginletters van de strofen vormen de naam ישראל.

Eeuwige, Heer van de eeuwigheid der eeuwigheden,	1 יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
U bent de Koning, de koning der koningen.[85]	אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא
Het werk van Uw macht en de wonderdaden,	עוֹבַד גְּבוּרְתֵּךְ וְתִמְהַיָּא
Het is aangenaam die voor U te verkondigen.	שְׁפַר קֳדָמָךְ לְהַחֲוָיָא
Eeuwige, Heer van de eeuwigheid der eeuwigheden,	יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
U bent de Koning, de koning der koningen.	אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא
Lofliederen zal ik ordenen, 's morgens	2 שְׁבָחִין אֶסַדַּר צַפְרָא
En 's avonds, voor U, heilige God,	וְרַמְשָׁא לָךְ אֱלָהָא קַדִּישָׁא
Die alle zielen geschapen heeft, heilige engelen	דִּי־בָרָא כָּל נַפְשָׁא עִירִין קַדִּישִׁין
En mensen, het gedierte van het veld en de vogels van de hemel.	וּבְנֵי אֱנָשָׁא חֵיוַת בָּרָא וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא
Eeuwige, Heer van de eeuwigheid der eeuwigheden,	יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
U bent de Koning, de koning der koningen.	אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא
Talrijk zijn Uw werken, en machtig,	3 רַבְרְבִין עוֹבְדַיִךְ וְתַקִּיפִין
Die de verhevenen vernedert en de gebogenen opricht,	מָכֵךְ רְמַיָּא וְזָקֵף[86] כְּפִיפִין
Zelfs wanneer iemand duizenden jaren zou leven	לוּ יִחְיֵה גְּבַר שְׁנִין אַלְפִין
Zou hij Uw macht niet kunnen berekenen.	לָא יֵעֹל גְּבוּרְתֵּךְ בְּחֶשְׁבְּנָיָא
Eeuwige, Heer van de eeuwigheid der eeuwigheden,	יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
U bent de Koning, de koning der koningen.	אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא
God, die pracht en grootheid bezit,	4 אֱלָהָא דִּי לֵהּ יְקָר וּרְבוּתָא
Ontruk Uw kleinvee aan de muil van de leeuwen,	פְּרוֹק יַת עָנָךְ מִפּוּם אַרְיָוָתָא
En voer Uw volk uit de ballingschap,	וְאַפֵּק יַת עַמָּךְ מִגּוֹ גָלוּתָא
Uw volk, dat U gekozen hebt uit alle volkeren.	עַמָּךְ דִּי בְחַרְתְּ מִכָּל אֻמַּיָּא
Eeuwige, Heer van de eeuwigheid der eeuwigheden,	יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
U bent de Koning, de koning der koningen.	אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא
Keer terug naar Uw Heiligdom, en naar het Allerheiligste,	5 לְמַקְדָּשָׁךְ תּוּב וּלְקֻדַּשׁ קַדִּשִׁין
De plaats waarover zich verheugen geesten	אֲתַר דִּי בֵיהּ יֶחֱדוּן רוּחִין
En zielen, zodat men U weer liederen en lofprijzingen zal zingen	וְנַפְשִׁין וְיַזְמְרוּן לָךְ שִׁירִין וְרַחֲשִׁין
In Jeruzalem, de stad van schoonheden.	בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דְשׁוּפְרָיָא
Eeuwige, Heer van de eeuwigheid der eeuwigheden,	יְהֹ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא
U bent de Koning, de koning der koningen.	אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 O Creator, Master of this world and all worlds,
You are the King Who reigns over kings —
Your powerful and wondrous deeds
it is beautiful to declare before You.
O Creator, Master of this world and all worlds,
You are the King Who reigns over kings.
2 Praises shall I prepare day and night evening,
to You, O Holy God, Who created all life:
Holy angels and sons of man,
beasts of the field and birds of the sky.
O Creator, Master of this world and all worlds,
You are the King Who reigns over kings.
3 Great are Your deeds and mighty,
humbling the haughty
and straightening the bowed;
Even if man lived thousands of years,
he could not fathom the extent
of Your powerful deeds.
O Creator, Master of this world and all worlds,
You are the King Who reigns over kings.
4 God to Whom belongs honor and greatness,
save Your sheep from the mouth of lions.
And bring Your people out of its exile,
the people that You chose from all the nations.
O Creator, Master of this world and all worlds,
You are the King Who reigns over kings.
5 To Your Sanctuary return
and to the Holy of Holies,
The place where spirits and souls will rejoice
and utter songs and praises —

85 Vgl. Dan. 2:37 : אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא.
86 A leest מָכִיךְ, resp. זְקִיף.

In Jerusalem, city of beauty.
O Creator, Master of this world and all worlds,
You are the King Who reigns over kings.

Vertaling Katan:
1 God, Meester van alle eeuwigheid,
Gij zijt aller koningen Koning.
Het werk van Uw macht en de wonderdaden
Past me te verkondigen.
God, Meester enz.
2 Lofliederen wil ik ordenen 's ochtends en 's avonds,
U gewijd, o heilige God, Die alle zielen heeft geschapen,
Heilige Engelen en mensenkinderen,
De dieren van het veld en de vogelen van de hemel.
God, Meester enz.
3 Groot zijn Uw werken en machtig.
Gij vernedert hoogstaanden en richt gebogenen op.
Zelfs, als iemand duizend jaren zou leven,
Kon hij nog Uw almacht niet berekenen
God, Meester enz.
4 God, Die alle pracht en macht bezit,
Bevrijd Uw kleinvee uit der leeuwen bek
En voer Uw volk uit de ballingschap,
Uw volk, dat Gij uitverkoren hebt uit alle volkeren.
God, Meester enz.
5 Naar Uw Heiligdom keer terug en naar het Allerheiligste,
De plaats waarmee geest en ziel zich verheugt,
Opdat men weder liederen en huldezangen zingen zal
In Jerusalem, die schone stad.
God, Meester enz.

7 יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל

De auteur van dit gedicht is Jitschak Loeria (1533-1572). Gebruikelijk is alleen de zang van de coupletten één tot vier en negen; de andere coupletten zijn volgens sommigen door een latere auteur toegevoegd, (we geven ze hieronder tussen [ ]), maar let er wel op dat het acrostichon, יצחק לוריא חזק, alle coupletten omvat. De volledige tekst o.a. in A, O, M, Sh, Wa, de ingekorte tekst in A1, A2, A3, B, D, H, K,

refrein

Deze dag is voor Jisrael licht en vreugd,
Sjabbat betekent rust.
U hebt geboden opgedragen bij het staan bij de berg Sinaj
Om in al mijn jaren sjabbat en de feestdagen in acht te nemen,
Om dan te regelen allerlei smakelijke gerechten,
Sjabbat betekent rust;
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
Een genot voor de harten van het gebroken volk,
Voor de gepijnigde zielen een toegevoegde ziel,
Voor de benauwde ziel verwijder jij het zuchten,
Sjabbat betekent rust;
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
U hebt hem geheiligd, gezegend meer dan alle andere dagen,
In zes [dagen] hebt U het werk aan de werelden afgemaakt,
Erop vinden de treurenden rust en vertrouwen;
Sjabbat betekent rust;
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
U, Vreeswekkende, hebt ons een werkverbod geboden,
Ik verdien koninklijke pracht als in Sjabbat in acht neem,
Als ik een geschenk breng aan de Vreeswekkende,
een geurig meeloffer;
Sjabbat betekent rust;
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
En een lied zal ik voor U uiteenzetten op een aangename melodie,
Naast het sieraad van Uw grootheid gaat mijn ziel uit naar U,
Voor het volmaakte voortreffelijke bezit staat het vertrouwen:
de Sjabbat van de rust
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
Heb welgevallen aan mijn gebed als aan het offer van Nachsjon,
En mijn rustdag is er een met gejuich en vreugde,
[Zegen] de beminde als een oogappel, met veel geluk,
de Sjabbat van de rust,
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
Op Uw hulp hopen wij, Eeuwige, Allermachtigste,
Stuur toch de zoon van Davied, onze koning, naar de Hebreeën,
Dan zal hij over de vrijheden winst en voordeel afroepen;
Sjabbat betekent rust,
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,
Sjabbat betekent rust.
Ach, Verhevene, Vreeswekkende, merk ons op, antwoord ons,
Verlos ons spoedig, wees ons gunstig gestemd,
Maak onze ziel blij, met licht en vreugde;
Sjabbat betekent rust,
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,

יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
1 צִוִּיתָ פִּקּוּדִים בְּמַעֲמַד הַר סִינַי
שַׁבָּת וּמוֹעֲדִים לִשְׁמוֹר בְּכָל שָׁנַי
לַעֲרֹךְ לְפָנַי מַשְׂאֵת וַאֲרוּחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
2 חֶמְדַּת הַלְּבָבוֹת לְאֻמָּה שְׁבוּרָה
לִנְפָשׁוֹת נִכְאָבוֹת נְשָׁמָה יְתֵרָה
לְנֶפֶשׁ מְצֹרָה תָּסִיר אֲנָחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
3 קִדַּשְׁתָּ בֵּרַכְתָּ אוֹתוֹ מִכָּל יָמִים
בְּשֵׁשֶׁת כִּלִּיתָ מְלֶאכֶת עוֹלָמִים
בּוֹ מָצְאוּ עֲגוּמִים הַשְׁקֵט וּבִטָּחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
4 לְאִסּוּר מְלָאכָה צִוִּיתָנוּ נוֹרָא
אֶזְכֶּה הוֹד מְלוּכָה אִם שַׁבָּת אֶשְׁמְרָה
אַקְרִיב שַׁי לַמּוֹרָא[79]
מִנְחָה מֻרָקָחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
5 [וְשִׁיר אֶעֱרֹךְ לְךָ בְּנִגּוּן וּנְעִימָה
מוּל תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתְךָ נַפְשִׁי לְךָ כָּמְהָה
לִסְגֻלָּה תְּמִימָה קַיֶּם הַבְטָחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה]
6 [רְצֵה תְפִלָּתִי כְּמוֹ קָרְבַּן נַחְשׁוֹן[79]
וְיוֹם מְנוּחָתִי בְּרִנָּה וּבְשָׂשׂוֹן
חָבִיב כְּבַת אִישׁוֹן בְּרוֹב הַצְלָחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה]
7 [יָשֻׁחַ קִוִּינוּ יָהּ אַדִּיר אַדִּירִים
בֶּן־דָּוִד מַלְּכֵנוּ שְׁלַח נָא לָעִבְרִים
וְיִקְרָא לִדְרוֹרִים רֶוַח וַהֲנָחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה]
8 [אָנָּא עֶלְיוֹן נוֹרָא הַבִּיטָה עֲנֵנוּ
פְּדֵנוּ בִמְהֵרָה חָנֵּנוּ חָנֵּנוּ
שַׂמַּח נַפְשֵׁנוּ בְּאוֹר וְשִׂמְחָה
שַׁבָּת מְנוּחָה
יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה

Sjabbat betekent rust.	[שַׁבָּת מְנוּחָה
Vernieuw ons heiligdom, denk toch aan de verwoeste [stad],	**9** חַדֵּשׁ מִקְדָּשֵׁנוּ זָכְרָה נֶחֱרֶבֶת
Uw hulp, o onze Redder, geef die aan het bedroefde [volk],	טוּבְךָ מוֹשִׁיעֵנוּ תְּנָה לַנֶּעֱצֶבֶת
Dat op Sjabbat neerzit met zang en loflied;	בְּשַׁבָּת יוֹשֶׁבֶת בְּזֶמֶר וּשְׁבָחָה
Sjabbat betekent rust,	שַׁבָּת מְנוּחָה
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,	יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
Sjabbat betekent rust.	שַׁבָּת מְנוּחָה
Gedenk, Heilige, voor ons de verdienste van de eer van de dag,	**10** [זְכוֹר קָדוֹשׁ לָנוּ בִּזְכוּת יִקְרַת הַיּוֹם
Bewaar ons toch op deze dag, en op iedere dag,	שְׁמוֹר נָא אוֹתָנוּ בְּיוֹם זֶה וּבְכָל יוֹם
Mijn Geliefde, stralend en vreeswekkend brengt U bevrijding,	דּוֹדִי צַח וְאָיוֹם תָּבִיא רְוָחָה
Sjabbat betekent rust,	שַׁבָּת מְנוּחָה
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,	יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
Sjabbat betekent rust.	שַׁבָּת מְנוּחָה]
Doe de klank van gejuich en de redding van Jisrael horen,	**11** [קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל הַשְׁמִיעָה
Bij het visioen van de redding, Rots die redding doet gelukken,	בְּבֹא חֶזְיוֹן תְּשׁוּעָה צוּר מַצְמִיחַ יְשׁוּעָה
Laat het licht over wat ik hoor stralen, laat steeds schijnen	אוֹר שִׁמְעִי הוֹפִיעָה תָּמִיד הַזְּרִיחָה
de Sjabbat die rust betekent	שַׁבָּת מְנוּחָה
Deze dag is voor Jisrael licht en vreugde,	יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה
Sjabbat betekent rust.	שַׁבָּת מְנוּחָה]

Vertaling Nosson Scherman, A:

This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
1 You commanded precepts
at the Assemblage of Sinai
The Sabbath and festivals —
to keep through all my years,
To prepare before me courses and banquets —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
2 Hearts' beloved of the shattered nation;
for suffering people an additional soul,
For a troubled soul it removes moaning —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
3 You hallowed, You blessed it more than any days.
In six You completed the labor of the universe.
On it grieving people find tranquility and trust —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
4 Concerning the ban of labor,
the Awesome One commanded us;
I shall merit kingly glory
if I safeguard the Sabbath.
I shall bring an offering to the Fearsome One,
a perfumed meal-offering —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
5 And a song shall I prepare You,
with tunefulness and sweetness,
Toward Your splendrous greatness.
My spirit yearns for You!
For the wholesome treasure,
uphold the pledge —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
6 Desire my prayer
like Nachshon's offering,
And my day of contentment
with glad song and joy
As beloved as the apple of the eye
with abundant success —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
7 For Your help have we hoped,
O Strongest of the strong
The son of David, our king,
send now to the Hebrews.
And bring to the homeless ones relief and rest —
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.
8 O please Exalted Awesome One,
see our suffering,
Redeem us soon —
favor us and answer us
Gladden our souls with light and gladness,
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness —
Sabbath of contentment.
9 Renew our Sanctuary,
remember the ruined city
Your goodness, our Savior,
grant the saddened one
Who spends the Sabbath in song and praise,
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—

Sabbath of contentment.
10 Remember for us, O Holy One,
in the merit of this day's great honor,
Please remember us
on this day and every day
My Beloved, pure and awesome,
bring relief,
Sabbath of contentment.
This day for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.

11 The sound of glad song and salvation
make heard to Israel
With the coming of redemption's vision,
O Rock who makes salvation bloom
The light of my sun reveal,
may it always shine,
Sabbath of contentment.
This day. for Israel is light and gladness—
Sabbath of contentment.

Vertaling Katan:
refrein
Deze dag is voor Israël licht en vreugde. Sjabbat is rust.
1 Gij hebt geboden gegeven, toen (Israël) rond de Sinaj stond,
Om Sjabbat en Feestdagen in acht te nemen, altijd,
Om erop te verzorgen spijsgeschenken en maaltijden
Ja, Sjabbat is rust.
Deze dag enz.
2 Hij is een hartelust voor het gebroken volk,
Den smartelijk getroffen zielen een „meerdere ziel". 1)
Van de benauwde ziel verdrijft gij (Sjabbat) zuchten,
(Want) Sjabbat is rust.
Deze dag enz,
3 Geheiligd hebt Gij hem, gezegend boven alle dagen,
Toen Gij in zes dagen voleindigdet het (scheppings)werk van de wereld.
Daarop vinden de bedroefden rust en vertrouwen.
Ja, Sjabbat is rust.
Deze dag enz.
4 Een arbeidsverbod geboodt Gij, Ontzagwekkende.
Ik verwerf koninklijke pracht, als ik de Sjabbat houd.
Als ik een huldegeschenk breng, een geurig meeloffer.
Sjabbat is rust.
Deze dag enz.
9 Hernieuw ons Heiligdom. Gedenk de verwoeste (stad).
Uw goedheid, Helper, schenk het bedroefde (volk),
Dat op Sjabbat met gezang en loflied woont.
Ja, Sjabbat is rust.

Vertaling van rabbi Zalman Schachter-Shalomi, gecopieerd van de Zemirot Database:

Your gift to those who strive with You
is joy and light: Shabbat Menucha.

1 Certain of Your holy ways
You revealed to us at Sinai
Shabbat and other holy days
we are to keep as You commanded
You send your healing rays
accept our human ways:
Shabbat Menuchah

2 Charm is Shabbat for the heart
for the poor and broken people
if all week we were depressed
additional souls are ours on Shabbat
to help our anxious moods
breathe a relaxing sigh:
Shabbat Menuchah

3 Consecrated bride You blessed
all other days gave her their blessing
in the sixth and final phase
You finished global creation
There found the sorrowing calm and security:
Shabbat Menuchah

9 Cherish and Renew Your house
enough the years it was in shambles
With Your compassion Gentle God
console the grieving ones in sorrow
who puts her grief aside
to sing You Shabbat songs:
Shabbat Menuchah

8 צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ

Auteur onbekend. Een zeer oud lied, waarvan de inhoud parallel loopt met de eerste drie ברכות van ברכת המזון. Het lied bestaat uit 4 strofen van 4 verzen plus refrein, waarmee het begint. Het lied behoort dus, als een inleiding op het Dankgebed na de maaltijd, direct daarvóór gezongen te worden.

Refrein

Rots, van Wie wij hebben gegeten; zegt de zegenspreuk, mijn getrouwen	צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ בָּרְכוּ אֱמוּנַי
We zijn verzadigd, en we hebben nog overgehouden	שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ
naar het woord van de Eeuwige.	כִּדְבַר יְיָ [87]
1 Hij voedt Zijn wereld, onze Herder, onze Vader;	הַזָּן אֶת עוֹלָמוֹ רוֹעֵנוּ אָבִינוּ
Wij hebben Zijn brood gegeten, en Zijn wijn gedronken;	אָכַלְנוּ אֶת לַחְמוֹ וְיֵינוֹ שָׁתִינוּ
Laten we Zijn Naam daarom prijzen, en Hem bezingen met onze mond;	עַל כֵּן נוֹדֶה לִשְׁמוֹ וּנְהַלְלוֹ בְּפִינוּ
Wij zeggen en antwoorden; Er is geen heilig als de Eeuwige.	אָמַרְנוּ וְעָנִינוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּייָ [88]
Rots, van Wie wij hebben gegeten; zegt de zegenspreuk, mijn getrouwen,	צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ בָּרְכוּ אֱמוּנַי
We zijn verzadigd, en we hebben nog overgehouden	שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ
naar het woord van de Eeuwige.	כִּדְבַר יְיָ
Laten we met gezang en geluid van dank onze God zegenen,	**2** בְּשִׁיר וְקוֹל תּוֹדָה נְבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ
Vanwege het goede begeerlijke land, dat hij in bezit gaf aan onze voorvaderen;	עַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה שֶׁהִנְחִיל לַאֲבוֹתֵינוּ
Met voedsel en teerkost verzadigde Hij onze ziel;	מָזוֹן וְצֵדָה הִשְׂבִּיעַ לְנַפְשֵׁנוּ
Zijn gunst was groot over ons, de Eeuwige is waarheid.	חַסְדּוֹ גָּבַר עָלֵינוּ וֶאֱמֶת יְיָ [89]
Rots, van Wie wij hebben gegeten; zegt de zegenspreuk, mijn getrouwen,	צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ בָּרְכוּ אֱמוּנַי
We zijn verzadigd, en we hebben nog overgehouden	שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ
naar het woord van de Eeuwige.	כִּדְבַר יְיָ
Ontferm U in Uw gunst over Uw volk, onze Rots,	**3** רַחֵם בְּחַסְדֶּךָ עַל עַמְּךָ צוּרֵנוּ
Over Tsion, de plaats van Uw eer, de woning, het huis van onze luister;	עַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ זְבוּל בֵּית תִּפְאַרְתֵּנוּ
De zoon van Davied, Uw dienaar, moge komen en ons verlossen,	בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ יָבֹא וְיִגְאָלֵנוּ
Adem van onze neus, gezalfde van de Eeuwige.	רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְיָ [90]
Rots, van Wie wij hebben gegeten; zegt de zegenspreuk, mijn getrouwen,	צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ בָּרְכוּ אֱמוּנַי
We zijn verzadigd, en we hebben nog overgehouden	שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ
naar het woord van de Eeuwige.	כִּדְבַר יְיָ
Het Heiligdom worde herbouwd, de stad Tsion vervuld,	4 יִבָּנֶה הַמִּקְדָּשׁ עִיר צִיּוֹן תִּמָּלֵא [91]
Zodat we daar kunnen zingen een nieuw lied en met gejuich kunnen opgaan;	וְשָׁם נָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ וּבִרְנָנָה נַעֲלֶה
De Barmhartige, de Gezegende zij gezegend en verheven	הָרַחֲמָן הַנִּקְדָּשׁ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה
Over de beker wijn, vol zoals de zegen van de Eeuwige.	עַל כּוֹס יַיִן מָלֵא כְּבִרְכַּת יְיָ
Rots, van Wie wij hebben gegeten; zegt de zegenspreuk, mijn getrouwen,	צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ בָּרְכוּ אֱמוּנַי
We zijn verzadigd, en we hebben nog overgehouden	שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ
naar het woord van de Eeuwige.	כִּדְבַר יְיָ

Vertaling Nosson Scherman, A:

The Rock from Whom we have eaten!
Bless Him, my faithful friends.
We have eaten our fill and left over —
According to Hashem's word.
1 He nourishes His universe,
our Shepherd, our Father,
we have eaten His bread
and His wine we have drunk.
Therefore let us praise His Name
and praise Him with our mouths—
let us sing out loudly,
"There is none as holy as Hashem."
The Rock from Whom we have eaten!
Bless Him, my faithful friends.
We have eaten our fill and left over —
According to Hashem's word.
2 With song and sound of thanksgiving
let us bless our God,
for the land so desirable and good
that He gave our forefathers as a heritage.
With nourishmen and sustenance
He sated our souls

87 Vgl. Mel. ii 4:44 : וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְיָ.
88 Vgl. Sjem. i 2:2 : אֵין קָדוֹשׁ כַּייָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ.
89 Vgl. Teh. 117:2 : כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְיָ לְעוֹלָם.
90 Vgl. Echa 4:20 : רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְיָ נִלְכַּד בְּשַׁחִיתוֹתָם.
91 Vgl. Jesj. 33:5 : נִשְׂגָּב יְיָ כִּי שֹׁכֵן מָרוֹם מִלֵּא צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה.

His kindness was mighty over us
and Hashem is truth!
The Rock from Whom we have eaten!
Bless Him, my faithful friends.
We have eaten our fill and left over —
According to Hashem's word.
3 Be merciful in Your kindness
upon Your nation, our Rock,
Upon Zion resting place of Your Glory,
the shrine, home of our splendor.
May the son of David, Your servant,
come and redeem us—
Breath of our nostrils,
anointed of Hashem.
The Rock from Whom we have eaten!
Bless Him, my faithful friends.
We have eaten our fill and left over —
According to Hashem's word.
4 May the Temple be rebuilt;
the City of Zion replenished.
There shall we sing a new song,
with joyous singing ascend.
May the Merciful, the Sanctified,
be blessed and exalted
Over a full cup of wine
worthy of Hashem's blessing.
The Rock from Whom we have eaten!
Bless Him, my faithful friends.
We have eaten our fill and left over —
According to Hashem's word.

Vertaling Katan:

Refrein
De Rots, van Wiens bezit we gegeten hebben,
Looft gij, mijn getrouwen.
Wij hebben ons immers verzadigd en nog overgehouden
Gelijk het woord van den Eeuwige.
1 Van Hem, Die Zijn wereld voedt, onzen Herder, onzen Vader
Hebben we brood gegeten en wijn gedronken.
Daarom willen we Zijn naam huldigen en met onze mond Hem loven.
We zeggen en heffen daarom aan: „Niemand is zo heilig als de Eeuwige."
De Rots enz,
2 Met lied en dankgebed willen we onzen God prijzen
Voor het kostelijk land, dat Hij onzen voorouders heeft doen erven.
Met spijs en voedsel heeft Hij onze ziel verzadigd.
Zijn liefde is sterk over ons en de trouw van den Eeuwige.
De Rots enz.
3 Erbarm Uwer met Uw liefde over Uw volk, onze Rots,
Over Tsion, het verblijf van Uw Majesteit, de verblijfplaats van het Huis van onze roem.
Moge toch komen en ons verlossen de Zoon van Uw Dienaar David,
De adem van ons leven, de gezalfde van den Eeuwige.
De Rots enz.
4 Moge het Heiligdom herbouwd worden, moge Gij T'sionsstad vullen,
Opdat we daar een nieuw lied zingen en in jubel optrekken.
De Medelijdende, de Geheiligde, Hij worde geprezen en verheven,
Bij een volle beker wijn, naar de zegen van den Eeuwige.

9 בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם

Een gedicht van Sjimon bar Jitschak (Sjimon HaGadol) uit Mainz, actief in de tiende of elfde eeuw. De eerste strofe schijnt een latere toevoeging om het lied geschikt te maken voor Sjabbat, terwijl de strofen 10-12, evenals dus strofe 1, buiten het acrostichon vallen. Het lied wordt gezongen of gelezen bij de lunch op Sjabbat; sommigen zingen de helft bij de lunch en de rest bij Sjalosj Se'oedot.

Gezegend zij de Eeuwige, dag aan dag	**1 בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם.**
Hij overlaadt ons met redding en verlossing	יַעֲמָס לָנוּ יֵשַׁע וּפִדְיוֹם.[92]
Daarom verheugen wij ons iedere dag in Zijn Naam	וּבִשְׁמוֹ נָגִיל כָּל הַיּוֹם.[93]
En door Zijn redding heffen wij het hoofd omhoog	וּבִישׁוּעָתוֹ נָרִים רֹאשׁ עֶלְיוֹן.
Want Hij is een sterkte voor de arme en een schuilplaats voor de behoeftige.	כִּי הוּא מָעוֹז לַדָּל וּמַחֲסֶה לָאֶבְיוֹן:[94]
De stammen van de Eeuwige vormen voor Jisrael een getuigenis	**2 שִׁבְטֵי יָהּ לְיִשְׂרָאֵל עֵדוּת.**[95]
In hun nood is nood voor Hem, in onderdrukking en in slavernij	בְּצָרָתָם לוֹ צָר[96] בְּסִבְלוּת וּבְעַבְדוּת.
Door een saffieren steen toonde Hij de kracht van zijn liefde	בְּלִבְנַת הַסַּפִּיר הֶרְאָם עוֹז יְדִידוּת.
En Hij toonde Zich door hen te verheffen uit de diepte van put en krocht	וְנִגְלָה לְהַעֲלוֹתָם מֵעוֹמֶק בֹּר וָדוּת.
Want bij de Eeuwige is gunst en bij Hem een overvloed aan bevrijding.	כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת:[97]
Hoe kostbaar is Zijn gunst, om hen te beschermen in Zijn schaduw	**3 מַה** יָּקָר חַסְדּוֹ בְּצִלּוֹ לְגוֹנְנֵימוֹ.[98]
Hij werd in de Babylonische ballingschap gezonden om hunnentwil	בְּגָלוּת בָּבֶל שֻׁלַּח לְמַעֲנֵימוֹ.
Bij het zinken van hun schepen werd Hij geteld onder hen	לְהוֹרִיד בָּרִיחִים נִמְנָה בֵּינֵימוֹ.[99]
Hij gaf hen over aan genade ten overstaan van hun wegvoerders	וַיִּתְּנֵם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵימוֹ.[100]
Want de Eeuwige zal zijn volk niet verzaken	כִּי לֹא יִטּוֹשׁ יְיָ אֶת עַמּוֹ.
Vanwege Zijn grote Naam.	בַּעֲבוּר הַגָּדוֹל שְׁמוֹ:[101]
In Elam plaatste Hij zijn troon, om Zijn beminden te redden	**4 עֵילָם** שָׁת כִּסְאוֹ[102] לְהַצִּיל יְדִידָיו.
Om van daaruit de vestingen van de tegen Hem opgestanen te vernietigen	לְהַאֲבִיד מִשָּׁם[103] מָעֻזֵּי מוֹרְדָיו.
Van onder het zwaard door te gaan verloste Hij zijn dienaren	מַעֲבוֹר בַּשֶּׁלַח[104] פָּדָה אֶת עֲבָדָיו.
Een hoorn zal Hij verhogen voor Zijn volk, lof voor al Zijn vromen	קֶרֶן לְעַמּוֹ יָרִים, תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו.[105]
Ook al bedroeft Hij, Hij is genadig naar de veelheid van Zijn gunsten.	כִּי אִם הוֹגָה וְרַחֵם כְּרוֹב חֲסָדָיו[106]:[107]
De bok van de geiten verhief zich zelf,	**5 וּצְפִיר** הָעִזִּים הִגְדִּיל עֲצוּמָיו.
Evenals de verschijning van de vier, die opstegen naar Zijn hoogten	וְגַם חֲזוּת אַרְבַּע עָלוּ לִמְרוֹמָיו.[108]
In hun hart waren ze van plan Zijn beminden te vernietigen	וּבְלִבָּם דִּמּוּ לְהַשְׁחִית אֶת רְחוּמָיו.
Door Zijn priesters versloeg hij hen die tegen Hem opstonden	עַל יְדֵי כֹהֲנָיו מִגֵּר מִתְקוֹמְמָיו.
De gunsten van de Eeuwige houden niet op, Zijn medelijden stopt niet.	חַסְדֵי יְיָ כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו:
Ik werd overgedragen aan Edom, door mijn twistzieke vrienden	**6 נִסְגַּרְתִּי** לֶאֱדוֹם בְּיַד רֵעֵי מְדָנַי.
Die iedere dag hun buik vulden met mijn lekkernijen	שֶׁבְּכָל יוֹם מְמַלְּאִים כְּרֵסָם מֵעֲדָנַי.[109]
Zijn hulp was bij mij door mijn pilaren te ondersteunen	עֶזְרָתוֹ עִמִּי לְסָמוֹךְ אֶת אֲדָנַי.
Hij zal mij niet verzaken, alle dagen van mijn tijden	וְלֹא נְטָשָׁנִי[110] כָּל יְמֵי עִדָּנַי.

---

92 Vgl. Teh. 68:20 : בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה .
93 Vgl. Teh. 118:24 : זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ .
94 Vgl. Jesj. 25:4 : כִּי הָיִיתָ מָעוֹז לַדָּל מָעוֹז לָאֶבְיוֹן .
95 Teh. 122:4 : שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל .
96 Vgl. Jesj. 63:9 : בְּכָל־צָרָתָם לוֹ צָר .
97 Teh. 130:7.
98 Vgl. Teh. 36:8 : מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן .
99 Vgl. Jesj. 43:14 : לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בָבֶלָה וְהוֹרַדְתִּי בָרִיחִים כֻּלָּם וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם .
100 Vgl. Teh. 106:46 : וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם .
101 Vgl. Sjemoeël i 12:22 : כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְיָ אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל .
102 Vgl. Jer. 49:38 : וְשַׂמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם .
103 Vgl. Jer. 49: 38 : וְהַאֲבַדְתִּי מִשָּׁם מֶלֶךְ וְשָׂרִים .
104 Vgl. Job 33:18 : יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִבּוֹ שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח .
105 Vgl. Teh. 148:14 : וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ, תְּהִלָּה לְכָל־חֲסִידָיו .
106 ZDB: חֲסָדָיו.
107 Vgl. Echa. 3:32 : כִּי אִם הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו .
108 Dan. 8:8 : וּצְפִיר הָעִזִּים הִגְדִּיל עַד מְאֹד וּכְעָצְמוֹ נִשְׁבְּרָה הַקֶּרֶן הַגְּדֹלָה וַתַּעֲלֶנָה חָזוּת אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמָיִם .
109 Vgl. Jer. 51:34 : נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הִצִּיגַנִי כְּלִי רִיק בְּלָעַנִי כַּתַּנִּין מִלָּא כְרֵשׂוֹ מֵעֲדָנָי .
110 Z: נְטָשָׁתַנִי.

Want de Eeuwige verwerpt niet voor altijd.	כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם יְיָ[111]׃[112]
Wanneer Hij uit Edom komt, rood van kleding,	7 בְּבֹאוֹ מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים.[113]
Er is Hem een slachting in Bosra, een executie onder de trouwelozen	זֶבַח לוֹ בְּבָצְרָה וָטֶבַח לוֹ בְּבוֹגְדִים.
Hij spat hun bloed om Zijn klederen rood te maken	וְיֵז נִצְחָם מַלְבּוּשָׁיו לְהַאֲדִים[114].
Met Zijn grote macht zal Hij de geest van de edelen omhakken	בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל יִבְצוֹר רוּחַ נְגִידִים.[115]
Hij verwijdert [hen] met Zijn harde storm op de dag van de oostenwind.	הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים׃
Als de Edomitische onderdrukker ziet dat het er zo mee staat	8 רָאוֹתוֹ כִּי כֵן אֲדוֹמִי הָעוֹצֵר.
Zal hij menen dat Botsra hem kan opnemen als Betser	יַחְשֹׁב לוֹ בְּצָרָה תִּקְלוֹט כְּבֶצֶר.
En dat de engel, evenals de mens, daarbinnen beschermd zal worden	וּמַלְאָךְ כְּאָדָם בְּתוֹכָהּ יִנָּצֵר.
En dat de zondaars, bedoeld of niet, zich daar in een schuilplaats ophouden	וּמִזִּיד כַּשּׁוֹגֵג בְּמִקְלָט יֵעָצֵר.
Bemint de Eeuwige, alle Zijn vromen, Hij bewaart de gelovigen.	אֹהֲבוּ אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו אֱמוּנִים נוֹצֵר:[116]
De Rots zal bevel geven in Zijn gunst om Zijn gemeenten in te zamelen	9 יְצַוֶּה צוּר חַסְדּוֹ קְהִלּוֹתָיו לְקַבֵּץ.
Om van de vier windstreken tot Hem te worden verzameld	מֵאַרְבַּע רוּחוֹת עָדָיו לְהִקָּבֵץ.
En op de hoogste berg van de bergen zal Hij ons vestigen	וּבְהַר מְרוֹם הָרִים אוֹתָנוּ לְהַרְבֵּץ.
En Hij zal met ons terugkeren, Hij die de verstoten bijeen brengt	וְאִתָּנוּ יָשׁוּב נִדָּחִים קוֹבֵץ.
Er is niet gezegd Hij brengt terug, maar Hij keert terug en brengt bijeen.	יָשִׁיב לֹא נֶאֱמַר כִּי אִם וְשָׁב וְקִבֵּץ:[117]
Gezegend is onze God die ons goed gedaan heeft	10 **בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ** אֲשֶׁר טוֹב גְּמָלָנוּ.
Naar Zijn barmhartigheid en Zijn vele gunsten maakte Hij ons groot	כְּרַחֲמָיו וּכְרוֹב חֲסָדָיו הִגְדִּיל לָנוּ.
Dezen, en als dezen moge Hij aan ons toevoegen	אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה יוֹסֵף עִמָּנוּ.
Om groot te maken Zijn grote, geweldige en vreeswekkende Naam	לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
Die over ons is uitgeroepen.	שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ׃
Gezegend is onze God, die ons geschapen heeft om Hem te eren	11 בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ.
Om Hem te loven, om Hem te prijzen, en om te vertellen van Zijn pracht	לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְסַפֵּר הוֹדוֹ.
Hij sterkte Zijn gunst over ons, meer dan elk ander volk	מִכָּל אוֹם גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ.
Daarom met ‘t hele hart, de hele ziel, en uit alle macht	לָכֵן בְּכָל לֵב וּבְכָל נֶפֶשׁ וּבְכָל מְאוֹד
laten we Hem tot Koning uitroepen en zijn Eenheid bevestigen	נַמְלִיכוֹ וּנְיַחֲדוֹ.
Want de Eeuwige is goed, en Zijn gunst is voor altijd.	כִּי טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ[118]׃
Hij aan wie de vrede behoort moge zege en vrede over ons brengen	12 שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ יָשִׂים עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם.
Laat er van links en van rechts vrede over Jisrael zijn	מִשְּׂמֹאל וּמִיָּמִין עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם.
De Barmhartige zegene Zijn volk Jisrael	הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם.
En dat zij het verdienen dat ze kinderen en kleinkinderen	וְיִזְכּוּ לִרְאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
Tora en geboden zien studeren: vrede over Jisrael	עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם.
Wonderlijke Raadsman, Goddelijke Held, Eeuwige Vader, Vredevorst.	פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם:[119]

Vertaling Loewe:

1 Blessed be the Lord, who daily loadeth us with deliverance and redemption.
In His name we will rejoice continuously in His salvation we will raise our head on high.
For He is a strength to the poor, and a refuge to the needy.
2 The tribes of God are testimony to Israel:
In all their affliction He was afflicted in burdens and salvery.
On the saphhire pavement He showed them the light of love
And revealed himself to bring them forth from the pit and the depths.
For with the Lord is mercy, and with Him there is penteous redemption.
3 How precious is His loving-kindness, protecting them in His shadow;
For their sake to Babylon (was) He, sent

---

111 Z: אֲדֹנָי.
112 Vgl. Echa 3:31 : כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם, אֲדֹנָי.
113 Vgl. Jesj. 63:1-2 : א מִי־זֶה בָּא מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבָּצְרָה זֶה הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ צֹעֶה בְּרֹב כֹּחוֹ אֲנִי מְדַבֵּר בְּצֶדֶק רַב לְהוֹשִׁיעַ. ב מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ וּבְגָדֶיךָ כְּדֹרֵךְ בְּגַת. ג פּוּרָה דָּרַכְתִּי לְבַדִּי וּמֵעַמִּים אֵין־אִישׁ אִתִּי וְאֶדְרְכֵם בְּאַפִּי וְאֶרְמְסֵם בַּחֲמָתִי וְיֵז נִצְחָם עַל־בְּגָדַי וְכָל־מַלְבּוּשַׁי אֶגְאָלְתִּי..
114 Z: לְהַאֲדִים.
115 Vgl. Teh. 76:13 : יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ.
116 Teh. 31:24.
117 Vgl. Dev. 30:3 : וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים.
118 חַסְדּוֹ ... כִּי ontbreekt in ZDB.
119 Jesj. 9:5; sommige edities laten het eerste woord weg.

To bring down the fugitives ; He counted Himself among them,
And made them also to be pitied by their captors,
For the Lord will not forsake His people, for His great Name's sake.
4 In Elam He set His throne to deliver His beloved,
To remove thence His rebels' strongholds;
From perishing by the sword He redeemed His servants.
He also exalteth the horn of His people, the praise of all His saints,
For though He cause grief, yet will He have compassion according to the multitude of His mercies.
5 When the he-goat waxed strong
And four notable ones came up against God's heights,
Thinking in their hearts to destroy His beloved,
Then, by His priests (the Maccabaeans) He overthrew those who rose against Him,
It is of the Lord's mercies that we are not consumed, for His compassions fail not.
6 I was delivered over to Edom, by the hands of my friends my adversaries
Who day by day fill their bellies with my delicates,
But my Help was with me, supporting my foundations
And deserted me not all the days of my life,
For the Lord casteth not off for ever.
7 When he comes from Edom, with garments dyed,
There will be His sacrifice in Bozrah and slaughter among the traitors
And their blood shall be sprinkled His Garments to incarnadine ;
By His great might shall He cut off the spirit of princes;
He stayeth His rough wind on the day of the East wind.
8 When Edom's Lord shall see this
He will think Bozrah shall be a refuge as Bezer,
Guarding alike angel and man,
Unwitting sinners and froward alike protected;
O love the Lord, all His saints, for the Lord keepeth troth.
9 The Rock will command His loving-kindness, so as to gather in His congregations,
That from the four winds they be gathered unto Him,
To make us lie at rest on the lofty Mount,
With us returning, the outcasts gathering in,
For 'and He will bring back' it saith not, but 'and He will come back and gather in.'
10 Blessed be our God, who hath bestowed good on us,
According to His mercies and the multitude of His loving-kindnesses
Which He hath magnified unto us,
Thus and thus He addeth unto us,
To magnify His great mighty and awful name that is called upon us.
11 Blessed be our God who created us for His honour
To praise Him, to extol Him, to recount His glory ;
Over every nation is His loving-kindness great toward us
Therefore with all our soul and might
Let us proclaim His sovereignty and unity.
12 May He, whose is peace, set over us peace and blessing,
From the right hand and from the left hand, be there peace upon Israel,
May the All merciful bless His folk with peace,
May they be worthy to see sons and grandsons busy in the Torah and in
doing good ; peace upon Israel,
O Counsellor, Mighty God, Father everlasting, Prince of Peace!

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 Blessed is My Lord
for every single day,
He will bear for us
salvation and redemption.
Then in His Name
we will sing glad song all the day
And in His salvation
we will raise our head to the heights —
For He is a stronghold for the sick
and a refuge for the needy.
2 That the tribes are God’s
He bore witness to Israel.

Amid their distress is His distress,
in oppression and slavery.
Through a sapphire brick,
he showed them the strength of His love.
He was then revealed to lift them
from the depth of pit and dungeon —
For with God is the loving-kindness
and abundant with Him is redemption.'
3 How precious is His loving-kindness
to shield them with His protection.
Into Babylonian Exile
was He dispatched for their sake;
When their ships went down
He was included among them
Then He caused them to be treated mercifully
by their captors
For HASHEM will not forsake His people
because of His Great Name.
4 In Elam He placed His throne
to rescue His loved ones,
To destroy from there
the strongholds of His rebels.
From passage under the sword
He redeemed His servants.
Pride for His nation shall He raise,
praise for all His devout ones —
For although He afflicts, He then pities,
According to His mercy
and His abundant loving-kindness.
5 Then the he-goat
exalted itself over mighty ones,
And the semblance of the four
ascended even to His heights.
In their hearts they intended
to destroy the objects of His mercy,
But through His priest
He laid low those who rose up against Him —
HASHEM"s loving-kindness surely has not ended,
nor are His mercies exhausted.
6 I was handed over to Edom
through my contentious brothers,
Who daily filled
their bellies from my treasures.
His help stayed with me
to support my pillars.
But He will not foresake me
all the days of my times —
For the Lord does not reject forever.
7 Then He comes from Edom
with bloodied clothes,
He will have a slaughter in Bozrah,
an execution of traitors.
The dripping of their lifeblood
will redden His garments.
With His great strength
He will cut down the spirit of the nobles —
Sweeping away with his powerful blast
Like the day of the east wind.
8 When he sees how it is,
the Edomite oppressor,
He will think that Bozrah
can give refuge like Bezer,
That angel, like man,
is protected within it,
And that the willful, like the unintentional one,
is detained in the refuge —
Love HASHEM,, all his devout ones,
His faithful ones He safeguards.
9 May the Rock command His loving-kindness
to gather in His congregations
From the four winds
to be gathered up to Him,
Upon the loftiest mountain
to set us down.
He shall return with us,
the Gatherer of outcasts —
'He shall bring back' is not said;
but 'He shall return' and gather in.
10 Blessed is our God
Who did us good.
According to His mercy
and His abundant loving-kindness
He did great things for us
Both these and like these
may He increase with us —
To magnify His great, mighty, and awesome Name
Which was proclaimed upon us.
11 Blessed is our God
Who created us for His glory;
To praise Him, laud Him
and relate His majesty.
More than any nation
He strengthened His loving-kindness over us,
Therefore with complete heart, with complete soul,
and with complete resources
Let us proclaim Him King
and proclaim Him Unique.
12 May He to Whom peace belongs
set upon us blessing and peace —
From left and from right,
peace upon Israel.
May the Merciful One
bless Israel with peace,
And may they deserve to see children and grandchildren
engaging in Torah and precepts,
bringing peace upon Israel
Adviser, Mighty God, Eternal Father,
Prince of Peace.

Vertaling Hirschfeld:

Gelobt mit jeden neuen Tages Schimmer

Sei Gott, Der uns des Heiles Fülle häuft!

Wir jubeln, jauchzen Seines Namens immer,
Erhonenen Blickes, der zum Äther Schweift.
Den den Gebeugten richtet Er zur Höhe
Und beut dem armen Schuß in Leib und Wehe.

Die Stämme einst, als Zeugnis unsrem Volke,
Geleitete in Knechtschaft Er und Drang;
Er zeigte liebend Sich in Saphirwolke,
Bewahrte sie vor Grab un Untergang,
Denn Sein nur ist die Gnade und Genesung,
Und Er nur spendet Freiheit un Erlösung

Und gnädig barg sie Seines Schattens Flügel,
Zog mit gen Babel zur Gefangenschaft,
Blieb unter ihnen, brach des Druckes Riegel
Und wandte liebend ihre Sklavenhaft.
Nicht weicht der Herr von Seines Volkes Seiten
Um Seines Namens willen, des geweihten.

Dann thronte Er in Elam als ihr Retter
Und tilgte dort der Feinde Trotz und Macht
Und rettete Sein Volk vor Sturm und Wetter
Und hob sein ragend Haupt in Ruhm und Pracht.
Ob Er sie eben beugt, beengt und trübe,
Schon regt sich Sein Erbarmen, Seine Liebe.

Als jenes bockig wilde Reich sich spreizte
Mit seiner Hörner grausen Viergestalt
Und Juda zum Vernichtungskampfe reizte,
Brach Gott durch Priester seine Trotzgewalt.
Denn nicht ermattet Gottes Gnadenspende,
Und Sein Erbarmen kennt nicht Maß noch Ende.

Da Edom mich durch Bruderzwist besiegte,
An meinene Wonnen täglich sich erquickt,
Blieb mir mein Gott, Der meine Pfeiler fügte
Und nie aus Seiner Nähe mich entrückt;
Den nicht für immer hat in Zorn und Grollen
Er mich von Seinem Antlitz bannen wollen.

Er kommt aus Edom, heiß vom Kampf gerötet,
Da Er in Bozra Mahl und Schlachten hielt,
Befleckt vom Blute vieler, die getötet,
Als trotz'ge Fürsten Seinen Arm gefühlt,
Als hart gewettert Seines Sturmes Toben
Am Tag, da sich des Ostens Wind erhoben

Und Edom Schutzgeist sank in dreifach Fehlen:
Er glaubte, Bozra berge Bezer gleich,
Es berge Mensch und Engel sonder Wählen,
Und Schuld und Unschuld berge sein Bereich.
Darum, ihr Frommen, liebet Gott, den Wahren!
Er schirmt und schützt, die Treu und Glauben paaren.

Gebeut und sammle, Herr, in Deine Nähe
Und sammle uns aus allen Enden her,
Und lag're uns auf Deines Berges Höhe
Und sammelnd zeig' auch Dee Wiederkehr!
Nicht Sprachst Du: "Heimwärts lenk' Ich eure Schritte!"
Nein: "Selbst auch kehr' Ich um in eurer Mitte!"

Gepriesen sei, o Herrn der Ewigkeiten,
Für Deiner Liebesspenden Gut und Glück!
Du, dessen Treu und Gunst uns machtvoll weiten,
Auch fürder strahle uns Dein Segensblick,
Daß sich Dein Name stets, der große, hehre,
Durch uns genannt, in Kraft und Hoheit Mehre!

Gepriesen sei, Du Schöpfer aller Wesen.
Gerühmt, verherrlicht Deine Majestät!
Der gnädig Du aus Völkern uns erlesen,
Dir sammle Herz und Kraft sich zum Gebet!
Dich wollen wir al Allerhöchsten krönen,
Dir als dem Einzig- Einen dienstbar fröhnen!

O Herr des Friedens, spende uns den Frieden,
Den Frieden,der uns rechts und links umwebt;
Mit Frieden segne Israel hienieden,
Das, Sohnund Enkel, Deiner Lehre lebt,
Du unser starker, himmlischer Berater,
Du unser Friedensfürst und ew'ger Vater.

10 בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן

Een lied van Baroech ben Sjemoeël, het acrostichon geeft als aanduiding van de auteur ברוך חזק , uit Mainz. Hij stierf daar in het jaar 1221.

1 בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה,	Gezegend is de Allerhoogste God, die rust geeft
לְנַפְשֵׁנוּ פִּדְיוֹן מִשֵּׁאת וַאֲנָחָה,	Voor onze ziel is dat een verlossing van ondergang en verzuchting
וְהוּא יִדְרוֹשׁ לְצִיּוֹן עִיר הַנִּדָּחָה,	Laat Hij Tsion opzoeken, de verstoten stad
עַד אֲנָה תּוּגְיוֹן נֶפֶשׁ[120] נֶאֱנָחָה:	Tot wanneer het verdriet om de zuchtende ziel
הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,	Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,
לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:	Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.
2 רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת[121] מֶלֶךְ עוֹלָמִים,	Hij die over Aravot[123] rijdt is de Koning van de werelden
אֶת עַמּוֹ לִשְׁבּוֹת אִזֵּן בַּנְּעִימִים,	Om Zijn volk Sjabbat te doen vieren liet hij het klinken met prettige zaken
בְּמַאֲכָלִי[122] עֲרֵבוֹת, בְּמִינֵי מַטְעַמִּים,	Prettige soorten eten, verschillende soorten lekkernijen
בְּמַלְבּוּשֵׁי כָבוֹד, וֶבַח מִשְׁפָּחָה:	Nette kleding, een feest voor de familie.
הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,	Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,
לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:	Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.
3 וְאַשְׁרֵי כָּל חוֹכֶה לְתַשְׁלוּמֵי כֶפֶל,	Gelukkig ieder die hoopt op een dubbel loon
מֵאֵת כָּל סוֹכֶה, שׁוֹכֵן בָּעֲרָפֶל,	Van Degene die alles ziet, maar woont in de duisternis
נַחֲלָה לוֹ יִזְכֶּה בָּהָר וּבַשָּׁפֶל,	Hij gunt hem een erfdeel op berg en in dal
נַחֲלָה וּמְנוּחָה כַּשֶּׁמֶשׁ לוֹ זָרְחָה[124]:	Een erfdeel en een rustplaats, waarover de zon opgaat.
הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,	Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,
לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:	Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.
4 כָּל שׁוֹמֵר שַׁבָּת כַּדָּת מֻחַלָּלוֹ[125]	Ieder die de Sjabbat houdt zoals het hoort, zodat hij hem niet vloekt
הֵן הֶכְשֵׁר חִבַּת קֹדֶשׁ גּוֹרָלוֹ,	Zie, geschiktheid voor heilige liefde is zijn lot
וְאִם יֵצֵא חוֹבַת הַיּוֹם אַשְׁרֵי לוֹ,	Als hij de plicht van de dag vervult, gelukkig te prijzen is hij
אֶל אֵל[126] אָדוֹן מְחוֹלְלוֹ, מִנְחָה הִיא שְׁלוּחָה:	Voor God, de Eeuwige die hem voortbracht, is dit een verzonden offergave.
הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,	Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,
לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:	Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.
5 חֲמִדַּת הַיָּמִים קָרָאוֹ אֵלִי צוּר,	De meest beminde dag, zo noemden hem mijn God en Rots
וְאַשְׁרֵי לִתְמִימִים אִם יִהְיֶה נָצוּר,	Gelukkig de oprechten als hij bewaard wordt
כֶּתֶר הִלּוּמִים עַל רֹאשָׁם יָצוּר,	Een passende kroon zal hij op hun hoofd bevestigen
צוּר הָעוֹלָמִים רוּחוֹ בָּם נָחָה:	De Rots der werelden, Zijn geest zal in hen rusten.
הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,	Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,
לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:	Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.
6 זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ,[127]	“Gedenk de dag van Sjabbat door hem te heiligen”
קַרְנוֹ כִּי גָבְהָה נֵזֶר עַל רֹאשׁוֹ,	Zijn hoorn zal rijzen, een kroon op zijn hoofd
עַל כֵּן יִתֵּן הָאָדָם לְנַפְשׁוֹ,	Daarom moet de mens aan zijn ziel geven
עֹנֶג וְגַם שִׂמְחָה בָּהֶם[128] לְמָשְׁחָה:	Genot en ook vreugde om zich daarmee te zalven
הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,	Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,
לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:	Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.

120 Ijov 19:2 : עַד־אָנָה תּוֹגִיוּן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִי בְּמִלִּים.
121 Teh. 68:5.
122 Z geeft בְּמַאֲכָלוֹת.
123 עֲרָבוֹת is één van de zeven hemelen.
124 Bresj. 32:32 : וַיִּזְרַח־לוֹ הַשָּׁמֶשׁ.
125 Z geeft מְחַלְּלוֹ; vgl. Jesj. 56:2 : שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ.
126 Z geeft לְאֵל voor אֶל אֵל.
127 Sjem. 20:8.
128 Z geeft hier לוֹ בָּהֶם.

Zij is heilig voor jullie, Koningin Sjabbat,	**7** קָדֵשׁ הִיא לָכֶם,[129] שַׁבָּת הַמַּלְכָּה,
Door binnen jullie huizen zegen te doen rusten	אֶל תּוֹךְ בָּתֵּיכֶם לְהָנִיחַ בְּרָכָה,[130]
In alle jullie woonsteden moeten jullie geen werk verrichten	בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה,[131]
Je zonen noch je dochters, slaaf noch slavin.	בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם, עֶבֶד וְגַם שִׁפְחָה:
Wie de Sjabbat in acht neemt, man en vrouw,	הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת, הַבֵּן עִם הַבַּת,
Aan God zijn ze welgevallig, als het mincha-offer op het altaar.	לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת:

Vertaling Loewe:

1 God on high be bless'd
Who gives our soul repose.
When anguish mars our rest
He healeth all our woes
To Zion sore distressed
He his tender mercy shows,
"How long have ye oppressed"
He rebukes her raging foes
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.
2 Time's eternal Lord,
Whose chariot spans the spheres,
Pleasantness His word,
King of all the years,
Gave us rest outpoured ;
Then drink the wine that cheers,
Bring thy dainties stored,
To feast with all thy peers.
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.
3 Blest band, whose twofold wage,
God's promise shall assure;
A faithful heritage,
For ever to endure.
Above the clouds that rage
His throne abideth sure,
As doth the sun assuage
So His gifts our rest secure.
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.
4 Stand ye fast and true,
Sabbath's laws obey.
Her love will strengthen you,
She will your love repay.
Your loyal duty do,
't Is your Maker's happy day.
He blessings doth renew,
Then this gift before Him lay,
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.
5 Day of pure delights,
Thee did our Lord acclaim,
Thrice happy be thy knights,
Thy guardians free from blame.
Their helmets gleam with lights,
With a halo-crown of flame;
His Spirit from the heights
Comes to rest upon their name,
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.
6 Greet the Sabbath morn,
Mindful of the bride;
Exalted is her horn,
A diadem of pride.
With joy your hearts adorn,
Aye, with Sabbath sanctified;
A new twin soul reborn
Comes to bless each Sabbath-tide,
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.
7 Day of holiness,
Sabbath bridal queen,
O deign our homes to bless
And leave a gift unseen !
The great thy sway confess,
Thou dost not disdain the mean,
Boys and girls fresh happiness,
New rest, from labour glean,
Keep the day divine,
Sons and daughters mine,
For He will then accept you
As gifts before His shrine.

Vertaling Dasberg:

129 Vgl. Sjem. 31:14 : כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם.
130 Vgl. Jech. 44:30 : לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל־בֵּיתֶךָ .
131 Vgl. Wajjikra 23:3 : כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הִוא לַיהוָה בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם.

1 Geprezen de hoogverheven God die rust verschaft,
Die onze ziel vrijmaakt van druk en zorg.
Hij zal weer naar Tsion, de verstoten stad, vragen.
Hoelang zult U bedrukte zielen nog in zorgen laten?
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.
2 God in de hoge uitgestrekte ruimte, Koning van de wereld,
Liet het Zijn volk horen op prettige wijze de Sjabbat te vieren:
Met allerlei lekkere spijzen in smakelijke variaties,
Netjes gekleed aan de familiedis.
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.
3 Gelukkig hij die er naar verlangt een dubbele beloning te krijgen
Van Hem die alles ziet en zelf onzichtbaar is.
Hem zal een erfgoed op bergen en in dalen ten deel vallen,
Een rustig erfelijk bezit, zoals voor Ja'akov,
voor wie de zon ging schijnen.
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.
4 Ieder die volgens de wet de Sjabbat houdt, door hem niet te ontwijden
Is waardig dat liefde voor wat heilig is zijn lot zal zijn.
En als hij aan de verplichting van de dag voldoet, zal hij gelukkig zijn.
Dan is het een geschenk, gezonden aan God,
de Eeuwige die hem geschapen heeft.
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.
5 De lieflijkste der dagen heeft God, onze rotsvaste steun hem genoemd.
Gelukkig de getrouwen, als hij stipt gehouden wordt,
Een hun passende kroon plaatst Hij hen op het hoofd.
De rotsvaste steun van de wereld laat Zijn geest op hen rusten.
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.
6 Denk aan de Sjabbat door hem wijding te geven.
De glans die ervan uitgaat is een stralenkrans om zijn hoofd.
Laat de mens zichzelf dan het genot en ook de vreugde ervan geven
En zich daardoor als een van de groten voelen.
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.
7 Laat Koningin Sjabbat heilig voor jullie zijn,
Zodat ze zegen op jullie huizen zal laten rusten.
Doet geen werk waar jullie ook wonen,
Noch jullie zonen, noch jullie dochters, noch slaaf of slavin.
Als zoon en dochter zich weer stipt aan de Sjabbat houden
Worden zij door God welwillend aanvaard
als ware het een kostelijk geschenk.

11 יוֹם זֶה מְכֻבָּד

Het acrostichon geeft ons de naam van de auteur, Jisrael, over wie verder niets bekend is.

refrein

Deze dag is meer geëerd dan alle andere dagen — יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים,
Want op hem rustte de Rots van de werelden. — כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר[132] עוֹלָמִים:

1 In zes dagen moet je je werk doen — שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלַאכְתֶּךָ,
Maar de zevende dag is van jouw God — וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי לֵאלֹהֶיךָ,
De Sjabbat, waarop je geen werk mag verrichten — שַׁבָּת לֹא תַעֲשֶׂה בוֹ מְלָאכָה,
Want Hij maakte alles in zes dagen. — כִּי כֹל עָשָׂה שֵׁשֶׁת יָמִים:
Deze dag is meer geëerd dan alle andere dagen — יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים,
Want op hem rustte de Rots van de werelden. — כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים:

2 Het is de eerste van de heilige oproepen — רִאשׁוֹן הוּא לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ[133],
De dag van rust, de heilige dag van Sjabbat — יוֹם שַׁבָּתוֹן יוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ,
Daarom moet iedereen met wijn kiddoesj maken — עַל כֵּן כָּל אִישׁ בְּיֵינוֹ יְקַדֵּשׁ,
Twee complete broden moet hij breken. — עַל שְׁתֵּי לֶחֶם יִבְצָעוּ תְּמִימִים:
Deze dag is meer geëerd dan alle andere dagen — יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים,
Want op hem rustte de Rots van de werelden. — כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים:

3 Eet lekkere spijzen, drink zoete dranken — אֱכוֹל מַשְׁמַנִּים שְׁתֵה מַמְתַקִּים,[134]
Want God geeft aan ieder die het bij Hem houdt — כִּי אֵל יִתֵּן לְכָל בּוֹ דְּבֵקִים,
Klederen om te dragen, brood volgens de regels — בֶּגֶד לִלְבּוֹשׁ לֶחֶם חֻקִּים,[135]
Vlees en vissen, en alle soorten smakelijk voedsel. — בָּשָׂר וְדָגִים וְכָל מַטְעַמִּים:
Deze dag is meer geëerd dan alle andere dagen — יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים,
Want op hem rustte de Rots van de werelden. — כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים:

4 Je zult niets op die dag missen, en je zult eten — לֹא תֶחְסַר כֹּל בּוֹ וְאָכַלְתָּ
Verzadigd worden, en zegenen — וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ
De Eeuwige je God die je lief heeft — אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ[136] אֲשֶׁר אָהַבְתָּ,
Want Hij heeft jou gezegend meer dan alle volken. — כִּי בֵרַכְךָ מִכָּל הָעַמִּים:
Deze dag is meer geëerd dan alle andere dagen — יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים,
Want op hem rustte de Rots van de werelden. — כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים:

5 De hemelen vertellen Zijn glorie — הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹדוֹ,[137]
En ook is de aarde vol van Zijn gunst — וְגַם הָאָרֶץ מָלְאָה חַסְדּוֹ,[138]
Zie dat Zijn hand al deze dingen heeft geschapen — רְאוּ כִּי כָל אֵלֶּה עָשְׂתָה יָדוֹ,[139]
Want Hij is de Rots, Zijn werk is volmaakt. — כִּי הוּא הַצּוּר פָּעֳלוֹ תָמִים[140]:
Deze dag is meer geëerd dan alle andere dagen — יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים,
Want op hem rustte de Rots van de werelden. — כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים:

Vertaling Loewe:

refrain
Crown of days, above all blest,
The Rock of Ages chose thee for His rest.
1 Six days are for toil created
But the seventh God has consecrated.
Do no labour! Thus He bade us;
In six days a world He made us.

Crown of days, above all blest,
The Rock of Ages chose thee for His rest.
2 First of all His feasts renowned,
Holy Sabbath day, with glory crowned.
With our cup we speak thy blessing,
With twin loaves His grace confessing.

Crown of days, above all blest,

---

132 צוּר is door verschillende commentatoren wel uitgelegd als een afleiding van יצר, de Schepper.
133 Vgl. Wajjikra 23:2 : מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ.
134 Vgl. Nech. 8:10 : לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים.
135 Vgl. Bresj. 28:20 : וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ.
136 Dev. 8:10.
137 Vgl. Teh. 19:2 : הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ.
138 Vgl. Teh. 33:5 : חֶסֶד יְהוָה, מָלְאָה הָאָרֶץ.
139 Vgl. Jesj. 66:2 : וְאֶת־כָּל־אֵלֶּה יָדִי עָשָׂתָה.
140 Vgl. Dev. 32:4 : הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ.

The Rock of Ages chose thee for His rest.
3 Eat thy fill, then drink thy pleasure,
For He granteth of His richest treasure:
Gifts to all His word believing,
To His faithful promise cleaving.

Crown of days, above all blest,
The Rock of Ages chose thee for His rest.
4 Lacking naught, give thanks abounding,
Satisfied, then let thy praise be sounding.
Love the Lord thy God Who loved thee.
From all nations He approved thee.

Crown of days, above all blest,
The Rock of Ages chose thee for His rest.
5 Hark, the heavens His praise are singing;
With His mercy, hark, the spheres are ringing!
Look, He wrought these works enduring,
True His word our weal assuring.

Crown of days, above all blest,
The Rock of Ages chose thee for His rest.

Vertaling Nosson Scherman, A3:

refrain
This day is honored from among all days,
for on it rested He Who fashioned the universe.
1
For six days you may do your work,
but the Seventh Day is your God's.
On the Sabbath, do no work,
for He completed all in six days.

This day is honored from among all days,
for on it rested He Who fashioned the universe.
2
It is the first of the holy convocations,
a day of rest, the holy Sabbath Day.
Therefore let every man recite Kiddush with his wine,
and over two complete loaves let him break bread.

This day is honored from among all days,
for on it rested He Who fashioned the universe.
3
Eat rich foods, drink sweet drinks,
for God will give to all who cleave to Him
Clothes to wear and allotted bread,
meat and fish and all the delicacies.

This day is honored from among all days,
for on it rested He Who fashioned the universe.
4
You will lack nothing on it, you will eat,
be satisfied, and bless
HaAsHEM, your God, Whom you love,
for He has blessed you beyond all peoples.

This day is honored from among all days,
for on it rested He Who fashioned the universe.
5
The heavens declare His glory,
and the earth as well is full of His kindness.
Perceive that all these have His hand made,
for He is the Molder — His work is perfect.

This day is honored from among all days,
for on it rested He Who fashioned the universe.

Vertaling Dasberg:

refrein
Deze dag moet men in ere houden, meer dan alle dagen,
Want daarop rustte de eeuwige God.
1 Verricht zes dagen je werk,
Maar de zevende is voor je God.
Op Sjabbat mag je niet werken,
Want Hij heeft in zes dagen alles gemaakt.

Deze dag moet men in ere houden, meer dan alle dagen.
Want daarop rustte de eeuwige God.
2 Het eerst vermeld bij de oproep voor heilige dagen,
Is de rustdag, de heilige Sjabbat.
Daarom maakt iedere man Kiddoesj over wijn
En snijdt de twee hele broden aan.

Deze dag moet men in ere houden, meer dan alle dagen.
Want daarop rustte de eeuwige God.
3 Eet lekkere spijzen en drink zoete drank,
Want God schenkt allen die aan Hem gehecht zijn
Kleren om aan te trekken en spijzen die hem toekomen:
Vlees, vis, en allerlei lekkernijen.

Deze dag moet men in ere houden, meer dan alle dagen.
Want daarop rustte de eeuwige God.
4 Aan niets daarvan zal het je ontbreken:
Eet volop en dank de Eeuwige,
Je God, die je liefhebt,
Want boven alle volken heeft Hij je gezegend.

Deze dag moet men in ere houden, meer dan alle dagen.
Want daarop rustte de eeuwige God.
5 De hemel verkondigt Zijn glorie,
En ook de aarde is vol van Zijn liefde.
Zie, dit alles heeft Hij zelf verricht,
Want Hij is de rotsvaste steun, wiens werk volmaakt is.

Deze dag moet men in ere houden, meer dan alle dagen.
Want daarop rustte de eeuwige God.

12 יוֹם שַׁבָּתוֹן

Het acrostichon geeft als naam van de auteur Jehoeda, meest wordt aangenomen dat het gaat om Jehoeda HaLevi (1075-1140), geboren in Toledo.

De Rustdag mag niet vergeten worden	**1** יוֹם שַׁבָּתוֹן אֵין לִשְׁכּוֹחַ,
De herinnering eraan is als een welriekende geur	זִכְרוֹ כְּרֵיחַ הַנִּיחוֹחַ,
De duif vond erop zijn rust	יוֹנָה מָצְאָה בּוֹ מָנוֹחַ,
En daar zullen zij die in kracht vermoeid zijn rusten	וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:[141]
De dag wordt geëerd door de getrouwen	**2** הַיּוֹם נִכְבָּד לִבְנֵי אֱמוּנִים,
Zorgvuldig in het hem houden, de ouders en de kinderen	זְהִירִים לִשְׁמֹרוֹ אָבוֹת וּבָנִים,
Gegraveerd op twee stenen tafelen	חָקוּק בִּשְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים,
Van Hem vol van vermogens en geweldig in kracht	מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ:[142]
De duif vond erop zijn rust	יוֹנָה מָצְאָה בּוֹ מָנוֹחַ,
En daar zullen zij die in kracht vermoeid zijn rusten	וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:
Zij komen allemaal in dat ene verbond	**3** וּבָאוּ כֻלָּם בִּבְרִית יַחַד,
Wij zullen het doen en wij zullen luisteren, zeiden ze als één	נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אָמְרוּ כְּאֶחָד,
Ze openden hun mond en antwoordden: De euwige is één	וּפָתְחוּ וְעָנוּ יְיָ אֶחָד,
Gezegend Die kracht geeft aan de vermoeiden	בָּרוּךְ הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:[143]
De duif vond erop zijn rust	יוֹנָה מָצְאָה בּוֹ מָנוֹחַ,
En daar zullen zij die in kracht vermoeid zijn rusten	וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:
God sprak in Zijn heiligheid, op de berg Mor	**4** דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֵל[144] בְּהַר הַמּוֹר,[145]
De zevende dag, te gedenken en te onderhouden	יוֹם הַשְּׁבִיעִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר,
En al Zijn opdrachten bij elkaar, om te bediscussiëren	וְכָל פְּקוּדָיו יַחַד לְגָמוֹר,
Sterk de lendenen, en wees geweldig sterk	חֲזַק מָתְנַיִם וְאַמֵּץ כֹּחַ:[146]
De duif vindt erop zijn rust	יוֹנָה מָצְאָה בּוֹ מָנוֹחַ,
En daar zullen zij die in kracht vermoeid zijn rusten	וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:
Het volk dat dwaalde als dolende schapen	**5** הָעָם אֲשֶׁר נָע כַּצֹּאן תָּעָה,
Laat Hij toch gedenken door Zijn aandacht voor het verbond en de eed	יִזְכּוֹר לְפָקְדוֹ בְּרִית וּשְׁבוּעָה,
Dat hen geen kwaad lot overkome	לְבַל־יֵעָבֶר־בָּם מִקְרֶה רָעָה,
Zoals U gezworen hebt bij de wateren van Noach	כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ עַל מֵי נֹחַ:[147]
De duif vond erop zijn rust	יוֹנָה מָצְאָה בּוֹ מָנוֹחַ,
En daar zullen zij die in kracht vermoeid zijn rusten	וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:

Vertaling Loewe:

1 Fragrant thy memories, O sweet Sabbath day,
Fragrant as incense, never to fade away;

The wandering dove doth find her nest
In thee, the toilers cease their weary quest.
2 Deep in thy children's hearts enshrined lies thy fame.
Sires and sons faithful, linked, thy love proclaim,
Linked thy love proclaim.
Strong, in ne'er-waning might, He graved thy name;
Graved on twin tablets, still stands His sure behest.

The wandering dove doth find her nest
In thee, the toilers cease their weary quest.
3 Then to His covenant, abiding in stone,
'We will swear fealty' answered they all as one,
Answered they all as one.
'He is our Lord' they cried, 'eternal His throne,'
Peace to all care-worn He granteth, His name be blest.

The wandering dove doth find her nest
In thee, the toilers cease their weary quest.
4 Once on Moriah's peak He bade His folk heed;
'Keep ye my Sabbaths, hallowed in word and deed,
Hallowed in word and deed.
Sacred her precepts all, for you, for your seed,
Strengthen the feeble, comfort my folk oppressed.'

The wandering dove doth find her nest

141 Job 3:17.
142 Jesj. 40:26.
143 Jesj. 40:29 : נוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ.
144 Dit woord ontbreekt in o.a. A, A1, A2, A3, M, O, פ ,תס; wel in o.a. H, D, S, Wa.
145 De berg Mor wel verbonden met Moria, traditioneel de Tempelberg, anderen: de berg van lering.
146 Nach. 2:2 : חַזֵּק מָתְנַיִם אַמֵּץ כֹּחַ מְאֹד.
147 Vgl. Jesj. 54:9 : כִּי־מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי־נֹחַ עוֹד עַל־הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצֹף עָלַיִךְ וּמִגְּעָר־בָּךְ.

In thee, the toilers cease their weary quest.
5 We are Thy chosen flock, remember us still.
Long have we wandered, O soon Thine oath fulfil,
O soon Thine oath fulfil.
Thou who did'st calm the flood, preserve us from ill,
Safe in green pastures, safe by the brooks to rest.

The wandering dove doth find her nest
In thee, the toilers cease their weary quest.

Vertaling Nosson Scherman, A3:

1 The day of rest should not be forgotten,
its memory is like a pleasing aroma.
On it the dove found rest, and there shall rest exhausted ones.
On it the dove found rest, and there shall rest exhausted ones.
2 This day is honored by the faithful ones
who are scrupulous to safeguard it, parents and children.
Engraved in the two stone Tablets given by
the One with abundant potency and vigorous strength.
On it the dove found rest, and there shall rest exhausted ones.
3 Then they all joined together in a covenant —
"We will do and we will listen," they said as one.
Then they opened their mouths and called out,
"HASHEM is One"! Blessed is He Who gives strength to the exhausted.
On it the dove found rest, and there shall rest exhausted ones.
4 He declared in His holiness at the mountain of teaching,
"The seventh day — remember and safeguard."
And all His precepts should equally be studied.
Strengthen your loins and be vigorously strong!
On it the dove found rest, and there shall rest exhausted ones.
5 The people who have wandered
like sheep that have gone astray —
may He remember for them His covenant and oath.
Lest evil happenings pass among them —
as You swore at the Waters of Noah.
On it the dove found rest, and there shall rest exhausted ones.

13 כִּי אֶשְׁמְרָה

Een gedicht toegeschreven aan Avraham ibn Ezra; het acrostichon vormt de naam Avraham.

Als ik de Sjabbat bewaar, dan zal God mij bewaren	**Refrein**
Het is een teken tussen Hem en mij voor eeuwig en altijd.	כִּי אֶשְׁמְרָה שַׁבָּת אֵל יִשְׁמְרֵנִי,
	אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד בֵּינוֹ וּבֵינִי:[148]
Het is verboden je belang te zoeken, gewone zaken te doen,	**1** אָסוּר מִצֹּא חֵפֶץ עֲשׂוֹת דְּרָכִים,[149]
Zelfs het spreken op die dag over noodzakelijke dingen,	גַּם מִלְּדַבֵּר בּוֹ דִּבְרֵי צָרְכִים,
Zaken van handel, zelfs zaken van staatsbestuur,	דִּבְרֵי סְחוֹרָה אַף דִּבְרֵי מְלָכִים,
Ik zal mediteren over de Tora van God, en die zal mij wijs maken.	אֶהְגֶּה בְּתוֹרַת אֵל[150] וּתְחַכְּמֵנִי:
Het is een teken tussen Hem en mij voor eeuwig en altijd.	אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד בֵּינוֹ וּבֵינִי.
Op die dag kan ik altijd verfrissing voor mijn ziel vinden	2 בּוֹ אֶמְצָא תָמִיד נֹפֶשׁ לְנַפְשִׁי,
Let op! aan de eerste generatie gaf mijn Heilige	הִנֵּה לְדוֹר רִאשׁוֹן נָתַן קְדוֹשִׁי
Een wonder, door op de zesde dag dubbel brood te geven	מוֹפֵת בְּתֵת לֶחֶם מִשְׁנֶה בַּשִּׁשִּׁי,[151]
Zo moge Hij op iedere zesde dag mijn voedsel verdubbelen.	כֶּכָה בְּכָל שִׁשִּׁי יַכְפִּיל מְזוֹנִי:
Het is een teken tussen Hem en mij voor eeuwig en altijd.	אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד בֵּינוֹ וּבֵינִי.
Ingegrift in de wet van God, een regel voor Zijn dienaren	3 רָשׁוּם בְּדַת הָאֵל חוֹק אֶל סְגָנָיו,
Om op die dag het toonbrood voor Hem gereed te maken	בּוֹ לַעֲרֹךְ לֶחֶם פָּנִים בְּפָנָיו,[152]
Daar is het vasten op die dag op grond van de uitspraak van Zijn geleerden	עַל כֵּן לְהִתְעַנּוֹת בּוֹ עַל פִּי נְבוֹנָיו
Verboden, behalve op de dag van de verzoening van mijn zonde.	אָסוּר לְבַד מִיּוֹם כִּפּוּר עֲוֹנִי:
Het is een teken tussen Hem en mij voor eeuwig en altijd	אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד בְּבֵינוֹ וּבֵינִי.
Het is een eerwaardige dag, een dag van verlustiging:	4 הוּא יוֹם מְכֻבָּד הוּא יוֹם תַּעֲנוּגִים,
Brood, goede wijn, vlees en vissen	לֶחֶם וְיַיִן טוֹב בָּשָׂר וְדָגִים,
Zij die rouwen op die dag keren zich af	הַמִּתְאַבְּלִים בּוֹ אָחוֹר נְסוֹגִים,
Want het is een dag van vreugde, die mij blij zal maken.	כִּי יוֹם שִׂמְחוֹת הוּא וּתְשַׂמְּחֵנִי:
Het is een teken tussen Hem en mij voor eeuwig en altijd.	אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד בְּבֵינוֹ וּבֵינִי.
Degene die hem ontwijdt door arbeid, zijn einde zal afsnijding zijn	5 מֻחָל מְלַאכְתָּה בּוֹ סוֹפוֹ לְהַכָּרֵית,[153]
Daarom zal ik op die dag mijn hart schoonmaken als met zeep	עַל כֵּן אֲכַבֵּס בּוֹ לִבִּי כְּבֹרִית,
En ik zal tot God bidden het avondgebed, het ochtendgebed	וְאֶתְפַּלְלָה אֶל אֵל עַרְבִית וְשַׁחֲרִית,
Moesaf, en ook mincha, dan zal Hij mij antwoorden.	מוּסָף וְגַם מִנְחָה הוּא יַעֲנֵנִי:
Het is een teken tussen Hem en mij voor eeuwig en altijd.	אוֹת הִיא לְעוֹלְמֵי עַד בְּבֵינוֹ וּבֵינִי.

Vertaling Loewe:

1,2 If I keep Sabbath day, God safe will keep me,
From Him to me 'twas given, a sign for aye to be,
No toil, no traveller's staff my rest profaning,
All gain, all statecraft's thoughts and cares disdaining,
All cares disdaining,
His Law shall make me wise, His Law of Liberty,
From Him to me 'twas given, a sign for aye to be.
3 Wearied and careworn, there let me always rest.
Thou did'st ordain this day my doubting sires to test.
Thy hand with twofold food each sixth day blest.
Lord, so for me each week my Sabbath food decree,
From Him to me 'twas given, a sign for aye to be.
4 Priests laid before Him bread of the Presence divine
Commanded in His Law, each Sabbath to deck His Shrine.
"This day thou shalt not fast full joy be thine
Save it be Kippur's fast to purge thine iniquity,"
From Him to me 'twas given, a sign for aye to be.
5 O day renowned, O day of my soul's delight!
For thee I quaff red wine, for thee my bread is white.
O shed thy rays of hope o'er sorrow's night,
Cheer my sad heart, thou day of sacred gaiety.
From Him to me 'twas given, a sign for aye to be.
6 He who profanes thee sells his dead soul in vain.
From greed, Lord, set me free, O purge me pure from stain,
And let my fourfold prayers acceptance gain,
Help me this day, Lord, to serve Thee in sincerity.
From Him to me 'twas given, a sign for aye to be.

---

148 Vgl. Sjem. 31:16-17 : אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא, לְעֹלָם.

149 Vgl. Jesj. 58:13 : אִם תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר.

150 Vgl. Teh. 1:2 : וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה.

151 Zie Sjem. 16:22.

152 Vgl. Wajjikra 24:8 : בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד.

153 Vgl. Sjem. 31:14 : מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ .

Vertaling Wagenaar:

Refrein Wanneer ik den Sabbath in acht neem, zal God mij hoeden;
Een teeken is deze voor alle eeuwigheid, tusschen Hem en mij.

1 Ongeoorloofd is ’t [op Sabbath] zijne aangelegenheden na te gaan, of zijne bezigheden te verrichten,
Ook daarop te spreken gesprekken over gewone behoeften,
Of die over handel, of [verhalen te lezen van] der koningen verrichtingen.
Slechts Gods leer wil ik [op dien dag] beoefenen; zij zal mij onderrichten.
Wanneer ik enz. —
2 Op dezen [dag] vind ik steeds verademing voor mijne ziel;
Zie, reeds aan ’t voorgeslacht heeft mijn Heilige een teeken [van de waarde der Sabbathrust]) gegeven, .
door dubbel brood te geven op den zesden [dag];
Zoo zal Hij op iederen zesden ook mijne spijze verdubbelen.
Wanneer ik enz. —
3 In de Wet teekende God eene bepaling voor Zijne dienaren [de priesters],
op dien [dag] het toonbrood voor Hem te ordenen;
ook is daarop te vasten naar Ziiner wiizen uitspraak ongeoorloofd,
behalve op den dag van verzoening mijner zonde,
Wanneer ik enz. —
4 Zie, een geéerde dag is deze, een dag der verlustiging,
met brood, kostelijken wijn, vleesch en visschen;
die daarop rouw bedrijven, wijken achterwaarts, [verzaken, den plicht der Sabbath-verlustiging],
want een dag der verheuging is hij, waarmede Hij mij verblijdt.
Waanneer ik enz. —
5 Wie daarop een werk begint, zijn einde is uitroeiing; —
daarom reinig ik daarop mijn hart als [met] loog,
ik bid tot |God avond- en morgen-,
Moesaf- en middaggebed en Hijverhoort mij.
Wanneer ik enz. —

14 שִׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי

Het acrostichon verwijst naar een dichter met de naam Sjelomo, door sommigen gelijkgesteld met Sjelomo ben Jehoeda ibn Gabirol, maar dit is geenszins zeker.

Neem Mijn sjabbats in acht, zodat je gevoed en verzadigd wordt	**1** שִׁמְרוּ שַׁבְּתוֹתַי, לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם,
Van de gloed van Mijn zegeningen, als je komt bij de rust	מִזִּיו בִּרְכוֹתַי, אֶל הַמְּנוּחָה כִּי בָאתֶם,[154]
Leen op Mijn naam, Mijn kinderen, en geniet van Mijn lekkernijen	וּלְווּ עָלַי בָּנַי, וְעִדְנוּ מַעֲדַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:[155]
Leen op Mijn naam, Mijn kinderen, en geniet van Mijn lekkernijen	וּלְווּ עָלַי בָּנַי, וְעִדְנוּ מַעֲדַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige.	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Voor hem die zich inspant roep uit: Vrijheid! en Ik zal Mijn zegen geven	**2** לְעָמֵל קִרְאוּ דְרוֹר, וְנָתַתִּי אֶת בִּרְכָתִי,
De ene aan de andere binden, Mijn vreugde bekend maken over de dag	אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ לִצְרוֹר, לְגַלּוֹת עַל יוֹם שִׂמְחָתִי,
Kleding van linnen met fijne stof, leer dat van Mijn oudsten	בִּגְדֵי שֵׁשׁ עִם שָׁנִי, וְהִתְחַנְּנוּ מִזְקֵנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Leen op Mijn naam, Mijn kinderen, en geniet van Mijn lekkernijen	וּלְווּ עָלַי בָּנַי, וְעִדְנוּ מַעֲדַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige.	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Haasten jullie je met het geld, om te doen naar het woord van Ester	**3** מַהֲרוּ אֶת הַמָּנֶה, לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר,[156]
Rekent af met de Eigenaar, die betaalt de spijze en het restant	וְחַשְׁבוּ עִם הַקּוֹנֶה, לְשַׁלֵּם אָכוֹל וְהוֹתֵר,
Vertrouwt Mij, Mijn gelovigen, en drinkt de wijn van Mijn overvloed	בִּטְחוּ בִי אֱמוּנַי, וּשְׁתוּ יֵין מִשְׁמַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Leent op Mijn naam, Mijn kinderen, en geniet van Mijn lekkernijen	וּלְווּ עָלַי בָּנַי, וְעִדְנוּ מַעֲדַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige.	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Kijk, een dag van verlossing is de dag van Sjabbat als je die in acht neemt	**4** הִנֵּה יוֹם גְּאֻלָּה, יוֹם שַׁבָּת אִם תִּשְׁמְרוּ,
Jullie zijn Mijn voortreffelijk bezit, overnacht, en daarna zullen jullie oversteken,	וְהֱיִיתֶם לִי סְגֻלָּה,[157] לָינוּ וְאַחַר תַּעֲבְרוּ,
Dan zullen jullie voor Mij leven, jullie zullen je vullen met Mijn verborgenheden;	וְאָז תִּחְיוּ לְפָנַי, וּתְמַלְּאוּ צְפוּנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Leen op Mijn naam, Mijn kinderen, en geniet van Mijn lekkernijen	וּלְווּ עָלַי בָּנַי, וְעִדְנוּ מַעֲדַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige.	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Versterk mijn stad, God, verheven God	**5** חַזֵּק קִרְיָתִי, אֵל אֱלֹהִים עֶלְיוֹן,
En vervang mijn Tempel, met vreugde en snarenspel	וְהָשֵׁב אֶת נְוָתִי, בְּשִׂמְחָה וּבְהִגָּיוֹן,
Daar zullen mijn Levieten en mijn priesters zingen.	יְשׁוֹרְרוּ שָׁם רָנַנַי, לְוִיַּי וְכֹהֲנַי,
Dan zul je genoegen hebben aan de Eeuwige,	וְאָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ,[158]
Sjabbat is de dag van de Eeuwige	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:
Leen op Mijn naam, Mijn kinderen, en geniet van Mijn lekkernijen	וּלְווּ עָלַי בָּנַי, וְעִדְנוּ מַעֲדַנַי,
Sjabbat is de dag van de Eeuwige.	שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ:

Vertaling Loewe:

Keep ye my Sabbath rest,
With rich draughts she feeds you;
From her soft sweet-flowing breast
To repose she leads you.

Though you beg her needs she will repay
Richest dainties bring forth, be gay,
'Tis my Sabbath, keep ye holiday.

Labour's task is ended;
See, I send you my benison ["benison" means blessing].
As brides twain, soft blended,
Singing sweetly in unison,

So my counsels sage attract your ear,
Scarlet silks shall be yours to wear,
Sabbath's holiday is here.

Though you beg her needs she will repay
Richest dainties bring forth, be gay,
'Tis my Sabbath, keep ye holiday.

Esther's feast prepare ye,
To the mart haste, good cheer provide
Freely, nor forbear ye
Aught, to welcome this Sabbath-tide.
He who sells will fill your purse anew;

---

154 Dev. 12:9 : כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ.
155 Vgl. Sjemot 16:25 : וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה.
156 Vgl. Ester 5:5 : מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר.
157 Sjemot 19:5.
158 Jesj. 58:14.

Come, buy sweetest wines of ruby hue,
Trust His promise, sure, to you.

Though you beg her needs she will repay
Richest dainties bring forth, be gay,
'Tis my Sabbath, keep ye holiday.

Redemption swift is speeding,
Then Mine own ye once mone shall be.
Hear My Sabbath pleading:
'Rest one night, ere ye pass, with me'
In My Presence shall your years be blessed,
Life's hid joys all to you confessed,
For life's secret is the Sabbath rest.

Though you beg her needs she will repay
Richest dainties bring forth, be gay,
'Tis my Sabbath, keep ye holiday.

My bulwarks shattered,
Lord of Glory, rebuild again;
My exiles scattered
Lead in joy to their old domain.
Priests and Levites there restored shall sing
Songs which exiled hearts at last shall bring,
A joyous welcome to their King.

Though you beg her needs she will repay
Richest dainties bring forth, be gay,
'Tis my Sabbath, keep ye holiday.

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 Gafeguard My Sabbaths
So that you may be nourished and sated
From the glow of My blessings
When you arrive at the day of contentment —
Borrow on My account, My children
And enjoy My pleasures —
Today is the Sabbath for HASHEM.
Borrow on My account, My children
And enjoy My pleasures —
Today is the Sabbath for HASHEM.
2 From travail, announce freedom!
Then I shall confer My blessing
Attaching one to the other
Causing joy on My day of gladness
Wear linen garments and scarlet wool,
Learn to do so from My Sages —
Today is the Sabbath for HASHEM.
Borrow on My account, My children
And enjoy My pleasures —
Today is the Sabbath for HASHEM.
3 Expedite the portion —
Fulfill Esther’s order
Reckon accounts with the Master
Who repays what you ate and what you left
Trust Me, My faithful ones,
And drink wine from My abundance —
Today is the Sabbath for HASHEM.
Borrow on My account, My children
And enjoy My pleasures—
Today is the Sabbath for HASHEM.
4 Behold! a day of redemption
Is the Sabbath day if you safeguard it.
And you shall be My treasured one
Endure your exile-night,
Afterward you shall cross
Then to thrive before Me
And be filled with My hidden bounty —
Today is the Sabbath for HASHEM.
Borrow on My account, My children
And enjoy My pleasures —
Today is the Sabbath for HASHEM.
5 Strengthen my City,
O exalted God,
And replace my Temple
With gladness and words of song,
There my singers will exult,
My Levites and my Priests,
And then you shall take pleasure with HASHEM —
Today is the Sabbath for HASHEM.
Borrow on My account, My children
And enjoy My pleasures—
Today is the Sabbath for HASHEM.

15 דְּרוֹר יִקְרָא

De auteur van dit lied is Dunasj ibn Labrat (920-990), een bekend grammaticus en dichter uit Bagdad. Zijn naam, Dunasj, komt vier keer als acrostichon voor in dit gedicht, namelijk in de strofen 1 tot 3 en 6.
Rebbe Boroech van Mezbuzh, זי"ע, leerde dat zijn grootvader, de Baal Shem Tov, זי"ע, placht te zeggen dat hij niet begreep "waar iemand zijn kracht voor de hele week vandaan haalde als hij niet 'Dror Jikra' zong bij Sjalosj Seoedos en 'Adir Ayom' tijdens 'Melave Malka'."

1 דְּרוֹר יִקְרָא לְבֶן עִם בַּת,	Vrijheid zal Hij uitroepen voor man en vrouw
וְיִנְצָרֶכֶם כְּמוֹ בָבַת,	En Hij zal jullie beschermen als Zijn oogappel
נְעִים שִׁמְכֶם וְלֹא יֶשְׁבַּת,	Aangenaam zal jullie naam zijn, en dat zal niet ophouden
שָׁבוּ וְנוּחוּ בְּיוֹם שַׁבָּת:	Zet je neer en rust op de dag van Sjabbat.
2 דְּרוֹשׁ נָוִי וְאוּלָמִי,	Zoek mijn tempel en mijn hal
וְאוֹת יֶשַׁע עֲשֵׂה עִמִּי,	En maak een teken van redding voor mijn volk
נְטַע שׂוֹרֵק בְּתוֹךְ כַּרְמִי,	Plant een rank in mijn wijngaard
שְׁעֵה שַׁוְעַת בְּנֵי עַמִּי:	Schenk aandacht aan het hulpgeroep van mijn volk.
3 דְּרֹךְ פּוּרָה בְּתוֹךְ בָּצְרָה,	Treed de pers in Botsra
וְגַם בָּבֶל אֲשֶׁר גָּבְרָה,	En ook Bavel, dat overwon
נְתוֹץ צָרַי בְּאַף וְעֶבְרָה,	Sla mijn tegenstanders stuk, met woede en boosheid
שְׁמַע קוֹלִי בְּיוֹם אֶקְרָא:	Hoor mijn stem op de dag dat ik roep
4 אֱלֹהִים תֵּן בַּמִּדְבָּר הָר,	God zorgt in de woestijn op de berg voor
הֲדַס שִׁטָּה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר,	Myrthe, accacia, cypres, olm,
וְלַמַּזְהִיר וְלַנִּזְהָר,[159]	En aan de waarschuwer en de gewaarschuwde
שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמֵי נָהָר:[160]	Geef vrede als de wateren van een rivier.
5 הַדֹּךְ קָמַי אֵל קַנָּא,	Vertrap die tegen mij opstaan, jaloerse God,
בְּמוֹג לֵבָב[161] וּבְמִגְנָּה,	Met smeltend hart en verdriet
וְנַרְחִיב פֶּה וּנְמַלֵּאנָה,[162]	Laat ons onze mond openen, en die vullen
לְשׁוֹנֵנוּ לְךָ רִנָּה:[163]	Onze tong zij een gezang voor U.
6 דְּעֵה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ,	Ken de wijsheid voor je ziel
וְהִיא כֶתֶר לְרֹאשֶׁךָ,	Zij is een kroon voor je hoofd
נְצוֹר מִצְוַת קְדוֹשֶׁךָ,	Houd je aan het gebod van je Heilige
שְׁמוֹר שַׁבָּת קָדְשֶׁךָ:	Houd je heilige Sjabbat.

Vertaling Loewe:

1 He grants release to lad and lass:
As His eye's apple safe, they play.
Their innocence shall never pass:
Then take your ease this Sabbath day.
2 O seek in love my martyred shrine
And to mine eyes salvation show.
In Zion's vineyard plant her vine
And hear my people's cry of woe.
3 On Bozrah's sin tread deep Thy press,
That Thy fair world be pure once more.
'Gainst Babel's full-grown wickedness
This day Thy safeguard I implore.
4 On desert hill Thy garden rear,
Make bloom the myrtle, fir and pine.
Teachers and taught-Thy saplings dear-
Nurture with streams of peace divine.
5 Our foemen rage in wrath and pride :
O turn their hearts, contrite, to Thee.
Then shall our mouths in song be wide,
Our tongues, with them in unity.
6 By wisdom crowned, in regal state
Let quest of wisdom be your goal.
As you each Sabbath consecrate
May Sabbath consecrate your soul.

Vertaling Nosson Scherman, A3:

1 Freedom shall He proclaim for man and woman,
and He will protect you like the pupil of the eye.
Pleasant will be your reputation, never to cease.
Rest and be content on the Sabbath Day.

---

159 Vgl. Jesj. 41:19 : אֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז שִׁטָּה וַהֲדַס וְעֵץ שָׁמֶן אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו.
160 Vgl. Jech. 3:21 : וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתּוֹ צַדִּיק לְבִלְתִּי חֲטֹא צַדִּיק וְהוּא לֹא־חָטָא חָיוֹ יִחְיֶה כִּי נִזְהָר וְאַתָּה אֶת־נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ.
161 Vgl. Jesj. 48:18 : וַיְהִי כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ.
162 Vgl. Jech. 21:20 : לְמוּג לֵב.
163 Vgl. Teh. 81:11 : הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ.
164 Vgl. Teh. 126:2 : אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה.

2 Seek my Temple and my Sanctuary,
and show me a sign of salvation.
Plant a branch within my vineyard;
turn to the outcry of my people!
3 Tread the winepress in Bozrah,
and also Babylon that has overpowered us.
Smash my foes with wrathful anger;
hear my voice on the day I call.
4 O God, let bloom on the desert-like mountain,
myrtle, acacia, cypress, and box tree.
To the exhorters and to the scrupulous
grant peace as flowing as a river's waters.
5 Crush my foes, O jealous God,
with melting heart and grief.
May we open our mouth wide and fill it,
our tongue will sing Your joyful song.
6 Let your soul know Torah
then it will be a crown on your head.
Observe the commandment of your Holy One;
observe your holy Sabbath.

16 שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי

Het acrostichon vormt de naam Sjemoeël, maar wie de dichter was blijft verder onbekend.

1 שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי	Sjabbat is de dag van de Eeuwige.
מְאֹד צַהֲלוּ בְּרִנּוֹנַי,	Juicht bovenmate met mijn zangen
וְגַם הַרְבּוּ מַעֲדַנַי,	En vermeerder mijn lekkernijen
אוֹתוֹ לִשְׁמוֹר כְּמִצְוַת יְיָ:	Door hem te houden als het voorschrift van de Eeuwige.
שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי:	Sjabbat is de dag van de Eeuwige.
2 מֵעַבוֹר דֶּרֶךְ וּגְבוּלִים,	Niet over de weg gaan en grenzen overschrijden,
מַעֲשׂוֹת הַיּוֹם פָּעָלִים	Geen werken verrichten vandaag,
לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת	Wel te eten en te drinken,
בְּהַלּוּלִים זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ:	Met lofprijzingen, dit is de dag die de Eeuwige gemaakt heeft.
שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי:	Sjabbat is de dag van de Eeuwige.
3 וְאִם תִּשְׁמְרֵנּוּ,	Als je hem houdt,
יְהֹ יִנְצָרְךָ כְּבָבַת,	Dan zal de Eeuwige jou bewaken als een oogappel,
אַתָּה וּבִנְךָ וְגַם הַבַּת,	Jij, en je zoon en ook je dochter,
וְקָרָאתָ עוֹנֶג לְשַׁבָּת,	Je moet vreugde uitroepen over de Sjabbat,
אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ:	Dan zul je genieten met de Eeuwige.
שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי:	Sjabbat is de dag van de Eeuwige.
4 אֶכוֹל מַשְׁמַנִּים וּמַעֲדַנִּים,	Eet smakelijke en lekkere spijzen,
וּמַטְעַמִּים הַרְבֵּה מִינִים,	Heerlijk eten van vele soorten
אֱגוֹזִי פֶּרֶךְ וְרִמּוֹנִים,	Te kraken noten en granaatappels,
וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ:	Je zult eten en verzadigd worden, en je zult de Eeuwige zegenen.
שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי:	Sjabbat is de dag van de Eeuwige.
5 לַעֲרוֹךְ בְּשֻׁלְחָן לֶחֶם חֲמוּדוֹת,	Door de tafel te dekken met het aantrekkelijke brood,
לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת,	Door vandaag drie maaltijden te houden
הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת,	Door de geëerde Naam te zegenen en te prijzen,
שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ בָנָי,	Waak over hem, houdt hem, doe dit, mijn kinderen.
שַׁבָּת הַיּוֹם לַיָי:	Sjabbat is de dag van de Eeuwige.

Vertaling Loewe:

1 Keep ye holy Sabbath rest before your God to-day,
Come, cry out with joyful shout, exulting in your play:
Pleasures mine, treasures fine, take with laughter gay.
Yet be ye mindful, God's command obey:
Day of rest, God hath blest Israel's Sabbath day.
2 Cease thy weary journey, stay and rest beside the road.
Toil is past, thy burden cast, for I will bear thy load:
Sweetmeats I bring thee, eat thy fill and say:
Day of rest, God hath blest Israel's Sabbath day.
3 Keep me safe and God will ever guard thee in His sight.
Thou, with all thy tender ones, shalt find in me delight.
Joyful, in chorus, raise the festive lay,
Day of rest, God hath blest Israel's Sabbath day.
4 Bring me finest dainties, bring me sweets and spices rare:
Crispest nuts and ripest fruit shall be our Sabbath fare.
Raisins and comfits, see their choice array,
Day of rest, God hath blest Israel's Sabbath day
5 Set twin loaves beside thy cup, so He will bless thy bread.
Feast our guest and with thy best thrice let thy board be spread.
Praise Him Who fed thee, turn to Him and pray,
Day of rest, God hath blest Israel's Sabbath day.

Vertaling Nosson Scherman, A3:

1 Today is the Sabbath for HASHEM.
Exult exceedingly with my joyous songs,
And increase my delicacies,
to safeguard it like HASHEM's command.
Today is the Sabbath for HASHEM.
2 Refrain from traveling on roads and overstepping the boundaries,
and from doing labor on this day;
But to eat and drink while praising God.
This is the day that HASHEM created.
Today is the Sabbath for HASHEM.
3 And if you observe it, God will protect you
like the apple of the eye.
You, your son, and daughter as well.
Proclaim the Sabbath a delight,
then you will delight in HASHEM.
Today is the Sabbath for HASHEM.
4 Eat rich foods and delicacies,
and tasty morsels of all kinds,
Soft-shelled nuts and pomegranates,
eat, be filled, and bless HASHEM.
Today is the Sabbath for HASHEM.
5 To prepare on the table desirable bread,

to make three meals for this day.
The Glorious Name to bless and thank,
be diligent, safeguard, and accomplish, my sons.
Today is the Sabbath for HASHEM.

17 אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

Elijahoe haNavi is een piyoet die in Asjkenazische gemeenschappen (en sommige Sefardische) gezongen wordt bij Motseëe Sjabbat. De auteur is onbekend, maar men neemt aan dat de tekst al dateert van voor de 11e eeuw. De eerste drie regels van de eerste zeven strofen (en alleen de eerste regel van de achtste) geven na het woord אִישׁ een alfabetisch acrostichon.

refrein

Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man die ijverde voor de Naam van God — **1** אִישׁ אֲשֶׁר קִנֵּא לְשֵׁם הָאֵל
De man aan wie vrede was beloofd door Jekoetiël — אִישׁ בָּשַׂר שָׁלוֹם עַל יַד יְקוּתִיאֵל
De man die de kinderen van Jisrael benaderde en vergaf — אִישׁ גָּשׁ וְיִכַּפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man wiens ogen twaalf generaties zagen — **2** אִישׁ דּוֹרוֹת שְׁנֵים עָשָׂר רָאוּ עֵינָיו
De man die "de harige" werd genoemd vanwege zijn uiterlijk — אִישׁ הַנִּקְרָא בַּעַל שֵׂעָר בְּסִמָּנָיו
De man met een leren riem om zijn lendenen — אִישׁ וְאֵזוֹר עוֹר אָזוּר בְּמָתְנָיו
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man die uitbarstte tegen de zonneaanbidders — **3** אִישׁ זָעַף עַל עוֹבְדֵי חַמָּנִים
De man die haastig zwoer dat er geen regen van de hemel zou zijn — אִישׁ חָשׁ וְנִשְׁבַּע מִהְיוֹת גְּשָׁמִי מְעוֹנִים
De man die dauw en regen drie jaar tegenhield — אִישׁ טַל וּמָטָר עָצַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man die wegging om voor zich rust te vinden — **4** אִישׁ יָצָא לְמָצוֹא לְנַפְשׁוֹ נָחַת
De man die de raven voedden, zodat hij niet stierf voor het graf — אִישׁ כִּלְכְּלוּהוּ הָעוֹרְבִים וְלֹא מֵת לַשַּׁחַת
De man om wie pot en kruik gezegend werden — אִישׁ לְמַעֲנוֹ נִתְבָּרְכוּ כַּד וְצַפַּחַת
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man naar wiens leringen de smachtenden aandachtig hoorden — **5** אִישׁ מוּסָרָיו הִקְשִׁיבוּ כְּמֵהִים
De man die antwoord kreeg door vuur uit de hoge hemelen — אִישׁ נֶעֱנָה בָאֵשׁ מִשְּׁמֵי גְבוֹהִים
De man die men naspreekt: De Eeuwige is de God — אִישׁ סָחוּ אַחֲרָיו יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man bestemd om gestuurd te worden uit de hoge hemelen — **6** אִישׁ עָתִיד לְהִשְׁתַּלֵּחַ מִשְּׁמֵי עֲרָבוֹת
De man gesteld over alle goede boodschappen — אִישׁ פָּקִיד עַל כָּל־בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת
De man, de trouwe gezant, om het hart van kinderen bij de ouders te brengen — אִישׁ צִיר נֶאֱמָן לְהָשִׁיב לֵב בָּנִים עַל אָבוֹת
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man die riep: ik heb echt in luister geijverd voor de Eeuwige — **7** אִישׁ קָרָא קַנֵּאתִי קַנֵּאתִי לַיְיָ בְּתִפְאָרָה
De man die op vurige paarden reed in de storm — אִישׁ רָכַב עַל סוּסֵי אֵשׁ בְּסְעָרָה
De man die nooit de smaak van dood of graf proefde — אִישׁ שָׁלֹא טָעַם טַעַם מִיתָה וּקְבוּרָה
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man die naast zijn naam ook Tisjbi werd genoemd — **8** אִישׁ תִּשְׁבִּי עַל שְׁמוֹ נִקְרָא
Laat om hem onze Torastudie succesvol zijn — תַּצְלִיחֵנוּ עַל יָדוֹ בְּתוֹרָה
Laten we snel uit zijn mond goed bericht horen — תַּשְׁמִיעֵנוּ מִפִּיו בְּשׂוֹרָה טוֹבָה בִּמְהֵרָה
Laat hij ons van het duister in het licht brengen — תּוֹצִיאֵנוּ מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

De man, Tisjbi, moge ons redden uit de muil van de leeuw — **9** אִישׁ תִּשְׁבִּי תַּצִּילֵנוּ מִפִּי אֲרָיוֹת
Moge hij ons goede berichten brengen — תְּבַשְּׂרֵנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת
Laat hij on blij maken, de kinderen met de ouders — תְּשַׂמְּחֵנוּ בָּנִים עַל אָבוֹת
Bij de uitgang van de Sjabbats — בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad — אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied. — בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

Als geschreven: Ik zend jullie Elija de profeet	**10** כַּכָּתוּב הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
Voordat de grote en vreselijke dag van de Eeuwige komt	לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְיָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא
Die het hart van de ouders tot de kinderen doet keren	וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים
En het hart van de kinderen tot de ouders	וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil`ad	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met Masjieach ben Davied.	בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
Gelukkig wie zijn gezicht zag in een droom	**11** אַשְׁרֵי מִי שֶׁרָאָה פָנָיו בַּחֲלוֹם
Gelukkig wie hem ‘vrede’ gaf, en die hij dan groette met ‘vrede’	אַשְׁרֵי מִי שֶׁנָּתַן לוֹ שָׁלוֹם וְהֶחֱזִיר לוֹ שָׁלוֹם
De Eeuwige zegene zijn volk met vrede	יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם
Elijahoe, de profeet, Elijahoe de Tisjbiet, Elijahoe uit Gil'ad	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי
Laat hij snel bij ons komen, met de Masjieach, de zoon van Davied.	בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד

Vertaling van Nosson Scherman, A3:

refrein
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
1 The man who was zealous in defense of God’s Name;
The man who was promised peace by the symbol of hope in God;
The man who approached sinners and atoned for Israel.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
2 The man whose eyes saw twelve generations;
The man called “Hairy One” because of his appearance;
The man with a leather belt girding his loins.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
3 The man who raged against worshipers of the sun;
The man who rushed and swore that there would be no rains from heaven;
The man who withheld dew and rain for three years.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
4 The man who left to find himself tranquility;
The man nourished by ravens so he did not die for the grave;
The man on whose behalf the jug and jar were blessed.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
5 The man whose admonitions attracted people longing for God;
The man answered with fire from the high heavens;
The man after whom they said, “HASHEM” — only He is God.”
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
6 The man destined to be sent from the heavens:
The man appointed over all good tidings;
The man who is a faithful emissary to return children’s hearts to their parents.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
7 The man who proclaimed in splendor, ‘I acted zealously for HASHEM’s sake’’;
The man who rode fiery horses in a stormy wind;
The man who never tasted the taste of death and burial.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
8 The man called ‘‘Tishbi’’ in addition to his name;
Make our Torah study successful through him;
Let us hear speedily from his mouth the good tidings;
May he remove us from darkness to light.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
9 The man, Tishbi, may he rescue us from the lions’ mouth;
May he herald good tidings for us;
May he gladden children with parents at the departure of Sabbaths.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
10 As it is written, ‘‘Behold! I send to you Elijah the prophet,
Before the arrival of the great and awesome day of HASHEM;
And He shall return the heart of parents to children
and the heart of children to their parents.’’
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.
11 Fortunate is he who has seen his face in a dream,
Fortunate is he who greeted him with ‘‘Peace’’ and to whom he responded ‘‘Peace,’’
May HASHEM bless His people with peace.
Elijah the prophet, Elijah the Tishbi, Elijah the Giladi —
May he quickly come to us with Messiah, son of David.

18 בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה

Dit gedicht van Jaäkov Manoei (יעקב מנוי חזק, zie het acrostichon van strofe twee tot tien) is al oud want het is ook te vinden in de Machzor Vitry. De verwijzing naar Elija aan het begin en slot laat zien dat het gedicht over de komst van de Masjieach gaat.

Bij de uitgang van de dag van rust,	1 בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה,
Laat Uw volk verademing deelachtig worden,	הַמְצִיא לְעַמְּךָ רְוָחָה,
Stuur de Tisjbiet naar de zuchtende,	שְׁלַח תִּשְׁבִּי לְנֶאֱנָחָה,
Zodat verdriet en zuchten vluchten.	וְנָס יָגוֹן וַאֲנָחָה.
Het is passend voor U, mijn Rots	2 יָאֶה הוּא[165] לְךָ צוּרִי,
Mijn verstrooide volk te verzamelen	לְקַבֵּץ עַם מְפֻזָּרִי
Uit de macht van het wrede volk	מִיַּד גּוֹי אַכְזָרִי,
Dat voor mij een kuil gegraven heeft.	אֲשֶׁר כָּרָה לִי שׁוּחָה
God, wek op de tijd voor liefde	3 עֵת דּוֹדִים תְּעוֹרֵר אֵל,
Door het volk te redden dat vraagt	לְמַלֵּט עַם אֲשֶׁר שׁוֹאֵל
Uw goedheid te zien door de komst van de verlosser	רְאוֹת טוּבְךָ בְּבוֹא גוֹאֵל,
Voor de verstrooide en verstoten schapen	לְשֵׂה פְזוּרָה וְנִדָּחָה
Roep uit de redding voor het volk van overvloed	4 קְרָא יֶשַׁע לְעַם נְדָבָה,
God, met meer dan tienduizend banieren	אֵל דָּגוּל מֵרְבָבָה
Moge de komende week er een zijn	יְהִי הַשָּׁבוּעַ הַבָּא,
Van redding en verademing.	לִישׁוּעָה וְלִרְוָחָה
Tsion, beroofd van haar kinderen	5 בַּת צִיּוֹן הַשְּׁכוּלָה,
Die nu veracht wordt	אֲשֶׁר הִיא הַיּוֹם גְּעוּלָה
Laat haar snel gehuwd zijn	מְהֵרָה תִּהְיֶה בְעוּלָה,
Een blijde moeder van kinderen	אֵם[166] הַבָּנִים שְׂמֵחָה[167]
De bronnen zullen dan stromen	6 מַעְיָנוֹת אֵזַי יְזוּבוּן,
En de verlosten van de Eeuwige zullen terugkeren	וּפְדוּיֵי יְיָ יְשׁוּבוּן
En de wateren van de redding scheppen	וּמֵי יֶשַׁע יִשְׁאֲבוּן,
En de kwelling zal vergeten zijn.	וְהַצָּרָה נִשְׁכָּחָה
Leidt Uw volk als een barmhartige vader	7 נְחֵה עַמְּךָ כְּאָב רַחֲמָן,
Het niet langer eenzame volk zal spreken	יְצַפְצְפוּ עַם לֹא אַלְמָן
Het woord van de Eeuwige, die betrouwbaar is	דְּבַר יְיָ אֲשֶׁר נֶאֱמָן,
Wanneer U de belofte in stand houdt.	בַּהֲקִימְךָ הַבְטָחָה
En de geliefden, overlevenden van het besluit	8 וִידִידִים פְּלֵיטֵי חֶרֶץ,
Ze zullen krachtig uitbarsten in hun gezang	נְגִינָתָם יִפְצְחוּ בְמֶרֶץ
Zonder een schreeuw, en zonder narigheid	בְּלִי צְוָחָה וּבְלִי פֶּרֶץ,
Er is geen gevankelijke wegvoering, en er is geen schreeuw.	וְאֵין[168] יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה
Moge deze maand zijn	9 יְהִי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה,
Als de profetie van de vader der zieners	כִּנְבוּאַת אֲבִי חוֹזֶה
En moge er in dit huis gehoord worden	וְיִשָּׁמַע בְּבֵית זֶה,
Het geluid van blijdschap en het geluid van vreugde.	קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה
De Sterke zal onze verzoeken vervullen	10 חָזָק יְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ,
De Machtige zal onze verzoeken uitvoeren	אַמִּיץ יַעֲשֶׂה בַּקָּשָׁתֵינוּ
En Hij zal naar het werk van onze handen zenden	וְהוּא יִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ,
Zegen en succes.	בְּרָכָה וְהַצְלָחָה
Bij het uitgaan van de dag van gejuich	11 בְּמוֹצָאֵי יוֹם, גִּילָה,
Uw Naam is "Vreeswekkend handelen"	שִׁמְךָ נוֹרָא עֲלִילָה
Zend de Tisjbiet naar het uitverkoren volk	שְׁלַח תִּשְׁבִּי לְעַם סְגֻלָּה,
Met steun, blijdschap, en rust.	רֶוַח שָׂשׂוֹן וַהֲנָחָה

165 D heeft יָאֶה הוּא; O, H, A, M, SH, W geven יָאֲתָה.
166 O, H, A, M, Sh, W geven בְּאֵם, D אֵם.
167 Teh. 113:9.
168 O, A, M, Sh, W geven אֵין, H als D וְאֵין.

Het geluid van vreugde en zang	12 קוֹל צָהֳלָה וְרִנָּה,
Onze lippen zullen dan juichen	שְׂפָתֵינוּ אָז תְּרַנֵּנָה
Ach Eeuwige, red ons toch	אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא,
Ach Eeuwige, breng succes.	אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה

Vertaling Nosson Scherman, A3:

1 At the departure of the day of rest,
provide relief for Your people;
Send the Tishbi to the groaning one, and let groans and sorrows flee.
2 It is seemly for You, my Rock, to gather in the scattered people
from the hand of a crue nation that has dug for me a pit.
3 Arouse the time of love, O God, to rescu the people who are praying
to see Your goodness at the redeemer's advent,
for the sheep, scattered and dispersed.
4 Proclaim salvation for the generous people,
O God, who is bannered with myriad angels.
May the coming week be one of salvation and relief.
5 The bereaved daughter of Zion, who is now despised,
may sh soon be wed, a joyous mother of children.
6 The wellsprings then will flow as Hashem's redeemed will returning
and they will draw the waters of salvation –
then the torment will be forgotten.
7 Guide Your people like a merciful father.
The people who are not abandoned will speak out
the word of Hashem that is faithful,
when you uphold the promise.
8 The dear ones, survivors of the evil decree,
will ing their song robustly, without a scream and without defeat.
There will be no captivity and no scream.
9 May this month be like the provecy of [Moses] the father of seers.
And may there be heard in this house the sound of joy
and the sound of gladness.
10 May the Mighty One fill our requests;
may the Powerful One implement our prayers;
And may He send into our handiwork, bessing and success.
11 And the departure of the day of delight,
You Whose Name is "Awesome Accomplishment,"
Dispatch the Tishby to the treasured people
with relief and joy and respite.
12 With sound of cheer and joyous song our lips will then exult.
Please, Hashem, save now! Please, Hashem, bring success now!

19 חַדֵּשׁ שְׂשׂוֹנִי

Dit lied is ook reeds te vinden in de Machzor Vitry. De dichter is onbekend. Sommige vinden de naam Chassan in de eerste twee regels, anderen de naam Oeri in de derde regel. Aangezien er sprake is van een alfabetisch acrostichen (van alef tot qof, en met sin in plaats van samech), is het de vraag of er zo naar een naam gezocht moet worden. Aan de andere kant kan men opmerken dat de woordvolgorde, met נָא op het einde geplaatst, enigszins gewrongen aandoet, mogelijk het gevolg van het gewenste acrostichon.

Vernieuw toch, God, mijn vreugde,	חַדֵּשׁ שְׂשׂוֹנִי אֵל נָא
En breng Elijahoe, de profeet.	וְהָבִיא אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
Maak krachtig en versterk de zwakheid van mijn hand	**1** אַמֵּץ וְחַזֵּק רְפְיוֹן יָדַי
Zegen mijn werk en al mijn bezigheden	בָּרֵךְ מְלַאכְתִּי וְכָל מַעֲבָדַי
Mijn Verlosser, denk aan mijn ellende en mijn ongeluk	גּוֹאֲלִי זְכוֹר עָנְיִי וּמְרוּדִי
Stel Uw goede woord in om mij aan te moedigen.	דְּבָרְךָ הַטּוֹב הָקֵם לְעוֹדְדִי
Zend haastig, en verheug mijn hart daarmee, Elijahoe, de profeet	הָרֵץ וּשְׂלַח וְשַׂמֵּח לְבָבִי אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
Wijs aan en maak gereed voor mij voldoende voorraad	**2** וַעֲדֵ וְהָכֵן דַּי סִפּוּקִי
Bestem mijn voedsel, en het brood waar ik recht op heb	זַמֵּן מְזוֹנִי וְלֶחֶם חֻקִּי
Melk van de rijkdom van de volken, maak haast mij te voeden	חֲלֵב חֵיל גּוֹיִם חִישׁ לְהָנִיקִי
Verzadig mijn kind en zuigeling met Uw goedheid	טוּבְךָ תְּשַׂבַּע עוֹלְלִי וְיוֹנְקִי
Mijn Masjieach kome naar de stad waar ik woon met Elijahoe, de profeet.	יָבֹא מְשִׁיחִי לְעִיר מוֹשָׁבִי אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא.
Maak voor dit volk balsem om de pijnen te verbinden	**3** כּוֹנֵן לְעַם זוּ צֶרֵי צִיר
Brood om te eten, en kleding om aan te trekken	לַחֲבוֹשׁ לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לְלָבוֹשׁ
Laat mijn vijand kijken, het zien, en zich schamen	מְשׂנְאִי יֶחֱזֶה יִרְאֶה וְיֵבוֹשׁ
De woning op de berg Seïr moge U binnenkort veroveren	נָוֶה הַר שֵׂעִיר בְּקָרוֹב תִּכְבּוֹשׁ
Mijn vreugde zal groeien als ik om mij heen zie Elijahoe, de profeet.	שָׂשׂוֹנִי יִגְדַּל בִּרְאוֹת סְבִיבִי אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
Moge U snel een einde maken aan Ammon en Moav	**4** עַמּוֹן וּמוֹאָב מְהֵרָה תְכַלֶּה
Moge U binnenkort Uw verlossing voor Uw volk laten zien	פְּדוּתְךָ לְעַמְּךָ בְּקָרוֹב תְּגַלֶּה
Moge U Tsion vullen met leden van dit volk	צִיּוֹן תְּמַלֵּא מֵעַם אֵלֶּה
Dan zullen we opgaan naar de stad van de Grote Koning	קְרִית מֶלֶךְ רָב אָז נַעֲלֶה
Laat zeker wonen bij het volk van het mooie land Elijahoe, de profeet.	שַׁכֵּן תְּשַׁכֵּן בְּתוֹךְ עַם צְבִי אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

Vertaling Nosson Scherman, A:

Rerew my youthful joy, O God, I plead,and bring the prophet Elijah.
1 Make brave and strengthen my weakened hand
Bless my labor and all my works.
My Redeemer — remember my affliction and my sorrow
Your beneficial word establish to encourage me. ;
Hasten send, gladden my heart — the prophet Elijah.
2 Gather and prepare enough for my needs,
Prepare my food and allotted bread,
From the fatness of the nations' wealth hurry to nurture me,
With your goodness satiate my infant and my suckling
May my Messiah come to the city of my dwelling — the prophet Elijah.
3 For this nation prepare the balm to heal the wound,
Bread to eat and clothes to don,
May my enemy look, see, and be shamed
The palace of Mount Seir may You soon conquer
My joy will grow when I see around me the prophet Elijah.
4 Ammon and Moab may You soon destroy,
Your redemption for Your people may you soon reveal,
May You populate Zion with this people,
To the Great King's city we will then ascend
Cause to be present among the beloved people — the prophet Elijah.

20 אָגִיל וְאָשְׂמַח

Het acrostichon laat zien dat de dichter Elazar heette; helaas weten we verder niets van hem.

Ik zal juichen en blij zijn in mijn hart	**1** אָגִיל וְאָשְׂמַח בִּלְבָבִי
Als ik zie dat met mijn vijanden	בְּרֹאוֹתִי כִּי מֵאוֹיְבִי
U mijn strijd strijdt	תָּרִיב רִיבִי
En dat U een verlosser brengt voor Tsion	וְלִצִיּוֹן גּוֹאֵל תָּבִיא
Een man, een nakomeling die U doet ontspruiten	אִישׁ צֶמַח תַּצְמִיחַ
Elijahoe, de Tisjbiet, en Koning Masjieach.	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ
Daarom op de volkeren gezamelijk	**2** לָכֵן בָּעַמִּים יַחַד
Zal vallen angst en vrees	תִּפּוֹל אֵימָה וָפַחַד
Hun hart zal schrikken	לִבָּם יִפְחָד
Op het moment dat het ene volk opkomt	בְּעֵת יַעֲלֶה גּוֹי אֶחָד
Want Hij zal hun paden succesvol maken	וְאוֹרְחוֹתָיו יַצְלִיחַ
Elijahoe, de Tisjbiet, en Koning Masjieach.	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ
Ook van oost tot west	**3** עוֹד מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב
Zal Hij ontwaken om een grote slachting an te richten	יָעוֹר לַעֲשׂוֹת הֶרֶג רָב
In Edom en Arabië	בֶּאֱדוֹם וַעֲרָב
Door gereed te maken oorlog en slag	לַעֲרוֹךְ מִלְחָמָה וּקְרָב
Hij zal het uitschreeuwen tegen Zijn vijanden	עַל אוֹיְבָיו יַצְרִיחַ
Elijahoe, de Tisjbiet, en Koning Masjieach.	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ
Kwaadwillig zijn de koningen van de aarde	**4** זְדִים מַלְכֵי אֲדָמָה
Jetoer, Nafiesj en Kedma	יְטוּר נָפִישׁ וְקֶדְמָה
Misjma en Doema	מִשְׁמָע וְדוּמָה[169]
Zullen vluchten naar het zuiden en het westen	נוֹסוּ נֶגְבָּה וְיָמָּה
Omdat jullie verjagen zal	אֲשֶׁר אֶתְכֶם יַבְרִיחַ
Elijahoe, de Tisjbiet, en Koning Masjieach.	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ
Juicht, jullie reizigers allemaal	**5** רֲנוּ כָּל עֹבְרֵי אוֹרַח
Want, zie, de frisse inheemse boom	כִּי הִנֵּה רַעֲנָן אֶזְרַח[170]
Zijn licht verspreidt zich	אוֹרוֹ זָרַח
Stengel, kruin en bloesem	קָנֶה כַּפְתּוֹר וָפֶרַח
Zal bloeien op de berg Tsion	עַל הַר צִיּוֹן יַפְרִיחַ
Elijahoe, de Tisjbiet, en Koning Masjieach.	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וּמֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ

Vertaling van Nosson Scherman, A3:

1 I will exult and be glad in my heart
when I see that from my foe
You take up my grievance,
and bring Zion a redeemer,
And cause a blossoming man to sprout —
the prophet Elijah and King Messiah.
2 So on the peoples altogether
fear and dread will fall
Their heart will fear
when the unique nation will ascend
And its ways He will make successful —
the prophet Elijah and King Messiah.
3 All the way from east to west,
He'll arouse Himself to make abundant slaughter
In Aram and Araby
to prepare for war and battle
Against His enemies He will shout —
the prophet Elijah and King Messiah.
4 Willfully wicked kings of earth,
Yetur, Nafish, and Kedmah,
Mishma and Dumah —
flee toward south and west
For you will be chased away by
the prophet Elijah and King Messiah.
5 Exult, every wayfarer,
for the veteran tree is luxuriant,
His light will radiate
stem, ball, and flower,
On Mount Zion will blossom —
the prophet Elijah and King Messiah.

---

169 Vijf van de twaalf zonen van Jismaël, genoemd in Bresj. 25:14-15 : וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בִּשְׁמֹתָם לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם: וּמִשְׁמָע וְדוּמָה, וּמַשָּׂא: חֲדַד וְתֵימָא יְטוּר נָפִישׁ וְקֶדְמָה.

170 Vgl. Teh. 37:35 : רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן.

21 אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ

Een lied geschreven door ene Avraham, zo naar het acrostichon, van wie we verder niets weten.

God moge ons ondersteunen	**1** אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ
Zegen bij onze rijkdom	בְּרָכָה בְּמַאֲדֵנוּ
En geef ons een goed geschenk	וְזֶבֶד טוֹב יְזַבְּדֵנוּ
In al onze bezigheden	בְּכָל מִשְׁלַח יָדֵינוּ
God moge ons ondersteunen.	אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ
Op de eerste dag voor het werk	**2** בְּיוֹם רִאשׁוֹן לִמְלָאכָה
moge Hij voor ons zegen bevelen	יְצַו אִתָּנוּ בְּרָכָה
En op de tweede dag eveneens	וְיוֹם הַשֵּׁנִי כֵּן כָּה
Moge hij onze beraadslaging zoet maken	יַמְתִּיק אֶת סוֹדֵנוּ
God moge ons ondersteunen.	אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ
Vermeerder mijn hulptroepen	**3** רַבֵּה צְבָאַי יִשְׁעִי
Op de derde en de vierde	בַּשְּׁלִישִׁי וּבָרְבִיעִי
Op de vijfde, maar zonder vernieling	בַּחֲמִישִׁי אַךְ לֹא בְעִי
Moge Hij onze verlosser zenden	יְשַׁלַּח אֶת פּוֹדֵנוּ
God moge ons ondersteunen.	אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ
Maak het slachten gereed	**4** הָכֵן טְבוֹחַ טֶבַח
Op de zesde dag een offer	בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי זֶבַח
Van heiligheid, lof en lofprijzing	קֹדֶשׁ הִלּוּל וְשֶׁבַח
Voor al onze aantrekkelijke daden	עַל כָּל מַחְמַדֵּינוּ
God moge ons ondersteunen.	אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ
Lekkernijen voor onszelf	**5** מַעֲדַנִּים לְנַפְשֵׁנוּ
Worden gegeven op onze heilige dag	נִתַּן בְּיוֹם קָדְשֵׁנוּ
Onze bedden zijn verfrist	וְרַעֲנָנָה עַרְשֵׂנוּ
En de nacht is licht voor ons	וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנוּ
God moge ons ondersteunen.	אֱלֹהִים יְסָעֲדֵנוּ

Vertaling Nosson Scherman , A:

1 May God support us
With blessing in our wealth
And allot us a goodly portion
Wherever we set our hand.
May God support us!
2 In the first day of work.
May He ordain blessing for us
And for the second day the same —
May He sweeten our design.
May God support us!
3 Increase the hosts that help me,
On the third day and the fourth,
The fifth — but without destruction
May He dispatch our redeemer.
May God support us!
4 Prepare the slaughter
On the sixth day for a feast
In holiness, praise, and laud
For all our desirable goods.
May God support us!
5 Delicacies for ourselves
Are given on our holy day.
Our beds are fresh
And exile-night is light for us.
May God support us!

22 אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי

Het acrostichon verwijst naar een dichter Nachman, volgens sommigen Nachman van Regensburg. De eerste strofe is tevens het refrein.

Mijn God laat snel mijn Verlosser	**1** אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי
Uw knecht mij wijsheid leren,	עַבְדְּךָ יַשְׂכִּילִי
De verkondiger van het goede, mijn God,	מְבַשֵּׂר טוֹב אֵלִי
Elijahoe de profeet	אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
Schoon zijn op de bergen	**2** נָאווּ עַל הֶהָרִים
De gezondenen van de Maker van de bergen	שְׁלוּחֵי יוֹצֵר הָרִים
En de voeten van de verkondigers	וְרַגְלֵי הַמְבַשְּׂרִים
Met de uitspraak:Keer terug! Keer terug!	בֶּאֱמוֹר שׁוּבִי שׁוּבִי[171]
Mijn God ...	אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי ...
Verberg voor een kort ogenblik	**3** חֲבִי כִמְעַט רֶגַע[172]
Iedere ziekte en elke plaag	כָּל מַחֲלָה וְכָל נֶגַע
Uw vijanden zal ik slaan	אוֹיְבֵיךְ[173] אֶפְגַּע
Op de dag van de wraak in mijn hart.	יוֹם נָקָם בְּלִבִּי
Mijn God …	אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי ...
Uw Koning zal bij u komen	**4** מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ
U bent helemaal mooi	יָפָה אַתְּ כֻּלָּךְ
En tegenover U mijn vriend	וְרַעְיָתִי לְמוּלָךְ
De Giladiet, de Tisjbiet.	גִּלְעָדִי הַתִּשְׁבִּי
Mijn God …	אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי ...
Van honing zullen de lippen	**5** נָפֶת תִּטּוֹפְנָה
Druipen van de kinderen van de duif	שִׂפְתֵי בְנֵי יוֹנָה
WantMM de tijd voor gunstbewijs is gekomen	כִּי בָא עֵת לְחֶנְנָהּ
Tsion, bemind erfdeel.	צִיּוֹן נַחֲלַת צְבִי
Mijn God ...	אֵלִי חִישׁ גּוֹאֲלִי ...

Vertaling van Nosson Scherman, A:

1 My God, hasten my redeemer,
Your servant who will make me act wisely,
The herald of good, my God,
Elijah the prophet.
My God ...
2 Beautiful on the mountains
are the messengers of the Molder of mountains
And the feet of the heralds
while saying, ‘Return! Return!’
My God ...
3 Hide for one brief moment —
every illness, every plague,
Your enemies I will strike down,
on the day | will plan for vengeance.
My God ...
4 Your king will come to you;
you are entirely lovely.
And opposite you, My friend,
the Gil’adi, the Tishbi.
My God ...
5 Honey will drip
from the lips of the dove,
For the time to show favor has come
for Zion the coveted inheritance.
My God ...

171 Vgl. Jesj. 52:7 : מַה־נָּאווּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ.
172 Vgl. Jesj. 26:20 : לֵךְ עַמִּי בֹּא בַחֲדָרֶיךָ וּסְגֹר דלתיך דְּלָתְךָ בַּעֲדֶךָ חֲבִי כִמְעַט־רֶגַע עַד־יעבור־יַעֲבָר־זָעַם.
173 Voor de vorm, vgl. Echa 2:16.

23 אַדִּיר אָיוֹם וְנוֹרָא

Traditional מלווה מלכה zemer, in de vorm van een alfabetisch acrostichon.
Rebbe Boroech van Mezbuzh leerde dat zijn grootvader, de Baal Shem Tov, placht te zeggen dat hij niet begreep “waar iemand zijn kracht voor de hele week vandaan haalde als hij niet 'Dror Jikra' zong bij Sjalosj Seoedos en ‘Adir Ayom’ tijdens ‘Melave Malka’.”

Machtige, Vreselijke en Vreeswekkende.	1 אַדִּיר אָיוֹם וְנוֹרָא
In mijn nood roep ik tot U	בַּצַּר לִי לְךָ אֶקְרָא
De Eeuwige is bij mij, ik vrees niet.	יְיָ לִי לֹא אִירָא[174]
Omhein de bres in Mijn Tempel.	2 גְּדוֹר פִּרְצַת הֵיכָלִי
Vaandeldrager, verhaast de roodogige.	דָּגוּל מַהֵר חַכְלִילִי
Eeuwige wees mijn helper.	יְיָ הֱיֵה עוֹזֵר לִי[175]
Zie, U bent mijn hoop,	3 הֵן אַתָּה תִקְוָתִי
En ik hoop op Uw redding,	וְלִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
Mijn Heer, de kracht van mijn redding.	אֲדָנָי עוֹז יְשׁוּעָתִי[176]
Pure, met onschuldige handen,	4 זָךְ וְנָקִי[177] כַּפַּיִם
Wees de uitgestoken handen gunstig gezind,	חֹן פּוֹרְשֵׂי כַפַּיִם
Eeuwige, Geduldige.	יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם[178]
Bespoedig Uw goedheid voor Uw volk,	5 טוּבְךָ תָּחִישׁ לְעַמֶּךָ
Moge het over ons komen als Uw woord,	יְהִי עָלֵינוּ כִּנְאוּמֶךָ
Eeuwige doe het omwille van Uw Naam.	יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ[179]
Sticht het huis van Uw vestiging,	6 כּוֹנֵן בֵּית מְכוֹנֶךָ
Om daar Uw schapen te doen liggen,	לְהַרְבִּיץ בּוֹ צֹאנֶךָ
Eeuwige in het licht van Uw gelaat.	יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ[180]
Vanwege de vrees mij te redden,	7 מְפֻחָד לְהַצִּילִי
Leid mij naar Tsion, mijn heilig lot,	נַהֲלֵנִי לְצִיּוֹן קְדֵשׁ גּוֹרָלִי
Mijn Heer hoor toch naar mijn stem.	אֲדָנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי[181]
Sterk en steun hen die zich haasten,	8 סְעוֹד וּסְמוֹךְ לְנִמְהָרִים
Help toch hen die overblijven,	עֲזָר נָא אֶת הַנִּשְׁאָרִים
Eeuwige, die de bergen gemaakt heeft.	יְיָ יוֹצֵר הָרִים[182]
Bevrijd Uw volk van de machtigen,	9 פְּדֵה עַמְּךָ מֵעַזִּים
Uw schapen uit de hand van de scheerders,	צֹאנְךָ מִיַּד גּוֹזְזִים
Eeuwige die de wolken maakt.	יְיָ עֹשֶׂה חֲזִיזִים[183]
Breng het einde, vertroosting, nader,	10 קָרֵב קֵץ נֶחָמָה
Heb medelijden met het volk zonder medelijden,	רַחֵם אַם לֹא רֻחָמָה[184]
Eeuwige, machtig Strijder.	יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה[185]
Woon als vanouds in onze tent,	11 שְׁכוֹן כְּמֵאָז בְּאָהֳלֵנוּ
Voor altijd, God, onze Schepper,	תָּמִיד אֵל מְחוֹלְלֵנוּ
Eeuwige, onze Koning Hij is het het die mij zal redden.	יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ[186]

Vertaling van Nosson Scherman, A:

1 Powerful Awesome, and Dreadful One, In my distress I call upon you —

174 Teh. 118:6.
175 Teh. 30:11.
176 Teh. 140:8.
177 A geeft נְשׁוּא, D, H, O, Sh, W hebben נְקִי.
178 BeMidbar 14:18.
179 Jirm. 14:7.
180 Teh. 89:16.
181 Teh. 130:2.
182 Vgl. Amos 4:13.
183 Zech. 10:1.
184 Vgl. Hosj 1:6, 8.
185 Sjemot 15:3.
186 Jesj. 33:22.

HASHEM is with me; I shall not fear.
2 Repair the breach of my Temple,
Embannered One, hasten the red-eyed redeemer —
HASHEM, be my helper.
3 Behold! You are my hope,
And for Your salvation do I hope —
HASHEM, the power of my salvation!
4 Pure and clean-handed One,
Favor those with outstretched hands —
HASHEM, who witholds anger.
5 Hasten Your good for Your people,
May it come upon us like Your words —
HASHEM, act for Your Name's sake.
6 Establish Your settled Home
To settle Your sheep there —
HASHEM, with your radiant face.
7 From fear to rescue me
Lead me to Zion, my holy lot —
HASHEM, hear my voice.
8 Strengthen and support those who rush to You
Please help the survivors —
HASHEM, Who fashions mountains.
9 Redeem Your people from the strong,
Your sheep from the hand of the shearers —
HASHEM, Who makes the clouds.
10 Bring near the end — consolation —
Pity the unpitied nation —
HASHEM, Master of war.!
11 Dwell as of old in our tent,
Always, O God our Creator —
HASHEM, our King, He will save us.

24 אִישׁ חָסִיד הָיָה

Na een alfabetisch acrostichon (met de ת drie maal) volgt het acrostichon met de naam van de dichter: ישי בר מרדכי חזק. De geschiedenis van de profeet Elia die zich als slaaf laat verkopen door een arme, Tora studerende, huisvader is regelmatig herteld in de Joodse traditie[187].

Er was eens een vrome man	1 אִישׁ חָסִיד הָיָה.
Zonder voedsel of spijs.	בְּלִי מָזוֹן וּמִחְיָה:
In zijn huis studeerde hij, omdat hij zich schaamde	2 בְּבֵיתוֹ עוֹסֵק מִלְּבוֹשׁ.
Omdat hij geen kledingstuk had om aan te trekken.	וְאֵין בֶּגֶד לְלְבּוֹשׁ:
Hij zorgde voor een waardevolle vrouw	3 גּוֹנֵן בְּחַשׁוּבָה אִשָּׁה.
En ook nog voor vijf kinderen.	וְגַם בְּבָנִים חֲמִשָּׁה:
Zijn vrouw zei hem	4 דִּבְּרָה לוֹ הָאִשָּׁה.
We kunnen het niet langer ontkennen.	יוֹתֵר אֵין לְהִתְיָאֲשָׁה:
We zitten toch zonder brood om te eten	5 הֲמִבְּלִי לֶחֶם לֶאֱכוֹל.
In naaktheid en gebrek aan alles.	בְּעֵרוֹם וּבְחוֹסֶר כֹּל:
Jij hebt Tora gevonden, omdat je daar moeite voor deed	6 וְתוֹרָה מָצָאתָ כִּי יָגַעְתָּ.
Maar wat moeten wij vanaf heden eten?	מַה־נֹּאכַל מֵעָתָּה:
Voorzichtig, als een gewapend man	7 זָהִיר כְּבַר נָשׁוּק.
Moet je naar de markt gaan.	הֲלֹא תֵצֵא לַשּׁוּק:
Genadig en barmhartig in Zijn hoge woning	8 חַנּוּן וְרַחוּם בִּמְרוֹמָיו.
Misschien zal Hij ons weldoen in zijn barmhartigheid.	אוּלַי יִגְמָלֵנוּ בְּרַחֲמָיו:
De Algoede is een toevlucht voor wie op Hem hopen	9 טוֹב לְקַוָּיו מַחֶסֶה.
Hij doet de wil van hen die Hem vrezen.	רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה:
Je geeft raad met kennis en wijsheid	10 יָעַצְתָּ בְּדַעַת וּבְחָכְמָה.
Maar jouw raad blijft zonder instemming.	עֲצָתְךָ בְּלִי לְהַסְכִּימָה:
Want mijn uitgaan is tot schaamte en schande	11 כְּצֵאתִי לְבֹשֶׁת וְלִכְלִמָּה.
Zonder bedekking en kleding	מְבֻלִּי כְסוּת וְשַׂלְמָה:
Ik heb niets om te wisselen	12 לְאֵין בְּיָדִי לְפוֹרְטָה.
Zelfs niet iets als een peroeta.	אֲפִילוּ שָׁוֶה פְּרוּטָה:
Zij haastte zich en vroeg bij de buren	13 מִהֲרָה וְשָׁאֲלָה מִשְּׁכֵנִים.
Mooie passende kleren.	מַלְבּוּשִׁים נָאִים מְתֻקָּנִים:
Hij kleedde zich en wierp zijn last	14 נִלְבַּשׁ וְהִשְׁלִיךְ יְהָבוֹ.
Op de Eeuwige, die hij beminde.	עַל יְיָ אֲשֶׁר אֲהֵבוֹ:
Zijn kinderen zeiden in hun gebed	15 סָחוּ[188] יְלָדָיו בִּפְלוּלָם.
Laat de arme niet beschaamd terugkeren.	אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם:
Hij ging naar de markt vol hoop	16 עָבַר בַּשּׁוּק בְּשִׂבְרָתוֹ[189].
En zie, Elijahoe, de profeet, kwam hem tegemoet.	וְהִנֵּה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לְקָרָאתוֹ:
De heraut zei hem	17 פָּץ לוֹ הַמְבַשֵּׂר.
Vandaag zul je echt rijk worden.	בָּאֱמֶת הַיּוֹם תִּתְעַשֵּׁר:
Geef mij in alles bevel, uwe hoogheid,	18 צַוֵּנִי בְּכָל כְּבוֹדֶךָ.
Want, zie, ik ben uw knecht.	כִּי הִנְנִי עַבְדֶּךָ:
Maak duidelijk: Wie heeft de kennis	19 קָרָא לְמִי בְדַעְתּוֹ.
Om een slaaf te kopen zonder weerga.	קְנוֹת עֶבֶד אֵין כְּמוֹתוֹ:
Hij mompelde: Hoe kan hij zijn status veranderen,	20 רָחַשׁ אֵיךְ יְשַׁנֶּה דִינוֹ.
Een slaaf zijn meester verkopen?	עֶבֶד לִמְכּוֹר אֶת אֲדוֹנוֹ:
Toen bracht hij wijsheid in zijn binnenste	21 שָׂת לוֹ חָכְמָתוֹ בְּקִרְבּוֹ.
En hij beschouwde hem zoals zijn meester dat zou doen.	וְהֶחֱזִיק בּוֹ כְּמוֹ רַבּוֹ:
Een koopman kocht hem met liefde	22 תָּגַר קָנָאוֹ בַּאֲהָבִים.
Voor achthonderdduizend goudstukken.	בְּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת אֶלֶף וְהוּבִים:
Hij vroeg hem: Wat is je beroep?	23 תָּבָעוֹ מַה מְּלַאכְתֶּךָ.
Heb je kennis op het terrein van de bouw?	אִם בִּבְנְיָן חָכְמָתֶךָ:
Completeer een hal en een paleis	24 תַּכְלִית טְרַקְלִין וּפַלְטְרִין.
Kijk, dan bij je een vrij man.	הֲרֵי אַתָּה בֶּן חוֹרִין:

187 Voor een aantal van de bronnen, zie Gaster, *The Exempla of the Rabbis, London-Leipzig*, 1924, p. 262, sub nr 415.
188 De spelling met de historische juiste sin in A: שָׂחוּ; O heeft een drukfout שָׂדוּ.
189 A, D, H, O geven וּבְשִׂבְרָתוֹ; Sh, W וּבְסִבְרָתוֹ.

Op de eerste dag van de werkzaamheden	25 יוֹם רִאשׁוֹן בְּמִפְעָלִים.
Werkte hij met arbeiders.	פָּעַל עִם פּוֹעֲלִים:
Maar te middernacht riep hij om hulp	26 שָׁוַע בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.
Antwoord mij Vreeswekkende in handel	עֲנֵנִי נוֹרָא עֲלִילָה:
Ik heb het gepland en ik ben verkocht zodat men mij slaaf kon maken	27 יָזַמְתִּי וְנִמְכַּרְתִּי לְהַעֲבִידִי.
Om Uw eer, en niet om mijn eer.	לִכְבוֹדְךָ וְלֹא לִכְבוֹדִי:
Schepper van de wereld als bezit	28 בּוֹרֵא עוֹלָם בְּקִנְיָן.
Maakt U toch dit gebouw af.	הַשְׁלֵם זֶה הַבִּנְיָן:
Laat Uw genade mijn smeking verwarmen	29 רַחֲמֶיךָ יִכְמְרוּ[190] בַּחֲנִינָתִי.
Want mijn intentie is ten goede.	כִּי לְטוֹבָה כַּוָּנָתִי:
Genadige engelen uit Zijn woning	30 מַלְאֲכֵי רַחֲמִים מִמְּעוֹנָתוֹ.
Begonnen het toen te bouwen.	אָז הֵחֵלּוּ לִבְנוֹתוֹ:
De koninklijke bouwlieden vermeerderden	31 רַבּוּ בּוֹנֵי[191] הַמְּלוּכָה.
En het gehele werk werd voltooid.	וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה:
De koopman werd blij toen hij het zag	32 דָּעֵה הַסּוֹחֵר בְּרֹאוֹתוֹ.
Omdat zijn werk voltooid was.	כִּי נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ:
Compleet met prachtige torens	33 כְּלוֹלַת מִגְדָּלִים נָאִים.
Zoals past bij de bouwers.	לְפִי עִנְיַן הַבַּנָּאִים:
‘Laat het bij U nu in herinnering zijn	34 יִזָּכֵר לְךָ עַתָּה.
Wat U gisteren verklaarde.	אֶתְמוֹל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:
Bevrijd mij zekerlijk en duidelijk	35 חָפְשֵׁנִי בְּוַדַּאי וּבְבֵרוּר[192].
Zoals U sprak over de omstandigheid van vrijheid.	כְּנֶמְתָּ לְעִנְיַן שִׁחֲרוּר:
Hij deed het naar waarheid gestand	36 זֶה קַיָּמוֹ בֶּאֱמֶת.
En de man van de waarheid vloog hem heen.	וּפָרַח לוֹ אִישׁ הָאֱמֶת:

Vertaling Nosson Scherman, A3:

1 Once there was a pious man, who had no food or sustenance.
2 He studied Torah at home,
from shame that he had no garment to wear.
3 He was favored with a worthy wife,
and also with children numbering five.
4 His wife said to him, "We can no longer ignore it –
5 for there is no bread to eat; without clothing and lacking everything!
6 Torah you attained because you labored;
but what shall we eat from this time on?
7 As carefully as an armed warrior
you must leave forthe marketplace.
8 The Gracious and Merciful One above
perhaps He will dealkindly with us in His mercy.
9 The Good One is a shelter for those who put their hope in Him;
He does the will of those who fear Him."
10 "You advised with knowledge and wisdom.
But your plan cannot be agreed to.
11 For my exit will be to shame and chagrin, without a garment or clothing.
12 For I own no item to exchange, even as little as a perutah’s worth.
13 She rushed and borrowed from the neighbors
beautiful and fitting clothes.
14 He dressed and cast his burden of need upon Hashem,
Whom he loved.
15 His children uttered in their prayer,
“May the pauper not come back in shame”
16 He passed through the marketplace with his hope –
and lo! The prophet Eijah came toward him.
17 The herald spoke to him, “Today you will, indeed, grow wealthy.
18 Command me as befits your honor, for I am hereby Your loyal slave.
19 Announce, ‘Who has in mind to purchase a slave unequalled!’ ”
20 He thought: “By what right can he change his status,
that I, a slave, should sell his master?”
21 The prophet put within him wisdom
to grasp him as if he were the master.
22 A merchant bought him eagerly,
for eight hundred thousend pieces of gold.
23 He asked him, “What is your trade? Have you kowledge of building?”
24 Complete a hall and a palace then you are a free man!”
25 The first day on the job he worked with the laborors.
26 Then he cried at midnight, “Answer me,
O Awesome os Accomplishment –
27 I planned and I was sold to eb enslaved
for Your honor but not for my honor.

190 A, H, O geven יִכְּמְרוּ; D יִכְמְרוּ.
191 Zo D, H, M; A, O geven בְּנֵי; W geeft בּוֹנֵי en בְּנֵי.
192 Zo, en eveneens in de volgende regel, met vocaal וּ, A, D, H, M, Sh, W; וּבְבֵרוֹר en שְׁחֵרוֹר als variant in Z.

28 Creator of the universe as Your acquisition, You comlete this buiding!
29 May Your mercy be aroused by my supplication,
for my intention was for the good.
30 Angels of mercy from His abode them began to build it.
31The members of His court increased,
and the entire task was finished
32 The merchant was delighted when he saw
that his work was dome.
33 Complete with lovely towers,
befitting the finest builders.
34 “May it be recalled to you now,
The words you declared yesterday.
35 Set me free with definite clarity,
as you spoke according freedom.”
36 He truthfully fulfilled his pledge,
and the man of truth flew off.

25 אָמַר יְיָ לְיַעֲקֹב

Tekst van een onbekende auteur.

De Eeuwige sprak tot Jaäkov: Vrees niet, mijn knecht, Jaäkov	אָמַר יְיָ לְיַעֲקֹב[193] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב[194]
De Eeuwige koos Jaäkov; Vrees niet ...	בָּחַר יְיָ בְּיַעֲקֹב[195] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De Eeuwige verloste Jaäkov; Vrees niet ...	גָּאַל יְיָ אֶת יַעֲקֹב[196] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De ster stapt voort uit Jaäkov; Vrees niet ...	דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב[197] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Jaäkov zal wortel schieten in de komende tijden; Vrees niet ...	הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב[198] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Hij zal heersen vanuit Jaäkov; Vrees niet ...	וְיֵרֵד מִיַּעֲקֹב[199] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Gedenk deze zaken vanwege Jaäkov; Vrees niet ...	זְכָר־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב[200] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De blijdschap over de uitreddingen van Jaäkov; Vrees niet ...	חֶדְוַת יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב[201] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Jouw tenten zijn goed, Jaäkov; Vrees niet ...	טוֹבוּ אָהָלֶיךָ יַעֲקֹב[202]אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Zij zullen Jaäkov Uw oordelen leren; Vrees niet ...	יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב[203] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Want er is geen waarzeggerij bij Jaäkov; Vrees niet ...	כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב[204] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Hij heeft bij Jaäkov geen onrecht gezien; Vrees niet ...	לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב[205] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Wie kan het stof van Jaäkov tellen; Vrees niet ...	מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב[206] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De Eeuwige zwoer voor Jaäkov; Vrees niet ...	נִשְׁבַּע יְיָ לְיַעֲקֹב[207] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Vergeef toch de overtreding van Jaäkov; Vrees niet ...	סְלַח נָא לַעֲוֹן יַעֲקֹב[208] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Breng nu de gevangen van Jaäkov terug; Vrees niet ...	עַתָּה הָשֵׁב שְׁבוּת יַעֲקֹב[209] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De Eeuwige zal Jaäkov loskopen; Vrees niet ...	פָּדָה יְיָ אֶת־יַעֲקֹב[210] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Geef bevel voor de uitreddingen van Jaäkov; Vrees niet ...	צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב[211] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De stem is de stem van Jaäkov; Vrees niet ...	קוֹל קוֹל יַעֲקֹב[212] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
Zingt vreugdevol voor Jaäkov; Vrees niet ...	רָנּוּ שִׂמְחָה לְיַעֲקֹב[213] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב
De Eeuwige brengt de grootsheid van Jaäkov terug; Vrees niet ...	שָׁב יְיָ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב[214] אַל־תִּירָא עַבְדִי יַעֲקֹב

193 Vgl. Jesj. 29:22 : לָכֵן כֹּה אָמַר יְיָ אֶל בֵּית יַעֲקֹב.
194 Jesj. 44:2; Jirm. 30:10; 46:27,28.
195 Teh 135:4 : כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ.
196 Jesj. 44:23 : כִּי גָאַל יְיָ יַעֲקֹב.
197 BeMidbar 24:17.
198 Jesj. 27:6.
199 BeMidbar 24:19.
200 Vgl. Jesj. 44:21 : זְכָר אֵלֶּה יַעֲקֹב.
201 Vgl. Jesj. 25:9 : הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה **בִּישׁוּעָתוֹ**.
202 BeMidbar 24:5.
203 Dev. 33:10.
204 BeMidbar 23:23.
205 BeMidbar 23:21.
206 BeMidbar 23:10.
207 Vgl. Amos 8:7 : נִשְׁבַּע יְיָ בִּגְאוֹן יַעֲקֹב.
208 Vgl. BeMidbar 14:19 : סְלַח־נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה.
209 Vgl. Jech. 39:25 : עַתָּה אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּת יַעֲקֹב.
210 Jirm. 31:10.
211 Teh. 44:5.
212 Bresj. 27:22.
213 Vgl. Zech. 2:14 : רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת צִיּוֹן.
214 Vgl. Dev. 30:3 : וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ.

U zult waarheid geven aan Jaäkov; Vrees niet ...	תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב[215] אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב
Vrees niet, mijn knecht, Jaäkov, Vrees niet, mijn knecht, Jaäkov	אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב, אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב

Vertaling Nosson Scherman, A3:

Hashem said to Jacob – fear not My servant Jacob.
Hashem chose Jacob – fear not ...
Hashem will redeem Jacob – fear not ...
A star will emerge from Jacob – fear not ...
In time to come Jacob will strike roots – fear not ...
A ruler will arise from Jacob – fear not ...
Remember this for Jacob's sake – fear not ...
Delight will come with Jacob's salvation – fear not ...
Your tents are goodle, Jacob – fear not ...
They shall teach Your ordinances to Jacob – fear not ...
For there is no sorcery in Jacob – fear not ...
He perceives no iniquity in Jacob – fear not ...
Who can count the dust of Jacob? – fear not ...
Hashem swore to Jacob – fear not ...
Please forgive the sin of Jacob – fear not ...
Bring back, now, the captivity of Jacob – fear not ...
God will redeem Jacob – fear not ...
Command salvations for Jacob – fear not ...
The voice is the voice of Jacob – fear not ...
Sing with gladness for Jacob – fear not ...
Hasehem will bring back the grandeur of Jacob – fear not ...
You will grant truth to Jacob – fear not ...
Fear not My servant Jacob – fear not My servant Jacob.

215 Mi. 7:20.

26 הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל

Dit gedicht wordt traditioneel gezongen bij de uitgang van Sjabbat, na de havdala. Volgens sommigen werd deze tekst geschreven voor de havdala op Jom Kippoer, dit vanwege de verwijzing naar vergeving van zonden in de strofen 1 en 3, en de nadruk op het aflopen van de dag in strofe 2. Het acrostichon verwijst naar een dichter geheten Jitschak haKatan, Jitschak de Jonge. Verscheidene onderzoekers menen dat het hier gaat om Jitschak b. Judah ibn Ghayyat uit Spanje (1030-1089).

1 Hij die scheiding maakt tussen het heilige en het doordeweekse,	**1** הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
Moge Hij onze zonden vergeven,	חַטֹּאתֵינוּ הוּא יִמְחוֹל
Ons nageslacht en onze rijkdom moge Hij vermeerderen als het zand,	זַרְעֵנוּ וְכַסְפֵּנוּ יַרְבֶּה כַּחוֹל
En de sterren in de nacht.	וְכַכּוֹכָבִים בַּלָּיְלָה
2 De dag bewoog zich als de schaduw van een palmboom;	**2** יוֹם פָּנָה כְּצֵל תְּמָר
Ik roep uit tot God dat Hij voor mij vervult	אֶקְרָא לָאֵל עָלַי גּוֹמֵר
Wat de Wachter zei:	אֲמַר שׁוֹמֵר
De morgen komt en ook de nacht.	אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה[216]
3 Uw rechtvaardigheid is als de berg Tabor	**3** צִדְקָתְךָ כְּהַר תָּבוֹר
Moge U voorbijgaan aan mijn zonden	עַל־חֲטָאַי עָבוֹר תַּעֲבוֹר
Als de dag van gisteren die voorbijgaat	כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר[217]
En als een wachtperiode in de nacht.	וְאַשְׁמוּרָה בַּלָּיְלָה
4 De tijd van mijn middagoffer is voorbij,	**4** חָלְפָה עוֹנַת מִנְחָתִי
Wie kan mij rust geven?	מִי יִתֵּן מָנוֹחָתִי
Ik heb mij vermoeid met mijn zuchten,	יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי
Ik ben nat van tranen iedere nacht.	אַשְׁחֶה בְּכָל לָיְלָה[218]
5 Laat mijn stem niet terzijde geschoven worden	**5** קוֹלִי בַּל יֻנָּטֶל
Open toch de verheven poort voor mij	פְּתַח לִי שַׁעַר הַמְּנֻטָּל
Want mijn hoofd is vol dauw	שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל
Mijn lokken met de dauwdruppels van de nacht.	קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה[219]
6 Verhoor, Vreeswekkende en Vreselijke,	**6** הַעָתֵר נוֹרָא וְאָיוֹם
Ik roep om hulp, geef uitkomst	אֲשַׁוְּעָ תְּנָה פִּדְיוֹם
In de schemering, in de avond van de dag	בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם
In het midden van de nacht.	בְּאִישׁוֹן לָיְלָה[220]
7 Ik riep tot U, Eeuwige, help mij	**7** קָרָאתִיךָ יָהּ הוֹשִׁיעֵנִי
Maak mij het levenspad bekend	אֹרַח חַיִּים תּוֹדִיעֵנִי
Maak een einde aan mijn armoede	מַדַּלּוּת תְּבַצְּעֵנִי
Van de dag naar de nacht.	מִיּוֹם וְעַד לָיְלָה
8 Zuiver de onreinheid van mijn daden	**8** טַהֵר טְנוּף מַעֲשַׂי
Zodat zij die mij krenken niet kunnen zeggen	פֶּן יֹאמְרוּ מַכְעִיסַי
Waar is toch de God die mij gemaakt heeft	אַיֵּה נָא אֱלוֹהַּ עוֹשָׂי
Die de liederen geeft in de nacht	נוֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה
9 In Uw hand zijn we als klei	**9** נָחְנוּ בְיָדְךָ כַּחֹמֶר
Vergeef toch van klein tot groot	סְלַח נָא עַל קַל וָחֹמֶר
Dag aan dag verkondigt uiting van lof	יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר
Evenals nacht na nacht.	וְלַיְלָה לְלָיְלָה
10 Hij die scheiding maakt tussen het heilige en het doordeweekse	**10** הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
Moge Hij onze zonden vergeven	חַטֹּאתֵינוּ הוּא יִמְחוֹל
Ons nageslacht en onze rijkdom moge Hij vermeerderen als het zand	זַרְעֵנוּ וְכַסְפֵּנוּ יַרְבֶּה כַּחוֹל
En de sterren in de nacht.	וְכַכּוֹכָבִים בַּלָּיְלָה

Vertaling Nosson Scherman, A3:

---

216 Jesj. 21:12; de nieuwe morgen die verlossing brengt voor Zijn volk, en de nacht die de verglding brengt voor hun vijanden.

217 Vgl. Teh. 90:4 : כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַּלָּיְלָה.

218 Vgl. Teh. 6:7 : יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׁחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה.

219 Sjier 5:2 : אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל | דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה.

220 Misjle 7:9 : בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה.

1 He who seperates between the sacred and the secukar,
may He forgive our sins;
Our offspring and wealth may He increse like sand
and like the nighttime stars.
2 The day moved on like a date-palm's shado --
I shall cry out to God Who fulfills His word to mr.
The Watchman said: "The dawn has come, and also night."
3 Your righteousness is lofty as Mount Tabor.
As for my sins, May You overlook them,
Like a bygone day that passes on, and like a watch of the night.
4 The time of my afternoon offering has passed
who will grant me rest?
I am wearied with my sighing, I drench my bed with tears each night.
5 May my voice be not cast away! Open the lofty gate of prayer for me!
For my head is saturated as if with dew,
my locks with the dew dops of thr night.
6 Be receptive, Awesome and Fersome One!
When I cry out, grant redemption --
At twilight, when daylight wanes, in the darkness of the night.
7 I called upon You, O God, help me.
The way of life make known to me.
To my poverty bring an end as quickly as from day to night.
8 Render pure the filth of my deeds, lest my tormentors ask,
"Where is the God Who made me,
Who gives cause for song at night?"
9 In Your hands we are but like clay,
please forgive sins small and great.
Day after day brings expressions of praise and night after night
10 He who seperates between the sacred and the secukar,
may He forgive our sins;
Our offspring and wealth may He increse like sand
and like the nighttime stars.

27 צָמְאָה נַפְשִׁי

Tekst van Rabbenoe Avraham Ibn Ezra. De Chasam Sofer benadrukte het belang van het zingen dan wel voordragen van dit lied op vrijdagavond. Gezien de inhoud van het laatste vers was het oorspronkelijk bedoeld als inleiding op het Nisjmat-gebed, gezegd op Sjabbat-morgen en feestdagen.

Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God,	צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
De enige God die mij geschapen heeft, en die zegt: Ik leef	אֵל אֶחַד בְּרָאָנִי וְאָמַר חַי אָנִי
Want de mens kan Mij niet zien en dan blijven leven	כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי[221]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Hij schiep alles in wijsheid, met overleg en beraad	בָּרָא כֹל בְּחָכְמָה בְּעֵצָה וּבִמְזִמָּה
Zeer verborgen is het voor de ogen van alle leven	מְאֹד נֶעֱלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי[222]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Zijn eer is verheven boven het al, elke mond moet Zijn majesteit uitdrukken	רָם עַל כֹּל כְּבוֹדוֹ כָּל פֶּה יְחַוֶּה הוֹדוֹ
Gezegend is Hij die de ziel van alle leven in Zijn hand houdt	בָּרוּךְ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי[223]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Hij scheidde de nazaten van de volmaakte, om hen inzettingen te onderwijzen	הִבְדִּיל נִינֵי תָם חֻקִּים לְהוֹרוֹתָם
Die hij moet uitvoeren zodat de mens blijft leven	אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחָי[224]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Wie kan zich rechtvaardig achten, hij lijkt toch op poederstof	מִי זֶה יִצְטַדֵּק נִמְשָׁל לְאָבָק דָק
Het is de waarheid dat geen levend wezen rechtvaardig is voor U	אֱמֶת כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָּל חָי[225]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
In het hart wordt de neiging bedacht, naar het beeld van het gif van de adder	בְּלֵב יֵצֶר חָשׁוּב[226] כִּדְמוּת חֲמַת עַכְשׁוּב[227]
En hoe kan het levende vlees berouw tonen?	וְאֵיכָכָה יָשׁוּב הַבָּשָׂר הֶחָי[228]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
De afvallige, als ze maar wilden terugkeren van hun weg	נָסוֹגִים אִם אָבוּ מִדַּרְכָם שָׁבוּ
Voordat ze neerliggen op de plaats voorbestemd voor alle leven	טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ[229] בֵּית מוֹעֵד לְכָל חָי[230]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Om alles zal ik U prijzen, alle mond zal Uw eenheid verklaren	עַל כֹּל אֲהוֹדְךָ כָּל פֶּה תְיַחֲדֶךָ
U, die Uw hand opent, en alle leven verzadigt	פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חָי[231]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Herinner U de liefde van de ouden, en doe de sluimerenden herleven	זְכוֹר אַהֲבַת קְדוּמִים וְהַחֲיֵה נִרְדָמִים
En breng de dagen dat de zoon van Jisjai zal leven dichterbij	וְקָרֵב הַחֹדָשִׁים אֲשֶׁר בֵּן יִשַׁי חָי[232]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Erken de ware meesteres, [niet] de slavin die sprak	רְאֵה לִגְבֶרֶת אֱמֶת שִׁפְחָה נוֹאֶמֶת
Nee, want jouw zoon is de dode, en mijn zoon de levende	לֹא כִי בִּנְךָ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי[233]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Zeker, Uw deel is er vanaf het begin, de gladde, wreek zijn bloed	הֲלֹא חֶלְקְךָ מֵרֹאשׁ חָלָק דָמוֹ דְּרוֹשׁ[234]
Giet woede uit over het hoofd van de levende bok	שְׁפוֹךְ אַף עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הֶחָי[235]

---

221 Sjemot 33:20.
222 Ijov 28:21 : וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי.
223 Ijov 12:10 : אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר אִישׁ.
224 Vgl. Wajjikra 18:5 : וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם.
225 Teh. 143:2 : כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ כָל חָי.
226 Vgl. Bresj. 6:5 : וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל־יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם . .
227 Teh. 140:4 : שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ.
228 Vgl. Wajjikra 13:16 : אוֹ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי, וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן; וּבָא, אֶל־הַכֹּהֵן.
229 Bresj. 19:4.
230 Ijov 30:23.
231 Teh. 145:16 : פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.
232 Sjem. i 20:31 : כִּי כָל הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשַׁי חַי עַל הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ.
233 Mel. i 3:22, 23 : וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בִּנְךָ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי.
234 Deze strofe, evenals de volgende, ontbreekt met recht in veel edities, gezien het acrostichon; tot op heden aangetroffen in A en (daarvan afgeleid) *The Interlinear Family Zemiros*, New York 2002 (2015[8]), p. 54-55.
235 Wajjikra 16:21 : וְסָמַךְ אַהֲרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הַחַי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Misschien is de tijd gekomen dat hij wiens zonde vergeven is terugkeert	אוּלַי עֵת בָּאָה לְהָשִׁיב נְשׂוּא חֲטָאָה[236][237]
Naar Uw huis, zodat hij het ziet en leeft	אֶל בֵּיתְךָ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי[238]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
Ik zal neerbuigen op mijn gezicht, en mijn handen naar U uitspreiden	אֶקּוֹד עַל אַפִּי וְאֶפְרוֹשׂ לְךָ כַּפַּי
Op het moment dat ik mijn mond open voor Nisjmat kol chaj	עֵת כִּי אֶפְתַּח פִּי בְּנִשְׁמַת כָּל חָי
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God.	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי
[Rabbi Meir Shapira voegde het volgende couplet toe, soms ingevoegd voor het laatste couplet:]	
Onze handen zijn krachteloos, onze kracht is verzwakt	אָזְלַת יָדֵינוּ וְתַשׁ כֹּחֵנוּ
Een hemelse stem zal ons troosten, leeft jullie Vader nog?	בַּת קוֹל תְּנַחֲמֵנוּ הַעוֹד אֲבִיכֶם חָי[239]
Mijn hart en mijn vlees zullen juichen voor de levende God.	לִבִּי וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ לְאֵל חָי

236 Dit couplet aangetroffen (26-3-2026) op de website: https://he.wikipedia.org/wiki/צמאה_נפשי .

237 Vgl. Teh. 32:1 : אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה.

238 BeMidbar 21:8.

239 Bresj. 43:7.

28 בְּרִבּוֹת עִתִּים

Het acrostichon laat zien dat de auteur ene בֶּרֶכְיָה Berechja geweest moet zijn.

Op vele momenten en dagen	בְּרִבּוֹת עִתִּים וְיָמִים,
Denk ik aan de jaren van weleer,	אֶזְכְּרָה שְׁנוֹת עוֹלָמִים[240],
Tot wanneer zullen zij die dorsten smachten	עַד אָן יִשְׁאֲפוּ צְמֵים,
De rijkdom van het arme en verpauperde volk	חֵיל[241] עַם עָנִי וְאֶבְיוֹן
Overdenk ik in mijn hart,	בִּלְבָבִי הָגִיתִי,
Is God vergeten dat ik stinkende ben	הֲשָׁכַח אֵל חַנּוֹתִי[242],
Ik zei: het maakt me bang	וָאֹמַר חֲלוֹתִי,
De rechterhand van de Allerhoogste verandert,	שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן[243]
Tot het einde van de onschuldigheid van de zonde	עַד קֵץ תְּמַת הַפֶּשַׁע,
De weggevoerde van de gevangenen	שְׁבוּיַת שֶׁבִי
Door de macht van de goddeloosheid te breken	לִשְׁבּוֹר מַטֵּה הָרֶשַׁע[244],
Jisrael werd gered door God	יִשְׂרָאֵל בָּאֵל נוֹשַׁע,
Hij brengt de kracht van redding	יָבִיא בִּגְבוּרַת יֶשַׁע
Elijahoe, de profeet.	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
De opwinding van alle werkers van het kwaad	רֶגֶשׁת כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן,
De lust van hun hart om te zich te concentreren	אַוַּת לִבָּם לְכַוֵּן
Om te vervullen met de vaardigheid in het kwaad	לְמַלֹּאת בַּחֲרוֹשֶׁת אָוֶן,
Zij fluisterden tegen mij	עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ[245]
Hun tong verzint bedrog.	לְשׁוֹנָם תַּצְמִיד מִרְמָה,[246]
Als water is ervoor hen een muur	כַּמַּיִם לָהֶם חוֹמָה
Mijn ziel, de ondersten, en zij,	נַפְשִׁי תַּחְתִּיּוֹת וְהֵמָּה,
Tot vernietiging zoeken zij	לְשׁוֹאָה יְבַקֵּשׁוּ
Rots, Vesting van mijn nederigheid	צוּר שׁוּר שְׁפָלוּתִי,
En voer mijn strijd	וְרִיבָה אֶת רִיבִי
Ik heb mij vermoeid met mijn gezucht	יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי
Ik had het brood van mijn tranen	הָיָה לִי לֶחֶם דִּמְעָתִי,
Verhaast toch mijn redding	חִישׁ נָא יְשׁוּעָתִי
Elijahoe, de profeet	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
Want meer dan er geluiden zijn, is	כִּי רַב מֵהְיוֹת הַקּוֹלוֹת,
God vreeswekkend in handelingen	אֵל נוֹרָא עֲלִילוֹת
Het lawaai van de golven van de zee van de diepten	שְׁאוֹן מִשְׁבְּרֵי יָם מְצוּלוֹת,
Voor een ogenblik hebben zij mij geoordeeld	כִּמְעַט שְׁטָפוּנִי
Machtig en groot aan kracht	אַדִּיר וְרַב כֹּחַ,
Voor mij, mijn ziel buigt zich terneer	עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחַ
Zij die zeggen, Ach, ach	הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח,
Mijn ziel, ze maken een einde aan mij	נַפְשִׁי כִלּוּנִי
Bevrijd mij van de stangen van het juk	מוֹטוֹת סְמָלוּנִי[232] הָסֵר,
God, de God van mijn vader	אֵל אֱלֹהֵי אָבִי
Het lawaai van de kwaadwilligen zult U terecht wijzen	וַהֲמוֹן זְדִים תְּיַסֵּר,
Het sieraad van uw vriendin, maak bekend	צְבִי רַעְיָתְךָ בַּשֵּׂר,
Door middel van de Tisjbiet, die de boodschap brengt	עַל יַד תִּשְׁבִּי מְבַשֵּׂר
Elijahoe, de profeet	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

240 Teh. 77:6: חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים.

241 Vgl. Ijov 5:5 : רָעֵב יֹאכֵל וְאֶל־מִצְנִנִים יִקָּחֵהוּ וְשָׁאֵף צַמִּים חֵילָם | waar וְשָׁאֵף צַמִּים חֵילָם door Rasji is begrepen als: één van de dorstigen zal hun rijkdom opslurpen.

242 Ijov 19:17.

243 Teh. 77:11 : וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן.

244 Vgl. Jech. 7:11 : לָכֵן לְמַטֵּה־רֶשַׁע לֹא־מֵהֵם וְלֹא מֵהַמּוֹנָם וְלֹא־נִהֲ בָהֶם | הֶחָמָס.

245 Vgl. Teh. 41:8 : יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי | חָשְׁבוּ רָעָה לִי.

246 Vgl. Teh. 50:19 : פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה.

De God van de winden zal denken aan	יְפַקֹּד אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת,
De ellendigen van het kleinvee, de verstotenen	עֲנִיֵּי צֹאן נִדָּחוֹת
Hij verzamelt over het water van de rust	יְכַנֵּס עַל מֵי מְנוּחוֹת,
Hij leidt hen en Hij voert hen	יְנַהֲלֵם וְיַנְחֵם
Machtig in elke kudde.	אַדִּיר בְּכָל־עֶדֶר,
Plaats je hart op de kudde	שִׂים לִבְּךָ לָעֶדֶר
Die op de proef stelt de nieren en het inwendige	בּוֹחֵן כְּלָיוֹת וָחֵדֶר,
Naar het kwaad word je gevoerd	עַל הָרָעָה תִּנָּחֵם ,
Mijn Rots is levend voor altijd	אֵלִי צוּר חַי עֲדֵי עַד,
Hij zal verhaasten door te brengen rots van de zuchtenden tot leuningen	יָחִישׁ לְהָבִיא צוּר נֶאֱנָחִים לְמִסְעָד
Doe mijn vijanden voor altijd wankelen	אוֹיְבַי תָּמִיד הַמְעַד,
Een van de inwoners van Gil’ad	מִתּוֹשָׁבֵי הַגִּלְעָד
Elijahoe, de profeet	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
Versterk schild & schild	הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה,
Tot de hulp van de planten van de stam	לְעֶזְרַת נִטְעֵי כַנָּה
En bevestig de stad Tsion	וְכוֹנֵן עִיר צִיּוֹנָה,
De stad van mijn erfdeel	קִרְיַת נַחֲלַת חֶבְלִי
En daar heerst over hen de jongste	וְשָׁם צָעִיר רוֹדֵם,[247]
De verkeerdheid van de trouwelozen zal hen te gronde richten	סֶלֶף בּוֹגְדִים יְשַׁדֵּם[248]
In het huis van God zal ik hen leiden	אֶל עִיר שִׂמְחַת גִּילִי
Naar de stad van de vreugde van mijn gejuich	בֵּית אֱלֹהִים אֲדַדֵּם,[249]
Ik zal U prijzen mijn Rots en mijn Verlosser	אוֹדְךָ צוּרִי וְגֹאֲלִי,
Want U bent boos op mij	כִּי אָנַפְתָּ בִּי
En U leidt mij naar mijn grens	וּתְנַחֲלֵנִי לִגְבוּלִי,
God, de Eeuwige, is mijn kracht	אֱלֹהִים יְיָ חֵילִי
Die nabij uitspruit en mijn God	עַל יַד יִנּוֹן וְאֵלִי
Elijahoe, de profeet	אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

247 Vgl. Teh. 68:28 : שָׁם בִּנְיָמִן | צָעִיר רֹדֵם.
248 Vgl. Misjle 11:3 : וְסֶלֶף בֹּגְדִים ושדם [יְשָׁדֵם].
249 Vgl. Teh. 42:5 : אֲדַדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים.

29 אֵל מִסְתַּתֵּר

Zemer for shabbat morning

Een piyoet van de hand van ר' אברהם מימין Avraham Memin, een leerling van הרמ"ק, rabbi Mosje Qordovero, leider van de mystieke kabbalisten in Safed in de 16e eeuw.

1 אֵל מִסְתַּתֵּר בְּשַׁפְרִיר חֶבְיוֹן	God verbergt zich in de schoonheid van een geheimenis,
הַשֵּׂכֶל הַנֶּעְלָם מִכָּל רַעְיוֹן	De wijsheid van het verborgene gaat alle begrip te boven
עִלַּת הָעִלּוֹת מֻכְתָּר בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן	Oorspronkelijke oorzaak, gekroond met de hoogste kroon,
כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ	Men geeft U een kroon, o Eeuwige.
2 בְּרֵאשִׁית תּוֹרָתְךָ הַקְּדוּמָה	Bij het begin was er Uw aloude Thora,
רְשׁוּמָה חָכְמָתְךָ הַסְּתוּמָה	Een getuigenis van Uw geheime wijsheid
מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְהִיא נֶעְלָמָה	Vanwaar komt ze, en het blijft verborgen,
רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ	Het begin van wijsheid is ontzag voor de Eeuwige.
3 רְחוֹבוֹת הַנָּהָר נַחֲלֵי אֱמוּנָה	Een brede rivier, trouwe stromen,
מַיִם עֲמֻקִּים יִדְלֶה אִישׁ תְּבוּנָה	Diepe wateren, een man met inzicht heeft ze geput,
תּוֹצְאוֹתֶיהָ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה	haar vruchten zijn vijftig poorten van begrip,
אֱמוּנִים נוֹצֵר יְיָ	De Eeuwige bewaart de gelovigen.
4 הָאֵל הַגָּדוֹל עֵינֵי כָל נֶגְדֶּךָ	Grote God, de ogen van iedereen zijn op U gericht;
רַב חֶסֶד גָּדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ	Groot in erbarmen, groter dan de hemel is Uw barmhartigheid;
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם זְכֹר דָּבָר לְעַבְדֶּךָ	God van Avraham, denk aan het woord van Uw knecht;
חַסְדֵי יְיָ אַזְכִּיר תְּהִלּוֹת יְיָ	De daden van erbarmen van de Eeuwige zal ik in herinnering brengen, lofprijzingen voor de Eeuwige.
5 מָרוֹם נֶאְדָּר בְּכֹחַ וּגְבוּרָה	Verhevene, versierd met kracht en macht,
מוֹצִיא אוֹרָה מֵאֵין תְּמוּרָה	Die licht voortbrengt uit de onvergelijkbare [Tora]
פַּחַד יִצְחָק מִשְׁפָּטֵנוּ הָאִירָה	Vreeswekkende van Jitschak, verlicht ons oordeel;
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם יְיָ	U bent voor altijd machtige, Eeuwige.
6 מִי אֵל כָּמוֹךָ עוֹשֶׂה גְדוֹלוֹת	Wie is een god als U, die grote daden verricht;
אֲבִיר יַעֲקֹב נוֹרָא תְהִלּוֹת	Machtige van Jaäkov, geweldig aan lofprijzingen;
תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת	De glorie van Jisrael, die luistert naar gebeden,
כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֶבְיוֹנִים יְיָ	Want de Eeuwige luistert naar de armen.
7 יָהּ זְכוּת אָבוֹת יָגֵן עָלֵינוּ	Jah, moge de verdienste van onze vaderen ons beschermen,
נֵצַח יִשְׂרָאֵל מִצָּרוֹתֵינוּ גְּאָלֵנוּ	Eeuwigdurende van Jisrael, verlos ons uit onze benauwdheden,
וּמִבּוֹר גָּלוּת דְּלֵנוּ וְהַעֲלֵנוּ	En uit de put van onze galoet, trek ons omhoog;
לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְיָ	Om leiding te geven aan de tempeldienst van de Eeuwige.
8 מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל יְנִיקַת הַנְּבִיאִים	Van de rechterhand en van de linkerhand komt de voeding van de profeten,
נֶצַח וְהוֹד בָּהֶם נִמְצָאִים	Eeuwigheid en glorie wordt er bij hen gevonden
יָכִין וּבֹעַז בְּשֵׁם נִקְרָאִים	Jachin en Boaz worden ze genoemd,
וְכָל בָּנַיִךָ לִמּוּדֵי יְיָ	Al Uw kinderen hebben geleerd over de Eeuwige.
9 וְיסוֹד צַדִּיק בְּשִׁבְעָה נֶעְלָם	En de grondslag – de Tsaddiek – is in zeven [attributen] verborgen;
אוֹת בְּרִית הִיא לְעוֹלָם	Hij is het teken van het verbond voor de wereld.
מַעְיַן הַבְּרָכוֹת צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם	Een bron van zegeningen is de Tsaddiek, de grondslag van de wereld,
צַדִּיק אַתָּה יְיָ	De Tsaddiek bent U, Eeuwige.
10 נָא הָקֵם מַלְכוּת דָּוִד וּשְׁלֹמֹה	Stel ̣toch weer het koningschap van Davied en Sjelomo in,
בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ	Met de kroon waar hem mee kroonde zijn moeder (Jisrael),
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כַּלָּה קְרוּאָה בִּנְעִימוֹ	De hele gemeenschap van Jisrael wordt vriendelijk 'bruid' genoemd;
עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת בְּיַד יְיָ	Een schitterende kroon in de hand van de Eeuwige.
11 חָזָק. מְיַחֵד כְּאֶחָד עֶשֶׂר סְפִירוֹת.	Machtige, verenig als enige de tien sefirot,
וּמַפְרִיד אַלּוּף לֹא יֵרָאֶה מְאוֹרוֹת	En scheidt de leider af die geen lichten herkent;
סַפִּיר גִּוָּרָתָם יַחַד מְאִירוֹת	Het saffier van hun onderdelen, die gezamenlijk verlichten,
תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְיָ	Laat mijn vreugdezang tot U naderen, Eeuwige.

Vertaling van Nosson Scherman, A:

1 God conceals Himself in the beauty of secrecy,
the wisdom hidden from all conception,
Primary Cause, crowned with the most exalted crown -
They give You a crown, O HASHEM
2 In the beginning there was Your preexisting Torah
Inscribed with Your mysterious wisdom,
From the Invisible One it derives, but it is hidden -
the source of wisdom is awe of HASHEM.
3 Like a broad flowing river, like faithful streams,
Deep waters drawn by most understanding man.
Its overflows are fifty gates of understanding -
Faithful ones are guarded by HASHEM.
4 O great God, all eyes look toward You,
O great One of abundant kindness.
O God of Abraham, recall upon Your servant -
HASHEM's kindnesses shall I proclaimas as praises of HASHEM.
5 The lofty One adorned with strength and power,
He draws forth light from unequalled Torah
O Awesome One of Isaac, illuminate our judgment -
You are the mightiest forever, HASHEM!
6 What power can match You, O Doer of great deeds,
Champion of Jacob, too awesome to praise,
Splendor of Israel Who hearkens to prayers -
For attentive to the needy is HASHEM.
7 O God, may the Patriarchs' merit shield us.
Eternal One of Israel, from our torments redeem us,
And from the pit of exile, draw and raise us -
To sing mightily at the service of the House of HASHEM.
8 From right and left is the nurture of the prophets
'Eternity' and 'Glory' are found with them.
Yachin and Boaz are the names they are given -
For all Your children are learned of HASHEM.
9 The foundation – the Tzaddik – is shrouded in Seven Attributes,
He is the world's symbol of the covenant
A spring of blessing is the Tzaddik, foundation of the world –
The ultimate Tzaddik, are You, HASHEM.
10 Please establish the reign of David and Solomon
With the crown with which his mother-Israel encrowned it.
The community of Israel is fondly called a bride –
She is a crown of splendor in the hand of HASHEM.
11 O Mighty One – unite as one the Then Emanations,
And separate the Chief who will see no luminaries.
Those emanations hewn from sapphire, may yhe illuminate together –
Bring my glad song near You, HASHEM.

30 יָהּ אֶכְסֹף

Een lied van de hand van רבי אהרן הגדול בן יעקב פרלוב מקרלין (rabbi Aharon ha-Gadol ben Jaäkov Perlov van Karlin 1736-1772), een leerling van rabbi Dov Ber van Mezerits, de opvolger van de Baal Sjem Tov als leider van de chassidische beweging. De acrosticha van de eerste drie woorden van de verschillende delen van het lied vormen de namen אהרן, י-ה-ו-ה en het woord נשמה.

יָהּ אֶכְסֹף נְעַם שַׁבָּת הַמַּתְאֶמֶת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִגֻלָּתֶךָ	Eeuwige, ik verlang naar het genot van de Sjabbat, die past bij, en een eenheid vormt met Uw speciale volk;
מְשֹׁךְ נְעַם יִרְאָתֶךָ לְעַם מְבַקְשֵׁי רְצוֹנֶךָ	Breid het genot van de vrees voor U uit over het volk van hen die zoeken naar Uw wil;
קַדֵּשׁ בְּקִדֻּשַׁת הַשַּׁבָּת הַמִּתְאַחֶדֶת בְּתוֹרָתֶךָ	Heilig hen met de heiliging van de Sjabbat, die zich verenigt met Uw Tora;
פְּתַח לָהֶם נְעַם וְרָצוֹן לִפְתֹּחַ שַׁעֲרֵי רְצוֹנֶךָ	Start voor hen het genot, en de wil om de poorten van Uw wil te openen;
יָהּ אֶכְסֹף נְעַם שַׁבָּת הַמַּתְאֶמֶת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִגֻלָּתֶךָ	Eeuwige, ik verlang naar het genot van de Sjabbat, die past bij, en een eenheid vormt met Uw speciale volk.
הָיָה הֹוֶה שָׁמֹר שׁוֹמְרֵי וּמְצַפִּים שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ	[U] was en bent de bewaarder van hen die in acht nemen en uitzien naar Uw heilige Sjabbat;
כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מַיִם כֵּן נַפְשָׁם תַּעֲרֹג	Als een hert dat verlangt naar de waterbeken[250], zo verlangt hun ziel
לְקַבֵּל נְעַם שַׁבָּת הַמִּתְאַחֶדֶת בְּשֵׁם קָדְשֶׁךָ	Het genot van de Sjabbat te ontvangen, die verenigd is met Uw heilige Naam;
הַצֵּל מְאַחֲרֵי לִפְרֹשׁ מִן הַשַּׁבָּת	Steun hen die het afscheid nemen van de Sjabbat uitstellen
לְבִלְתִּי תִּהְיֶה סָגוּר מֵהֶם שִׁשָּׁה יָמִים	Zodat de heiligheid ervan niet van hen afgesloten zij gedurende zes dagen
הַמְקַבְּלִים קְדֻשָּׁה מִשַּׁבַּת קָדְשֶׁךָ	Die dan toch de heiligheid van Uw heilige Sjabbat ontvangen;
וְטַהֵר לִבָּם בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה לְעָבְדֶךָ	En reinig hun hart met waarheid en geloof om U te dienen;
יָהּ אֶכְסֹף נְעַם שַׁבָּת הַמַּתְאֶמֶת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִגֻלָּתֶךָ	Eeuwige, ik verlang naar het genot van de Sjabbat, die past bij, en een eenheid vormt met Uw speciale volk.
וְיִהְיוּ רַחֲמֶיךָ מִתְגּוֹלְלִים (עַל מִדּוֹתֶיךָ	Moge Uw erbarmen de overhand krijgen (over Uw strikte attributen;
וְיִהְיוּ רַחֲמֶיךָ מִתְגּוֹלְלִים) עַל עַם קְדֻשֶּׁךָ	En moge U erbarmen de overvloeien) over Uw heilig volk,
לְהַשְׁקוֹת צְמֵאֵי חַסְדְּךָ מִנָּהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן	Door hen te drenken die dorsten naar Uw liefde uit de stroom die uit Eden vloeit;
לְעַטֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאֶרֶת הַמְפָאֲרִים	Door Jisrael te kronen met pracht, zij die U verheerlijken (op de Sjabbat),
אוֹתְךָ (בְּיוֹם שַׁבָּת) עַל יְדֵי שַׁבָּת קָדְשֶׁךָ	vanwege Uw heilige Sjabbat
כָּל שִׁשָּׁה יָמִים לְהַנְחִילָם נַחֲלַת יַעֲקֹב בְּחִירֶךָ	Gedurende zes dagen dienen zij voorzien te worden van de portie van Jaäkov Uw uitverkorene;
יָהּ אֶכְסֹף נְעַם שַׁבָּת הַמַּתְאֶמֶת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִגֻלָּתֶךָ	Eeuwige, ik verlang naar het genot van de Sjabbat, die past bij, en een eenheid vormt met Uw speciale volk.
הַשַּׁבָּת נְעַם הַנְּשָׁמוֹת	De Sjabbat is een genot voor de zielen;
וְהַשְּׁבִיעִי עֹנֶג הָרוּחוֹת וְעֵדֶן הַנְּפָשׁוֹת	En de zevende dag een plezier voor de geest;
לְהִתְעַדֵּן בְּאַהֲבָתְךָ וְיִרְאָתֶךָ	Door plezier te hebben met het U liefhebben en het U vrezen;
שַׁבָּת קֹדֶשׁ נַפְשִׁי חוֹלַת אַהֲבָתֶךָ	Op de heilige Sjabbat is mijn ziel ziek uit liefde voor U[251];
שַׁבָּת קֹדֶשׁ נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל	Op de heilige Sjabbat vinden de zielen van Jisrael een toevlucht
בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן יִרְוְיָן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ	In de schaduw van Uw vleugels lessen zij hun dorst met de overvloed van Uw Huis[252];
יָהּ אֶכְסֹף נְעַם שַׁבָּת הַמַּתְאֶמֶת וּמִתְאַחֶדֶת בְּסִגֻלָּתֶךָ	Eeuwige, ik verlang naar het genot van de Sjabbat, die past bij, en een eenheid vormt met Uw speciale volk.

Vertaling van Nosson Scherman, A:

God – I long for the sweetness of the Shabbath
which becomes the twin and becomes united
with Your treasured nation,
Extend the sweetnes of Your reverence

250 Vgl. Teh. 42:2 : כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים.
251 Vgl. Sjier 2:5 : כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.
252 Vgl. Teh 36:9 : מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ.

to the nation that seeks Your favor.
Hallow them with the Shabbat's holiness
which unites itself with Your Torah.
Grant them sweetness and desire to open
the gates of Your desire.
God – I long for the sweetness ….

You Who were and are –
protect those who protect and anxiously await
Your holy Shabbath,
As the hart entreats by springs of water,
so their soul entreats
To gain the sweetness of the Shabbath
that is united with Your holy Name.
Spare the ones who delay leavetaking
from the Shabbath,
That it be not sealed from them in the six days
that absorb sanctity from the holy Shabbath,
And purify their heart with truth
and faith to serve You.
God – I long for the sweetness ….

May your mercy (overwhelm Your attributes,
and may Your mercy) overflow upon
Your holy nation.
To water those thirsting for Your kindness
from the river flowing forth from Eden.
To crown Israel with splendor –
those who glorify You through Your holy Shabbath.
To endow them all six days
with the estate of Jacob Your choicest one.
God – I long for the sweetness ….

The Shabbath! –
sweetnes of souls.
The seventh day!
– delight of spirits and bliss of souls
to be blissful with Your love and awe.
Holy Shabbat! –
the souls of Israel find refuge in the protection
of Your wings.
They are sated from the abundance
of Your house
God – I long for the sweetness ….

31 אתקינו סעודתא

De inleidende woorden, steeds gezegd bij een aantal door Jitschak Loeria geschreven liederen. Het acrostichon[253], אני יצחק לוריא בן ששלמה ‘ik ben Jitschak Loeria, zoon van Sjelomo’[254], laat duidelijk zien wie de dichter is: Jitschak Loeria (1534 – 25 juli 1572), ook bekend als האר״י Ha’ari, ‘de Leeuw’, acroniem voor “Elohi Rabbi Jitschak” (de Goddelijke Rabbi Jitschak) of “Adonenu Rabbenu Jitschak” (onze meester, onze rabbi, Jitschak); ook wel האר״י הקדוש, “de heilige Leeuw” en אר״י ז״ל Arizal, “de Leeuw, zaliger nagedachtenis”, de initiator van de moderne Kabbala.

אַתְקִינוּ סְעוּדְתָא דִמְהֵימְנוּתָא שְׁלֵמְתָא,	Maak de maaltijd van het volmaakte geloof gereed
חֶדְוָתָא דְמַלְכָּא קַדִישָׁא.	De vreugde van de heilige Koning.
אַתְקִינוּ סְעוּדְתָא דְמַלְכָּא.	Maak de maaltijd van de Koning gereed
דָּא הִיא סְעוּדְתָא	Dit is het feest

בסעודת ליל שבת:

Bij de maaltijd van Sjabbat-avond

Van het Veld van de Heilige Appels[255]

דְחָקַל תַּפּוּחִין קַדִישִׁין,
וּזְעִיר אַנְפִּין וְעַתִּיקָא קַדִישָׁא אַתְיָן לְסַעֲדָא בַּהֲדָהּ.
ואומרים זמר אזמר בשבחין.

בסעודת יום שבת:

Bij de maaltijd van Sjabbat

דְעַתִּיקָא קַדִישָׁא,
וּזְעִיר אַנְפִּין וַחֲקַל תַּפּוּחִין קַדִישִׁין אַתְיָן לְסַעֲדָא בַּהֲדֵיהּ.
ואומרים זמר אסדר לסעודתא.

בסעודה שלישית:

Bij de derde maaltijd

דְזְעֵיר אַנְפִּין,
וְעַתִּיקָא קַדִישָׁא וַחֲקַל תַּפּוּחִין קַדִישִׁין אַתְיָן לְסַעֲדָא בַּהֲדֵיהּ.
ואומרים זמר בני היכלא.

במלווה מלכה:

Bij [de maaltijd] ‘Melaweh Malka' (het begeleiden van de koningin; de vierde maaltijd)

דדוד מלכא משיחא.
דוד מלך ישראל חי וקיים.
סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל. אמן.
ואומרים מזמור כ"ג.

253 In 31a + 31aa.
254 Evenals de kortere versie in 31b: אני יצחק לוריא.
255 Vgl. noot 258.

a31 אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין

Zie voor de inleiding sub 31 p. 75.

1 אֲזַמֵּר[256] בִּשְׁבָחִין	Ik zal [de aanklagers] wegsnoeien[257] met lofprijzingen
לְמֵיעַל גּוֹ פִּתְחִין	om op te gaan in de in de toegangen,
דְּבַחֲקַל תַּפּוּחִין	die er zijn in het Veld van de Appels[258],
דְּאִנּוּן קַדִּישִׁין:	die heilig zijn.
2 נְזַמִּין לָהּ הַשְׁתָּא	Laten we haar [de Sjechina] uitnodigen
בְּפָתוֹרָא חַדְתָּא	aan de pas gedekte tafel,
וּבִמְנָרְתָּא טָבְתָּא	met de goede lamp,
דְּנַהֲרָא עַל רֵישִׁין:	die schijnt over de hoofden.
3 יְמִינָא וּשְׂמָאלָא	Naar rechts en naar links[259]
וּבֵנַיְהוּ כְלָהּ	en tussen hen in de Bruid[260],
בְּקִשׁוּטִין אָזְלָא	zij draagt sieraden
וּמָאנִין וּלְבוּשִׁין:	gewaden en kledingstukken.
4 יְחַבֵּק לָהּ בַּעְלָהּ	Haar echtgenoot [God] omhelst haar [Jisrael]
וּבִיסּוֹדָא דִילָהּ	in het fundament dat van haar is
דְּעָבִיד נַיָחָא לָהּ	Hij schenkt haar rust
יְהֵא כַּתִּישׁ כַּתִּישִׁין:	laat [de aanklagers] compleet verpletterd worden.
5 צָוְחִין אַף עַקְתִין	Geschreeuw en pressie
בְּטֵלִין וּשְׁבִיתִין	worden tenietgedaan en geschorst,
בְּרַם אַנְפִּין חַדְתִּין	maar [voor Jisrael] een nieuw gezicht
וְרוּחִין עִם נַפְשִׁין:	en de geest [versterkt] met een ziel.
6 חֲדוּ סַגִּי יֵתֵי	Overvloed aan vreugde komt er
וְעַל חֲדָא תַּרְתֵּי	in plaats van één, het dubbele
נְהוֹרָא לָהּ יִמְטֵי	licht zal dan haar [de ziel] bereiken
וּבִרְכָאן דִּנְפִישִׁין:	en zegeningen in overvloed.
7 קָרִיבוּ שׁוּשְׁבִינִן	Komt dichterbij, weldoeners [Tora-geleerden]
עֲבִידוּ תִּקּוּנִין	doe de voorbereidingen
לְאַפָּשָׁא זִינִין	om de verschillende soorten te vermeerderen
וְנוּנִין עִם רַחֲשִׁין:	namelijk: vissen en gevogelte.
8 לְמֶעְבַּד נִשְׁמָתִין	Door zielen te creëren
וְרוּחִין חַדְתִּין	en nieuwe geesten
בְּתַרְתִּין וּתְלָתִין	met de tweeëndertig [paden van wijsheid][261]
וּבִתְלָתָא שִׁבְשִׁין:	en de drie takken [van de Tenach][262].

256 Scherman in A merkt op dat enkelen de mogelijkheid openhouden dat אֲזַמֵּר af te leiden is van זמר, *'pi.* zingen', maar dat de meerderheid van de commentatoren het houdt op een afleiding van זמר, 'snoeien'; opvallend is dan wel dat gevocaliseerde edities אֶזַמֵּר, dus een pi'el-vorm, geven, terwijl de gebruikelijke woordenboeken voor זמר, 'snoeien', een qal veronderstellen, en voor זמר, 'zingen' een pi'el.

257 Of: ik zal zingen.

258 In kabbalistische literatuur verwijst 'het Veld van de heilige Appels' naar de Sjechina, de goddelijke aanwezigheid; gebaseerd op Midrasj Rabba Bresjiet lxv-22 (ad Bresjiet 27:27), וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁרֵיחוֹ קָשֶׁה מִן הַשֶּׁטַף הַזֶּה שֶׁל עִזִּים וְאַתְּ אֲמַרְתְּ וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁנִּכְנַס אָבִינוּ יַעֲקֹב אֵצֶל אָבִיו נִכְנְסָה עִמּוֹ גַּן עֵדֶן, "hij rook de geur van zijn kleding"; rabbi Jochanan zegt: er is geen onaangenamer geur dan de stank van geiten, maar de Schrift zegt "hij rook de geur van zijn kleding en hij zegende hem"; echter, toen Jaäkov bij zijn vader binnenging kwam de Hof van Eden met hem binnen, namelijk de geur van de Hof.

259 Sjabbat wordt geflankeerd door de drie voorafgaande dagen (rechts), met de voorbereiding van de Sjabbat, en de drie volgende dagen (links), met het geestelijke nagenieten van de Sjabbat.

260 Sjabbat.

261 De tweeëndertig paden van wijsheid, zoals o.a. te vinden in סֵפֶר יְצִירָה 1,1.

262 De drie takken van de Tenach: Tora, Nevi'im, Ketoevim.

Zij heeft zeventig kronen[263]	**9** וְעִטּוּרִין שַׁבְעִין לָהּ
en de Koning boven	וּמַלְכָּא דִּלְעֵלָּא
is volledig gekroond	דְּיִתְעַטַּר כֻּלָּא
met de uiterste heiligheid.	בְּקַדִּישׁ קַדִּישִׁין:
Opgeschreven en verzegeld [is Sjabbat]	**10** רָשִׁימִין וּסְתִימִין
In de hele wereld	בְּגַוָּהּ כָּל עָלְמִין
echter de Oude van dagen	בְּרַם עַתִּיק יוֹמִין[264]
vergruizelde hij niet met vergruizingen [de elementen]	הֲלָא בַּטִּישׁ בַּטִּישִׁין[265]:
Moge het de wil zijn van voor Hem	**11** יְהֵא רַעֲוָא קֳמֵיהּ
dat Hij rust op Zijn volk	דְּתִשְׁרֵי עַל עַמֵּיהּ
die zich zullen verheugen om Zijnentwil	דְּיִתְעַנַּג לְשָׁמֵיהּ
met zoetigheden en honingkoeken.	בְּמָתִיקִין וְדוּבְשִׁין:
Ik zal aan de zuidkant opstellen	**12** אֲסַדַּר לִדְרוֹמָא
de Menora van de geheime [wijsheid]	מְנָרָתָא דְּסִתִימָא
en de Tafel met brood	וְשֻׁלְחָן עִם נַהֲמָא
zal ik aan de noordkant neerzetten[266]	בִּצְפוֹנָא אַרְשִׁין:
Met de wijn in de beker	**13** בְּחַמְרָא גּוֹ כָסָא
en bundels myrthe	וּמְדָאנֵי אֶסְא[267]
voor een bruidegom en bruid	לְאָרוּס וַאֲרוּסָה
om de zwakken te versterken .	לְהִתַּקְפָּא חַלָּשִׁין:
We zullen voor hen kronen maken	**14** נְעַטֵּר (נ"א נַעֲבֵד) לְהוֹן כְּתָרִין
met prachtige woorden	בְּמִלִּין יַקִּירִין
met zeventig kronen	בְּשַׁבְעִין עִטּוּרִין
die de vijftig[268] [zegeningen van de aartsvaders] overtreffen.	דְּעַל גַּבֵּי חַמְשִׁין:
Moge de Sjechina een kroon worden	**15** שְׁכִינְתָּא תִּתְעַטַּר
door zes broden beiderzijde	בְּשִׁית נַהֲמֵי לְסָטַר
met een dubbele wav moge zij (Sjabbat) bewierookt worden	בְּוָוִין[269] תִּתְקַטַּר
met de eters van de feestelijke bijeenkomsten.	וְזִינִין דְּכֻנִישִׁין:

263 Het ויכלו-deel van de kiddoesj bevat 35 woorden evenals de zegenspreuk van de kiddoesj [in de versie van Arizal] en, tenslotte, heeft יין de getalswaaarde 70.

264 Dan. 7:9 : וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב ‘en de Oude van dagen ging zitten’.

265 Vgl. Midrasj Bresjiet Rabba 10, 3: כֵּיצַד בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי פְּקָעִיּוֹת, אַחַת שֶׁל אֵשׁ וְאַחַת שֶׁל שֶׁלֶג, וּפִתָּתָן זֶה בָּזֶה וּמֵהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חֲנִינָא אָמַר, אַרְבַּע, לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם. רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא אַחַת שֶׁל אֵשׁ וְאַחַת שֶׁל שֶׁלֶג, וּפִתָּתָן זֶה בָּזֶה וּמֵהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חֲנִינָא אָמַר, אַרְבַּע, לְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם. רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא אָמַר, שֵׁשׁ, אַרְבַּע לְאַרְבַּע רוּחוֹת, וְאַחַת מִלְמַעְלָן וְאַחַת מִלְמַטָּן ‘Hoe schiep de Heilige, gezegend zij Hij, Zijn wereld? Rabbi Jochanan zei: ’De Heilige, gezegend zij Hij, nam twee ballen, één van vuur en één van sneeuw, en Hij vermengde die met elkaar, en daaruit werd de wereld gsschapen’; rabbi Chanina zei: ‘Vier, naar de vier windstreken van de hemel’; rabbi Chama, de zoon van Chanina, zei: ‘Zes, vier naar de vier windstreken, en één voor boven, en één voor beneden’.

266 In de Tempel stond de Menora aan de zuidkant en daartegenover aan de noordkant de Tafel met de toonbroden; de Menora staat symbool voor de wijsheid van Tora, terwijl de Tafel materiele welvaart symboliseert; vgl. TB Bava Batra 25b: אָמַר רַבִּי יִצְחָק הָרוֹצֶה שֶׁיִּתְחַכֵּם יְדָרִים וְשֶׁיַּעֲשִׁיר יַצְפִּין וְסִימָנָיךְ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן וּמְנוֹרָה בַּדָּרוֹם וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר לְעוֹלָם יְדָרִים שֶׁמִּתּוֹכָם מִתְעַשֵּׁר שֶׁנֶּאֱמַר אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשִׂמְאוֹלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד, “Rabbi Jitschak zegt: ‘iemand die wijs wil worden moet zich naar het zuiden richten, en iemand die rijk wil worden moet zich op het noorden richten, zo kan je dat onthouden: de Tafel stond [in de Tempel] in het noorden en de Menora in het zuiden’ ”.

267 Vgl. TB Sjabbat 33b: בַּהֲדֵי פַּגְיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא חֲזוֹ הָהוּא סָבָא דַּהֲוָה נָקִיט תְּרֵי מַדָּאנֵי אֶסָא וְרָהֵיט בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. אֲמַרוּ לֵיהּ: הָנֵי לְמָה לָךְ? אֲמַר לְהוּ: לִכְבוֹד שַׁבָּת. וְתִיסְגֵּי לָךְ בְּחַד! — חַד כְּנֶגֶד ״זָכוֹר״ וְחַד כְּנֶגֶד ״שָׁמוֹר״. אֲמַר לֵיהּ לִבְרֵיהּ: חֲזִי כַּמָּה חֲבִיבִין מִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, ‘Toen de zon onderging op Erev Sjabbat zagen zij [Sjimon bar Jochaj en zijn zoon] een oudere man, die twee bundels myrthetakken vasthield, rennen in de schemering. Ze zeiden hem: "Waarom heb je die?" Hij zei hun: "Ter ere van Sjabbat". "Dan is één toch genoeg". "Eén op grond van ‘Herinner je (Sjemot 20:8)’, en één op grond van ‘Neem in acht (Devarim 5:12)’. Toen zei rabbi Sjimon tot zijn zoon: "Let er eens op hoe geliefd de geboden zijn in Jisrael.’

268 In de aartsvaderlijke zegeningen komt het woord כל voor dat de getalswaarde 50 heeft.

269 ‘Met een dubbele wav’, mogelijk, gezien de letterwaarde 6 van de letter wav, twee maal zes, nl. broden, zoals op de Tafel met Toonbroden in de Tempel, of anders, uitgaande van de vorm van de letter wav, twee smalle en langwerpige broden, beide gevlochten van zes strengen deeg, en daarmee de twee maal zes broden van de Tafel met Toonbroden symboliserend (de eerste verklaring lijkt de juiste gezien het kabbalistisch gebruik om op de Sabbattafel twaalf challes te hebben, de tweede een aanpassing aan de omgeving die twee challes voldoende acht).

Opgegeven en ter zijde gesteld
zullen de afzichtelijkheden zijn die ver weg zijn,
de kwellingen van onderdrukkers,
en alle soorten van tovenaars.

16 שָׁבִיתִין וּשְׁבִיקִין
מְסָאֲבִין דִּרְחִיקִין
חֲבִילִין דִּמְעִיקִין
וְכָל זִינֵי חַרְשִׁין׃

31aa לְמִבְצַע עַל רִפְתָּא

De laatst vier strofen van het voorgaande gedicht, die het acrostichon completeren, staan in de edities van Nosson Scherman en Davis (A, resp. A2) als aparte tekst vermeld, terwijl de hebreeuwse versie van Wikitext ze als deel van אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין opneemt. Velen, echter, die אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין reciteren laten de volgende vier strofen weg.

17 Brood breken
– een stuk ter grootte van een olijf of een ei –
op twee [manieren] kan men de jud opvatten
in beperkte zin, of in ruime zin.

17 לְמִבְצַע עַל רִפְתָּא
כְּזֵיתָא וּכְבֵיעָתָא
תְּרֵין יוּדִין נַקְטָא[270]
סְתִימִין וּפְרִישִׁין׃

18 Zuivere olijfolie,
geperst door draaiende molenstenen,
vloeiend als rivieren
Met fluisteringen daarin.

18 מְשַׁח זֵיתָא דַכְיָא
דְטַחֲנִין רֵחַיָּא
וְנַגְדִין נַחֲלַיָּא
בְּגַוָּהּ בִּלְחִישִׁין׃

19 Zouden we dan niet de geheimenissen uirspreken
En de verborgen woorden
die niet ontsluierd zijn
Die bedekt en verborgen zijn.

19 הֲלָא נֵימָא רָזִין
וּמִלִּין דִּגְנִיזִין
דְּלֵיתְהוֹן מִתְחַזִין
טְמִירִין וּכְבִישִׁין׃

20 De Bruid is getooid
met geheimen van boven
te midden van dit bruiloftsfeest
van de heilige engelen.

20 אִתְעַטְּרַת כַּלָּה
בְּרָזִין דִּלְעֵלָּא
בְּגוֹ הַאי הִלּוּלָא
דְּעִירִין קַדִּישִׁין׃

Vertaling Davis

17 To break bread
the size of an olive or of an egg
for in two [ways] yud can be taken,
in a closed [sens] or an explicit [sense].

18 Like olive oil that is pure,
that is ground by a mill
flowing [like] rivers,
within it whispering

19 So let us speak of the secrets
and things that are hidden
that are not revealed,
[but] covered and concealed.

20 Crowned is the bride
with secrets from above,
in the midst of this wedding celebration
of angels that are sacred.

270 In Teh. 145:16 lezen we: פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן, ‘U opent Uw jod (hand) en verzadigt iedereen naar wens’; de getalswaarde van de letter jod, י, is tien, maar de getalswaarde van de uitgeschreven naam, יוד, is twintig, en het ei geldt als een hoeveelheid tweemaal zo groot als die van een dadel.

b31 אֲסַדֵּר לְסָעוּדְתָא

Zie voor de inleiding sub 31 p. 75.

I shall prepare the feast on the Sabbath morning And to it I shalll now invite the Holy Ancient One.	1 Ik zal de feestmaaltijd bereiden Op de ochtend van de Sabbat, En daartoe, op dit uur, zal ik uitnodigen De Heilige Oude.	1 אֲסַדֵּר לִסְעוּדְתָא. בְּצַפְרָא דְשַׁבְּתָא. וְאַזְמִין בָּהּ הַשְׁתָּא. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא:
May His radiance rest upon it through the Great Kiddush And through tasty wine in which the soul rejoices.	2 Moge Zijn licht erop rusten Door de Grote Heiliging En de voortreffelijke wijn Waarin de ziel zich verheugt.	2 נְהוֹרֵיהּ יִשְׁרֵי בָּהּ. בְּקִידּוּשָׁא רַבָּא. וּבְחַמְרָא טָבָא. דְּבֵהּ תֶּחֱדֵי נַפְשָׁא:
May He dispatch to us His splendor and let us see His honor, And show us His mysteries which are uttered in whispers.	3 Moge Hij Zijn luister naar ons doen uitgaan, En ons Zijn heerlijkheid laten zien, En moge Hij ons Zijn geheim onthullen, Dat fluisterend worde uitgesproken.	3 יְשַׁדַּר לָן שׁוּפְרֵהּ. וְנֶחֱזֵי בִיקָרֵהּ. וְיַחֲזֵי לָן סִתְרֵהּ. דְּאִתְאֲמַר בִּלְחִישָׁא:
May He reveal to us the pupose of the twelvefold loaves, Which are symbolic of His Manifold Name and to the youngest Patriarch.	4 Moge Hij ons de achtergrond openbaren Van de twaalf broden— Die voor Zijn Naam staan veelvuldig— en de jongste [Patriarch][271].	4 יְגַלֵּי לָן טַעְמֵי. דְּבִתְרֵיסַר נְהָמֵי. דְּאִינּוּן אָת בְּשְׁמָהּ. כְּפִילָא וּקְלִישָׁא:
May we be attached to the Most High, uppon Whom all life is dependent, And may our strngth increase and rise to crown His head.	5 Laat er een band zijn van boven, Waarvan al het leven afhankelijk is, Moge [onze] kracht vergroot worden Zodat die opstijgt tot de hoogste top.	5 צְרוֹרָא דִלְעֵילָא. דְּבֵהּ חַיֵּי כֹלָּא. וְיִתְרַבֵּי חֵילָא. וְתִיסַק עַד רֵישָׁא:,
Rejoice, O spiritual tillers of the rocky earth, as you sound the sacred pronouncement, And speak the Word as sweet as honey.	6 Verheugt u, maaiers op het veld, Met woord en stemgeluid, En spreekt het woord [van Tora]— Dat zoet is als honing —.	6 חֲדוּ חַצָּדֵי[272] חַקְלָא. בְּדַבּוּר וּבְקָלָא. וּמַלְלוּ מִלָּה. מְתִיקָא כִּדוּבְשָׁא[273]:
Before the Master of the Universe, in the most obscure matters Reveal even secrets and proclaim new thoughts.	7 Voor de Meester der Werelden; In de meest versluierde woorden, Onthult de uitspraken En verkondigt nieuw inzicht.	7 קֳדָם רִבּוֹן עָלְמִין. בְּמִלִּין סְתִימִין. תְּגַלּוּן פִּתְגָמִין. וְתֵימְרוּן חִדּוּשָׁא:
To adorn the table with precious mysteries, Profound and hidden, that should not be made known.	8 Om de tafel te sieren Met een kostbaar mysterie — Diep en verborgen, En niet hardop gemeld.	8 לְעַטָּר פִּתּוֹרָא. בְּרָזָא יַקִּירָא. עֲמִיקָא וּטְמִירָא. וְלָאו מִילְּתָא אַוְשָׁא:
Then these words will become new firmaments Where the Shechinah will rest – that protective healing sun.	9 En deze woorden Stijgen op naar het uitspansel; En wie verblijft daar? Is het niet de [Sjechina hier genoemd de] Zon?	9 וְאִלֵּין מִלַּיָּא. יְהוֹן לִרְקִיעַיָּא. וְתַמָּן מָאן שַׁרְיָא. הֲלָא הַהוּא שִׁמְשָׁא:
May their Sabbath holiness increase, may it intensify, may it be great beyond their week-day level, And encircle the Sabbath's mate,	10 Zij groeien enorm, hij zal toenemen Tot boven zijn gewone stand, En hij zal zijn gemalin tot zich nemen — Die apart was gezet.[274]	10 רְבוּ יַתִּיר יַסְגֵּי. לְעֵילָא מִן דַּרְגֵּהּ. וְיִסַּב בַּת זוּגֵהּ. דַּהֲוַת פְּרִישָׁא:
I wash my hands into a solitary vessel to the appease the inhibited evil force which has no substance	11 Ik zal mijn handen wassen In een enkel stuk vaatwerk, Van [het vuil van] de kwade neiging, Waarin geen substantie is.	11 יָדַי אֶסְחֵי אֲנָא. לְגַבֵּי חַד מָנָא. לְסִטְרָא חִוָּרְיָנָא. דְּלֵית בֵּהּ מַמָּשָׁא:

271 De vier letters van de Godsnaam kunnen op twaalf manieren gepermuteerd worden (waarbij elke permutatie zijn eigen betekenis krijgt), terwijl de jongste Patriarch verwijst naar Jaäkov, die twaalf zonen had.

272 Een andere versie geeft: מְחַצָּדֵי.

273 Vgl. Teh. 19:11 : הַנֶּחֱמָדִים מָזָהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים, [voorschriften van de Eeuwige zijn] begerenswaardiger dan goud, dan een schat aan puur goud, en zoeter dan honing, dan honing zo uit de raat.

274 Jisrael groeit op Sjabbat boven zijn door-de-weekse situatie uit en wordt daarmee geschikt voor de bruid, Sjabat.

I shall invite three over a cup of blessing to the Primary Cause the Holy Ancient One.	12 Ik zal [Hem] uitnodigen met een quorum van drie, Met de Beker der Zegening, Tot de Oorzaak der Oorzaken, De Heilige Oude.	12 אֱזַמֵּן בִּתְלָתָא. בְּכָסָא דְּבִרְכָתָא. לְעִלַּת עִלָּתָא. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא:

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 I shall prepare the feast
on the Sabbath morning
And to it I shalll now invite
the Holy Ancient One.

2 May His radiance rest upon it
through the Great Kiddush
And through tasty wine
in which the soul rejoices.

3 May He dispatch to us His splendor
and let us see His honor,
And show us His mysteries
which are uttered in whispers.

4 May He reveal to us the pupose
of the twelvefold loaves,
Which are symbolic of His Manifold Name
and to the youngest Patriarch.

5 May we be attached to the Most High,
uppon Whom all life is dependent,
And may our strngth increase
and rise to crown His head.

6 Rejoice, O spiritual tillers of the rocky earth,
as you sound the sacred pronouncement,
And speak the Word
as sweet as honey.

7 Before the Master of the Universe,
in the most obscure matters
Reveal even secrets
and proclaim new thoughts.

8 To adorn the table
with precious mysteries,
Profound and hidden,
that should not be made known.

9 Then these words
will become new firmaments
Where the Shechinah will rest –
that protective healing sun.

10 May their Sabbath holiness increase, may it intensify,
may it be great
beyond their week-day level,
And encircle the Sabbath's mate,
that had been seperated

11 I wash my hands
into a solitary vessel
to the appease the inhibited evil force
which has no substance

12 I shall invite three
over a cup of blessing
to the Primary Cause
the Holy Ancient One.

c31 בְּנֵי הֵיכָלָה

Zie voor de inleiding sub 31 p. 75.

Leden van het heiligdom, die verlangen De straling van de Kleine Aanwezigheid te aanschouwen,	בְּנֵי הֵיכְלָא דְּכָסִיפִין לְמֶחֱזֵי זִיו זְעֵיר אַנְפִּין[275]
Mogen zich hier verzamelen aan deze tafel Waar de Koning in luister zetelt.	יְהוֹן הָכָא בְּהַאי תַּכָּא דְּבֵיהּ מַלְכָּא בְּגִלּוּפִין
Verheugt u uitbundig in deze samenkomst, Te midden van de engelen nl. de gevleugelden;	צְבוּ לַחְדָּא בְּהַאי וַעְדָּא בְּגוֹ עִירִין וְכָל גַּדְפִּין
Weest blij op dit uur, op dit moment, Een tijd van gunst, vrij van toorn.	חֲדוּ הַשְׁתָּא בְּהַאי שַׁעְתָּא דְּבֵיהּ רַעֲוָא וְלֵית זַעְפִּין
Nadert Mij en aanschouwt Mijn macht, Want strenge oordelen hebben hier geen vat;	קְרִיבוּ לִי חֲזוּ חֵילִי דְּלֵית דִּינִין דְּתַקִּיפִין
Laat hen buiten blijven, en niet meer omhoog komen — Die schaamteloze honden.	לְבַר נָטְלִין וְלָא עָלִין הֲנֵי כַּלְבִּין דְּחָצִיפִין
Want ik nodig de Oude van Dagen met Mincha, totdat ze verdwijnen;	וְהָא אַזְמִין עַתִּיק יוֹמִין לְמִנְחָה, עַד יְהוֹן חָלְפִין
Het is Zijn wil — wanneer die geopenbaard wordt — Om alle schillen van onzuiverheid teniet te doen;	רְעוּ דְּיֵלֵהּ דְּגָלֵי לֵהּ לְבַטָּלָא לְכָל קְלִיפִין[276]
Hij zal hen in hun afgronden werpen, En hen verbergen tussen de rotsen.	יְשַׁוֵּי לוֹן בְּנֶקְבֵּיהוֹן וְיִטְמְרוּן בְּגוֹ כֵּפִין
Ik vraag dit nu, op het moment van Mincha Bij de vreugde van de Kleine Aanwezigheid.	אֲרֵי הַשְׁתָּא בְּמִנְחָתָא בְּחֶדְוָתָא דְּזְעֵיר אַנְפִּין

Vertaling Nosson Scherman, A:

1 Members of the sanctuary who yearn
to see the glow of the Miniature Presence

2 May they be here at this table
in which is inscribed the King in joy

3 Long to be part of this assemblage
among many-winged angels.

4 Be exultant now at this very time
in which there is favor, but no anger.

5 Approach me, see my strength
when there are not powerful judgments.

6 Outside, let them remain, never to arise
– those brazen dogs.

7 But I invite the Holy Ancient One
at Minchah, the time when they fade away.

8 His favor – when its is revealed –
to negate all impure shells.

275 זְעֵיר אַנְפִּין, ‘de Kleine [goddelijke] Aanwezigheid’; ook al is God overal, Hij is niet steeds eenvoudig te herken nen, en deze mindere herkenbaarheid wordt op deze wijze omschreven.

276 קליפה (meervoud קליפות), letterlijk ‘de schillen’, een begrip uit de Joodse mystiek: ‘de slechte, onzuivere geestelijke krachten’.

9 May He place them in their nether holes
and hide them: among rocks

10 I ask this now, at Minchah time,
during exultation of the Miniature Presence.

d31 לסעודא דדוד מלכה משיחא

Zie voor de inleiding sub 31 p. 75.

Psalm 23

1 Een psalm van David;
de Eeuwige is mijn Herder, ik heb geen gebrek.

2 Hij laat mij in grazige weiden rusten,
Hij voert mij naar vredig water,

3 Hij verkwikt mijn ziel;
Hij leidt mij in het spoor der gerechtigheid, omwille van Zijn Naam.

4 Al ging ik ook in een dal van de schaduw van de dood,
ik zou geen kwaad vrezen, want U bent met mij;
Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij.

5 U richt de tafel in, in mijn zicht, tegenover mijn tegenstanders;
U zalft mijn hoofd met olie, mijn beker stroomt over.

6 Slechts het goede en de weldaad volgen mij
al de dagen van mijn leven;
en ik zal in het huis van de Eeuwige blijven in lengte van dagen.

א מִזְמוֹר לְדָוִד
יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר

ב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי
עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי

ג נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב
יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ

ד גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת
לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי
שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי

ה תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי
דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה

ו אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי
כָּל יְמֵי חַיָּי
וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים

32 רבון העולמים

Traditioneel gebed voor de zaterdagavond, vaak gezongen bij de Melaweh Malka maaltijd, voorafgaand aan de Birkat HaMazon.

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים אָב הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת,
בְּסִיָּמָן טוֹב וּבְמַזָּל טוֹב הָחֵל עָלֵינוּ אֶת
(שִׁשֶּׁת) יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה[277] הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ
לְשָׁלוֹם, חֲשׁוּכִים מִכָּל חֵטְא וָפֶשַׁע. וּמְנֻקִּים
מִכָּל עָוֹן וְאַשְׁמָה וָרֶשַׁע, וּמְדֻבָּקִים
בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְחָנֵּנוּ
דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל מֵאִתְּךָ, וְתַשְׁמִיעֵנוּ בָּהֶם
שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, וְלֹא תַעֲלֶה קִנְאָתֵנוּ עַל לֵב
אָדָם וְלֹא קִנְאַת אָדָם תַּעֲלֶה עַל לִבֵּנוּ.
מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ, אָב[278] הָרַחֲמָן, שִׂים בְּרָכָה
וּרְוָחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְכָל
הַיּוֹעֵץ עָלֵינוּ וְעַל עַמְּךָ[279] בֵּית יִשְׂרָאֵל
עֵצָה טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה, אַמְּצוֹ וּבָרְכוֹ,גַּדְּלוֹ
וְקַיְּמוֹ, קַיֵּם עֲצָתוֹ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר, יִתֶּן לְךָ
כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא[280]; וְנֶאֱמַר, וְתִגְזַר
אוֹמֶר וְיָקָם לָךְ, וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר[281].
וְכָל הַיּוֹעֵץ עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל עֵצָה שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה שֶׁאֵינָהּ
טוֹבָה, תּוּפַר עֲצָתוֹ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר, יְהוָה
הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים[282];
וְנֶאֱמַר, עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא
יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל[283].

Heerser over het universum, Vader van barmhartigheid en vergeving, laat de (zes) komende werkdagen voor ons aanbreken onder een goed gesternte en met geluk – in vrede, beschermd tegen alle zonde en overtreding, gereinigd van alle ongerechtigheid, schuld en slechtheid, en gewijd aan de studie van de Thora en aan goede daden. En vergun ons kennis, begrip en inzicht van U, en laat ons daarin blijdschap en vreugde vernemen; en laat geen afgunst jegens ons opkomen in het hart van enig mens, noch laat afgunst jegens enig mens opkomen in onze harten.

Onze Koning en onze God, barmhartige Vader, schenk zegen, verlichting en voorspoed aan al het werk van onze handen. En wat betreft eenieder die goede raad en goede gedachten aanbiedt aan ons en aan Uw volk, het huis van Israël — sterk en zegen hem, verhef en schraag hem, en laat zijn raad tot vervulling komen. Zoals er geschreven staat, Teh.20:5 : "Moge Hij u geven wat uw hart verlangt en al uw plannen doen slagen"; en er staat geschreven, Ijov 22:28 : "Wat u besluit, zal voor u tot stand komen, en licht zal schijnen op uw wegen"
En moge de raad van ieder die een onverstandig plan smeedt of een kwaadwillige gedachte koestert tegen ons – en tegen heel Uw volk, het huis van Israël – worden verijdeld. Zoals er geschreven staat, Teh. 33:10 : "De Eeuwige maakt de raad van volken krachteloos; Hij verijdelt de plannen van de naties." En verder staat er geschreven, Jesj. 8:10 : "Beraam een plan, maar het zal worden verijdeld; spreek een woord, maar het zal geen standhouden – want God is met ons."

וּפְתַח לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אָב הָרַחֲמִים, אֲדוֹן
הַסְּלִיחוֹת, בָּזֶה הַשָּׁבוּעַ וּבְכָל שָׁבוּעַ[284]
שַׁעֲרֵי **אוֹרָה**, שַׁעֲרֵי **אֹרֶךְ** יָמִים וְשָׁנִים,
שַׁעֲרֵי **אֲרִיכַת** אַפַּיִם, שַׁעֲרֵי **בְּרָכָה**,
שַׁעֲרֵי **בִּינָה**, שַׁעֲרֵי **גִּילָה**, שַׁעֲרֵי **גְּדוּלָה**,
שַׁעֲרֵי **גְּאוּלָה**[285], שַׁעֲרֵי **גְּבוּרָה**, שַׁעֲרֵי **דִּיצָה**,
שַׁעֲרֵי **דֵּעָה**, שַׁעֲרֵי **הוֹד**, שַׁעֲרֵי **הָדָר**,
שַׁעֲרֵי **הַצְלָחָה**, שַׁעֲרֵי **הַרְוָחָה**, שַׁעֲרֵי **וַעַד** טוֹב,
שַׁעֲרֵי **זְרִיזוּת**, שַׁעֲרֵי **זִמְרָה**, שַׁעֲרֵי **זְכִיּוֹת**,
שַׁעֲרֵי **זִיו**, שַׁעֲרֵי **זוֹהַר** תּוֹרָה,
שַׁעֲרֵי **זוֹהַר** חָכְמָה, שַׁעֲרֵי **זוֹהַר** בִּינָה,
שַׁעֲרֵי **זוֹהַר** דַּעַת, שַׁעֲרֵי **חֶדְוָה**,
שַׁעֲרֵי **חֶמְלָה**, שַׁעֲרֵי **חֵן** וָחֶסֶד,
שַׁעֲרֵי **חַיִּים** טוֹבִים, שַׁעֲרֵי **חָכְמָה**, שַׁעֲרֵי **טוֹבָה**,
שַׁעֲרֵי **יְשׁוּעָה**, שַׁעֲרֵי **יֹשֶׁר**,
שַׁעֲרֵי **טוֹהַר**, שַׁעֲרֵי **כַלְכָּלָה**, שַׁעֲרֵי **כָבוֹד**,
שַׁעֲרֵי **כַפָּרָה**, שַׁעֲרֵי **מָזוֹן**, שַׁעֲרֵי **מְנוּחוֹת**,

En open voor ons, Eeuwige, onze God – Vader van barmhartigheid, Meester van vergeving – in deze week en in elke week [alle hierna genoemde poorten]:
poorten van licht, poorten van een lang leven en vele jaren,
poorten van geduld, poorten van zegen,
poorten van inzicht, poorten van vreugde, poorten van grootheid,
poorten van verlossing, poorten van kracht, poorten van jubel,
poorten van kennis, poorten van luister, poorten van majesteit,
poorten van succes, poorten van verlichting, poorten van goede raad,
poorten van voortvarendheid, poorten van gezang, poorten van verdienste,
poorten van stralendheid, poorten van de luister van de Thora,
poorten van de luister van wijsheid, poorten van de luister van inzicht,
poorten van de luister van kennis, poorten van vreugde,
poorten van mededogen, poorten van genade en liefdevolle goedheid,
poorten van een goed leven, poorten van wijsheid, poorten van goedheid,
poorten van redding, poorten van rechtschapenheid,
poorten van zuiverheid, poorten van levensonderhoud, poorten van eer,
poorten van verzoening, poorten van voorziening, poorten van rust,

277 Tijdens de tussendagen van een feest zegt men: אֶת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה.
278 Andere versie: הָאַב.
279 Andere versie: כָּל עַמְּךָ.
280 Vgl. Teh. 20:5 : יִתֶּן־לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יְמַלֵּא.
281 Vgl. Ijov 20:28 : וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר.
282 Vgl. Teh. 33:10 : יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים.
283 Vgl. Jesj. 8:10 : עֲצוּ עֵצָה וְתֻפָּר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל.
284 Andere versie: שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ.
285 In andere versie ontbreekt שַׁעֲרֵי גְּאוּלָה.

poorten van onderricht, poorten van kennis, poorten van troost,
poorten van kwijtschelding, poorten van zuiverheid, poorten van vergeving,
poorten van hemelse bijstand, poorten van hulp,
poorten van verlossing, poorten van een goed levensonderhoud,
poorten van liefdadigheid, poorten van vreugde, poorten van heiligheid,
poorten van nationale herleving, poorten van barmhartigheid,
poorten van verlangen, poorten van volledige genezing,
poorten van vrede, poorten van vreugde,
poorten van goede tijdingen, poorten van sereniteit,
poorten van de Thora, poorten van gebed,
poorten van bekering, poorten van verlossing.

שַׁעֲרֵי לִמּוּד, שַׁעֲרֵי מַדָּע, שַׁעֲרֵי נֶחָמָה,
שַׁעֲרֵי מְחִילוֹת, שַׁעֲרֵי נְקִיּוּת, שַׁעֲרֵי סְלִיחָה,
שַׁעֲרֵי סַיְעָתָא דִשְׁמַיָּא, שַׁעֲרֵי עֶזְרָה,
שַׁעֲרֵי פְּדוּת, שַׁעֲרֵי פַּרְנָסָה טוֹבָה,
שַׁעֲרֵי צְדָקָה, שַׁעֲרֵי צָהֳלָה, שַׁעֲרֵי קְדוּשָׁה,
שַׁעֲרֵי קוֹמְמִיוּת, שַׁעֲרֵי רַחֲמִים,
שַׁעֲרֵי רָצוֹן, שַׁעֲרֵי רְפוּאָה שְׁלֵמָה,
שַׁעֲרֵי שָׁלוֹם, שַׁעֲרֵי שִׂמְחָה,
שַׁעֲרֵי שְׁמוּעוֹת טוֹבוֹת, שַׁעֲרֵי שַׁלְוָה,
שַׁעֲרֵי תוֹרָה, שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה,
שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שַׁעֲרֵי תְּשׁוּעָה.

Zoals er geschreven staat, Teh. 37:39-40 : "De redding van de rechtvaardigen komt van de Eeuwige; Hij is hun toevlucht in tijden van nood. De Eeuwige helpt hen en bevrijdt hen; Hij bevrijdt hen van de goddelozen en redt hen, omdat zij hun toevlucht tot Hem nemen." En er staat geschreven, Jesj. 52:10 : "De Eeuwige heeft Zijn heilige arm ontbloot voor de ogen van alle volken, en alle uiteinden der aarde zullen de redding van onze God zien." En er staat geschreven, Jesj. 52:8 : "Luister! Uw wachters verheffen hun stem; samen juichen zij van vreugde, want zij zullen de Eeuwige van aangezicht tot aangezicht zien terugkeren naar Sion."

כְּדִכְתִיב, וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה, וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ[286]. וְנֶאֱמַר חָשַׂף יְהוָה אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ[287]. וְנֶאֱמַר קוֹל צוֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן[288].

En vervul voor ons, o Eeuwige, onze God, het geschreven woord: "Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van de bode die vrede verkondigt, goede tijdingen brengt en heil aankondigt, en tot Sion zegt: 'Uw God regeert!'" "Eerst aan Sion – 'Zie, hier zijn ze' – en aan Jeruzalem zal Ik een bode geven." Amen, Sela.

וְקַיֵּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב, מַה נָּאוּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אוֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלָהָיִךְ[289]. רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן[290]. אָמֵן סֶלָה.

286 Vgl. Teh. 37:39-40 : וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ.
287 Vgl. Jesj. 52:10 : חָשַׂף יְהוָה אֶת־זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל־הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ.
288 Vgl. id. 52:8 : קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן.
289 Vgl. id. 52:7 : מַה־נָּאוּ עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ.
290 Vgl. id. 41:27 : רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן.

33 רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם.
מֶלֶךְ **אַבִּיר**. מֶלֶךְ **בָּרוּךְ**.
מֶלֶךְ **גָּדוֹל**. מֶלֶךְ **דּוֹבֵר** שָׁלוֹם.
מֶלֶךְ **הָדוּר**. מֶלֶךְ **וָתִיק**.
מֶלֶךְ **זָךְ**. מֶלֶךְ **חַי** הָעוֹלָמִים.
מֶלֶךְ **טוֹב** וּמֵטִיב. מֶלֶךְ **יָחִיד** וּמְיוּחָד.
מֶלֶךְ **כַּבִּיר**. מֶלֶךְ **לוֹבֵשׁ** רַחֲמִים.
מֶלֶךְ **מַלְכֵי** הַמְּלָכִים. מֶלֶךְ **נִשְׂגָּב**.
מֶלֶךְ **סוֹמֵךְ** נוֹפְלִים.
מֶלֶךְ **עֹשֶׂה** מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית.
מֶלֶךְ **פּוֹדֶה** וּמַצִּיל. מֶלֶךְ **צַח** וְאָדוֹם.
מֶלֶךְ **קָדוֹשׁ**. מֶלֶךְ **רָם** וְנִשָּׂא.
מֶלֶךְ **שׁוֹמֵעַ** תְּפִלָּה. מֶלֶךְ **תָּמִים** דֵּרְכּוֹ:
מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. עַל כָּל חֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי וַאֲשֶׁר אַתָּה עָתִיד לַעֲשׂוֹת עִמִּי וְעִם כָּל בְּנֵי בֵיתִי וְעִם כָּל בְּרִיּוֹתֶיךָ בְּנֵי בְרִיתִי.

וּבְרוּכִים הֵם מַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים שֶׁעֹשִׂים רְצוֹנְךָ. אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ בָּרְכֵנִי בַשָּׁלוֹם. וְתִפְקוֹד אוֹתִי וְאֶת כָּל בְּנֵי בֵיתִי וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:
מֶלֶךְ עֶלְיוֹן עַל כָּל צְבָא מָרוֹם. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. אֲחַלֶּה פָּנֶיךָ הַמְּאִירִים שֶׁתְּזַכֶּה אוֹתִי וְאֶת כָּל בְּנֵי בֵיתִי לִמְצֹא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל בְּנֵי אָדָם וְחַוָּה וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ.

וְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל שַׁבָּתוֹת מִתּוֹךְ רוֹב שִׂמְחָה וּמִתּוֹךְ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וּמִתּוֹךְ מִעוּט עֲוֹנוֹת. וְהָסֵר מִמֶּנִּי וּמִכָּל בְּנֵי בֵיתִי וּמִכָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כָּל מִינֵי חוֹלִי וְכָל מִינֵי מַדְוֶה וְכָל מִינֵי דַלּוּת וַעֲנִיּוּת וְאֶבְיוֹנוּת.

וְתֵן בָּנוּ יֵצֶר טוֹב לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וּבְיִרְאָה וּבְאַהֲבָה (ובשמחה). וְנִהְיֶה מְכֻבָּדִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד כִּי לְךָ נָאֶה כִּי לְךָ יָאֶה:
אָנָּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים צַוֵּה לְמַלְאָכֶיךָ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְשָׁרְתֵי עֶלְיוֹן שֶׁיִּפְקְדוּנִי בְּרַחֲמִים וִיבָרְכוּנִי בְּבוֹאָם לְבֵיתִי בְּיוֹם קָדְשֵׁנוּ. כִּי הִדְלַקְתִּי נֵרוֹתַי וְהִצַּעְתִּי מִטָּתִי וְהֶחֱלַפְתִּי שִׂמְלוֹתַי לִכְבוֹד יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבָאתִי לְבֵיתְךָ לְהַפִּיל תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ שֶׁתַּעֲבִיר אַנְחָתִי. וְאָעִיד אֲשֶׁר בָּרָאתָ בְּשִׁשָּׁה יָמִים כָּל הַיְצוּר וְאֶשְׁנֶה. וְאֶשַׁלֵּשׁ עוֹד לְהָעִיד עַל כּוֹסִי בְּתוֹךְ שִׂמְחָתִי. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לְזָכְרוֹ וּלְהִתְעַנֵּג בְּיֶתֶר נִשְׁמָתִי אֲשֶׁר נָתַתָּ בִּי:

בּוֹ אֶשְׁבּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לְשָׁרְתֶךָ וְכֵן אַגִּיד גְּדֻלָּתְךָ בְּרִנָּה. וְשִׁוִּיתִי ה' לְקֶרְאתִי שֶׁתְּרַחֲמֵנִי עוֹד בְּגָלוּתִי לְגָאֳלֵנִי. וּלְעוֹרֵר לִבִּי לְאַהֲבָתֶךָ. וְאָז אֶשְׁמוֹר פִּקּוּדֶיךָ

Heer van alle werelden, Heer van alle zielen, Heer van de vrede, machtige Koning, gezegende Koning, grote Koning, Koning die van vrede spreekt, majestueuze Koning, barmhartige Koning, reine Koning, Koning van het leven van de werelden, goede en weldoende Koning, unieke en enige Koning, krachtige Koning, Koning gehuld in barmhartigheid, Koning van de koningen der koningen, verheven Koning, Koning die de gevallenen steunt, Koning die het werk van de schepping volbracht, verlossende en reddende Koning, stralende en stralend-rode Koning, heilige Koning, hoge en verheven Koning, Koning die gebeden verhoort, Koning wiens weg volmaakt is.
Ik dank U, Heer, mijn God en God van mijn voorouders, voor alle goedheid die U mij hebt bewezen en voor alles wat U voor mij, voor mijn gehele huisgezin en voor al Uw schepselen – mijn broeders in het verbond – zult doen.

Gezegend zijn Uw heilige en reine engelen die Uw wil volbrengen. Heer van de vrede, Koning aan wie de vrede toebehoort, zegen mij met vrede; en moge U mij, mijn gehele huisgezin en al Uw volk – het huis van Israël – gedenken voor een goed leven en voor vrede.
O Opperste Koning over alle hemelse heerscharen, onze Schepper, de Schepper van het begin: ik smeek Uw stralende Aanwezigheid om mij en mijn gehele huisgezin de verdienste te schenken genade en goed begrip te vinden in Uw ogen, in de ogen van de gehele mensheid en in de ogen van allen die ons aanschouwen, ten behoeve van Uw dienst.

Schenk ons de verdienste de sabbatten te verwelkomen met overvloedige vreugde, met rijkdom en eer, en met een minimum aan overtredingen. Neem van mij, van mijn gehele huisgezin en van Uw gehele volk – het huis van Israël – alle vormen van ziekte, alle vormen van kwaal en alle vormen van ellende, armoede en gebrek weg.

En leg in ons een goede neiging om U te dienen in waarheid, in eerbied en in liefde (en met vreugde). En moge wij in hoog aanzien staan in Uw ogen en in de ogen van allen die ons zien. Want U bent de Koning van de eer; want het past en hoort bij U.
O Koning der koningen, gebied toch Uw engelen – de dienende engelen die de Allerhoogste dienen – om mij met barmhartigheid te bezoeken en mij te zegenen wanneer zij op onze heilige dag naar mijn huis komen; want ik heb mijn kaarsen aangestoken, mijn bed in orde gemaakt en andere kleren aangetrokken ter ere van de sabbat.

Ik kom naar Uw huis om mijn smeekbede voor U neer te leggen, opdat U mijn zuchten verdrijft. Ik getuig dat U het gehele bestaan in zes dagen hebt geschapen en ik herhaal dat; en ik getuig nog een derde maal, boven mijn beker en te midden van mijn vreugde, zoals U mij hebt geboden dit te gedenken en vreugde te vinden in de nesjamah jeterah – de extra ziel[291] – die U mij hebt geschonken.

Moge ik daarin de sabbat onderhouden, zoals U mij hebt geboden, om U te dienen; en moge ik zo Uw grootheid met gezang verkondigen. Ik stel de Heer voor mij en vraag U mij genade te bewijzen – zelfs in mijn

---

291 De extra ziel wordt al genoemd in TB Betsa 16a : אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: נְשָׁמָה יְתֵירָה נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם, עֶרֶב שַׁבָּת, וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת נוֹטְלִין אוֹתָהּ הֵימֶנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: "שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ". 'rabbi Shimon ben Lakish zei: De Heilige, gezegend zij Hij, plaatst een extra ziel [nefesj] in een mens op Sjabbat avond, en bij de uitgang van Sjabbat verwijdert Hij die van hem, want er is gezegd, Sjemot 31:17 : "Hij hield op met het werk en Hij heeft zich verkwikt [vajjinnafasj]" '.

ballingschap – mij te verlossen en mijn hart te wekken om U lief te hebben; dan zal ik Uw geboden en inzettingen zonder droefheid onderhouden en bidden volgens de wet, zoals passend en gepast is. Engelen van vrede, moge uw komst in vrede zijn. Zegen mij met vrede en spreek een zegen uit over mijn bereide tafel. En moge uw vertrek in vrede zijn, van nu tot in eeuwigheid. Amen, Sela.

וְחַקֵּיךָ בְּלִי עֶצֶב וְאֶתְפַּלֵּל כַּדָּת כָּרָאוּי וּכְנָכוֹן׃

מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם. בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם
וְאִמְרוּ בָּרוּךְ לְשֶׁלְחָנִי הֶעָרוּךְ. וְצֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן סֶלָה׃

Vertaling Nosson Scherman, A3:

Master of all worlds, Lord of all souls, Lord of Peace –
King Who is mighty, King Who is blessed,
King Who is great, King Who bespeaks peace,
King Who is glorious, King Who is faithful,
King Who is pure, King Who gives life to the universe,
King Who is good and beneficent, King Who is unique and Whose uniqueness is proclaimed,
King Who is powerful, King Who dons mercy.
King Who reigns over kings, King Who is exalted,
King Who supports the fallen, King Who maintains the works of creation,
King Who redeems and rescues, King Who is pure yet ruddy,
King Who is holy, King Who is exalted and upraised,
King Who hears prayer,
King Whose way is wholesome.

I gratefully thank You Hasheem, my God and the God of my forfathers, for all the kindness You have done with me, with all my household, and with all Your creatures who are members of my covenant. Blessed are Your holy and pure angels who do Your will. Lord of Peace, King to Whom peace belangs, bless me with peace, and consider me and my entire household, and Your entire people, Israel, for a good life and for peace.

O King Who is exalted above all the heavenly legions, ourMolder, Molder of the Creation, I beseech Your luminous countenance that You privilege me and all my household to find favor and good understanding – in Your Eyes, and in the eyes of all descendants of Adam and Eve, and in the eyes of all who see us – that we may perform Your service. Privilege us to receive Sabbaths amid abundant gladness, amid wealth and honor, and Please, O King Who reigns over kings, instruct Your angels, the ministering angels, servants of the Exalted One, that they consider me with mercy and bless me when they enter my home on our holy day, for I have kndled my lights, made my bed, and change my clothes in honor of the Shabbath day. I have entered Your house to cast my supplication before You that You banish my sighs; I bore witness that in six days You created the entire universe. I repeated it and will again repeat it over my cup amid my gladness as You amid fewness of sins. Remove from me, from all my household, and from Your entire people Israel, every manner of illness, every manner of pain, and every manner of need, poverty, and destitution. Give us a virtuous desire to serve You with honesty, with awe, and with love. May we be honored in Your eyes and in the eyes of all who see us, for You are the King of Glory – for to You its is fitting, for to You it is proper!
commanded me to recall it, and to take pleasure in the additional soul that You have placed within me. On it shall I rest, as You have commanded me, to serve You, and so shall I relate Your greatness with joyous song. I have set Hashem before me that You should further show me mercy in my exile, to redeem me and to inspire my heart to Your love. Then I shall observe Your laws and Your decrees without suffering, and I shall pray correctly as is fitting and right.

O, Angels of peace, may your coming be for peace. Bless me for peace. Pronounce “Blessed” upon my prepared table. May your departure be in peace, from this time and forever. Amen. Selah.

34 בר יוחאי

Lied van rabbi Sjimon ibn Lavi, gevlucht voor de spaanse inquisitie, leefde hij tot 1549 in Fez; hij vertrok vandaar naar Erets Jisrael, maar bleef onderweg in Tripoli bij de Joodse gemeente aldaar, die dringend behoefte had aan leiding; hij bleef er tot zijn dood in 1585.
In dit lied laat de auteur zien hoe Bar Jochai, traditioneel als de auteur van de Zohar gezien, van de laagste tot de hoogste sefira alle stadia van geestelijke groei doorlopen heeft. De verschillende sefirot zijn de volgende, van hoog naar laag: Kéter (Kroon), Chokhmá (Wijsheid), Biná (Inzicht), Chésed (Genade), Gevurá (Kracht, Oordeel), Tif'éret (Schoonheid), Nétsach (Duurzaamheid), Hod (Majesteit), Jesód (Fundament) en Malchóet (Koninkrijk).

	refrein
Bar Yochai! – Je bent gezalfd – je bent gelukkig -	בַּר יוֹחָאי - נִמְשַׁחְתָּ - אַשְׁרֶיךָ!
met olie van vreugde, meer dan je genoten.	שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ[292].
1 Malchoet	1 מלכות
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
Met heilige zalfolie	שֶׁמֶן מִשְׁחַת קׇדֶשׁ[293]
Werd u gezalfd door het attribuut van heiligheid;	נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ,
U droeg de voorhoofdsplaat, een heilige kroon,	נָשָׂאתָ צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ[294],
Gebonden op uw hoofd is uw glorie.	חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ פְּאֵרֶךָ[295].
2 Jesod	2 יסוד
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
U woonde in een goede woning;	מוֹשַׁב טוב יָשַׁבְתָּ,
De dag dat u vluchtte, de dag dat u ontkwam,	יוֹם נַסְתָּ, יוֹם אֲשֶׁר בָּרַחְתָּ,
In de rotsachtige grot waar u stond,	בִּמְעָרַת צוּרִים שֶׁעָמַדְתָּ,
Daar verwierf u uw pracht en majesteit.	שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ.
3 Netsach 4 Hod	3-4 נצח והוד
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
Als staande acaciabomen,	עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים[296]
Zij bestuderen de onderwijzingen van de Eeuwige;	לִמּוּדֵי יְיָ הֵם לוֹמְדִים,

---

292 Vgl. Teh. 45:8 : עַל־כֵּן ׀ מְשָׁחֲךָ אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ, ‘daarom heeft God, jouw God, je gezalfd met olie van vreugde, meer dan je genoten’.

293 Vgl. Sjem. 30:25 : וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ ‘Bereid daarmee heilige zalfolie’.

294 Vgl. id. 39:30 : וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ נֶזֶר־הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר ‘Zij maakten een plaat van zuiver goud, het heilige diadeem’.

295 Vgl. Jech. 24:17 : פְּאֵרְךָ חֲבֹשׁ עָלֶיךָ ‘bind je hoofdband om’.

296 Vgl. Sjem. 26:15 : וְעָשִׂיתָ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים ‘En u moet voor de tabernakel rechtopstaande planken maken van acaciahout’; vgl. ook TB Soekkot 45b: אָמַר חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: כָּל הַמִּצְוֹת כּוּלָּן אֵין אָדָם יוֹצֵא בָּהֶן אֶלָּא דֶּרֶךְ גְּדִילָתָן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים״. תַּנְיָא נָמֵי הָכִי: ״עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים״ — שֶׁעוֹמְדִים דֶּרֶךְ גְּדִילָתָן. דָּבָר אַחֵר: ״עוֹמְדִים״ — שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת צִיפּוּיָן. דָּבָר אַחֵר: ״עוֹמְדִים״ — שֶׁמָּא תֹּאמַר אֲבַד סִיבְרָם וּבָטַל תַּלְמוּד לוֹמַר: ״עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים״ — שֶׁעוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. דָּבָר אַחֵר: ״עוֹמְדִים״ — שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת צִיפּוּיָן. דָּבָר אַחֵר: ״עוֹמְדִים״ — שֶׁמָּא תֹּאמַר אֲבַד סִיבְרָם וּבָטַל סִיכּוּיָן, תַּלְמוּד לוֹמַר: ״עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים״, ‘Apropos the halakha cited by Rabbi Yirmeya in the name of Rabbi Shimon ben Yoḥai, the Gemara cites additional halakhot. **Ḥizkiya said** that **Rabbi Yirmeya said in the name of Rabbi Shimon ben Yoḥai**: With regard to **all** objects used in performance of **each and every** one of **the mitzvot, a person fulfills his obligation only** when the objects are positioned **in the manner of their growth**. One must take the lulav with the bottom of the branch facing down, **as it is stated** with regard to the beams of the Tabernacle: “**Acacia wood, standing**” (Exodus 26:15), indicating that the beams stood in the manner of their growth. **That was also taught** in a *baraita*: “**Acacia wood, standing,”** indicating **that they stand** in the Tabernacle **in the manner of their growth** in nature. **Alternatively, standing** means **that** the beams **support their** gold **plating** that is affixed to the beams with nails. **Alternatively, standing** teaches: **Lest you say** that after the destruction of the Tabernacle **their hope is lost and their prospect is abolished,** and they will never serve a sacred purpose again, therefore **the verse states: “Acacia wood, standing,”** meaning **that they stand forever and for all time** and will yet be revealed and utilized again’ [vertaling Steinsalz].

Een wonderbaarlijk licht –een brandende vlam– ontsteken zij;	אוֹר מֻפְלָא, אוֹר הַיְקוֹד הֵם יוֹקְדִים[297],
Voorwaar, zij zullen u onderwijzen, o leraar.	הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךָ[298] מוֹרֶיךָ:
5 Tif'eret	**5 תפארת**
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
U steeg op naar het veld van appelbomen[302]	וְלִשְׁדֵה תַּפּוּחִים
Om daar geurige specerijen en bloesems te verzamelen;	עָלִיתָ לִלְקֹט בּוֹ מֶרְקָחִים,
Het mysterie van de Tora lag besloten in de bloesems en bloemen—	סוד תּוֹרָה בְּצִיצִים[299] וּפְרָחִים[300],
"Laat Ons de mens maken" werd om uwentwil gezegd.	"נַעֲשֶׂה אָדָם"[301] נֶאֱמַר בַּעֲבוּרֶךָ.
6 Gevoera	**6 גבורה**
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
U omgordde uzelf met kracht	נֶאֱזַרְתָּ בִּגְבוּרָה[303],
Namelijk in de vurige strijd van Tora, bij de poort;	וּבְמִלְחֶמֶת אֵשׁ דַּת - הַשַּׁעֲרָה[304],
U trok het zwaard uit de schede	וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעֲרָהּ[305] -
En hief het op tegen uw tegenstanders.	שָׁלַפְתָּ נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ:
7 Chesed	**7 חסד**
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
U bereikte de plaats van marmeren stenen,	לִמְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ
Met de aanblik van een machtige leeuw;	הִגַּעְתָּ לִפְנֵי[306] אֲרִיֵה לַיִשׁ,
U aanschouwde de kroon boven op de zuil —	גַּם גִּלַּת כּוֹתֶרֶת[307] עַל עַיִשׁ,
Wie zou uw grootheid kunnen doorgronden?	תָּשׁוּר[308] וּמִי יְשׁוּרֶךָ.
8 Bina	**8 בינה**
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
In het Heilige der Heiligen.	בְּקוֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
Een nieuw blad ontspruit,	קָו יָרוֹק מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים,
Zeven stammen, het geheim van de vijfde;	שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִישִׁים (ויקרא כג)
U hebt de banden van de Sjin met uw banden verbonden.	(פסוקים טו-טז)
	קָשַׁרְתָּ, קִשְׁרֵי שִׁי"ן[309] קְשָׁרֶיךָ:
9 Chochma	**9 חכמה**
Bar Yochai,	בַּר יוֹחָאי -
U hebt de oeroude wijsheid aanschouwd,	יו"ד **חָכְמָה** קְדוּמָה -
U hebt de innerlijke heerlijkheid gezien,	הִשְׁקַפְתָּ לִכְבוֹדוֹ[310] פְּנִימָה[311],
De [32] tweeëndertig paden[313] van de eerste tiende,	[ל"ב] (שְׁלוֹשִׁים וּשְׁתַּיִם) נְתִיבוֹת רֵאשִׁית

297 Vgl. Jesj. 10:16 : יֵקַד יְקֹד כִּיקוֹד אֵשׁ ... 'Hij zal een brand laten woeden, als een brand van vuur'.

298 Vgl. Iyov 8:10 : הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִאוּ מִלִּים, 'Zullen zij jou niet onderrichten en woorden spreken uit hun hart?'.

299 Een andere versie: כְּצִיצִים.

300 Vgl. TB Sjabbat 145b: "הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב יָצִיץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל". תָּנֵי רַב יוֹסֵף: אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבְּבָבֶל, שֶׁעוֹשִׂין צִיצִין וּפְרָחִים לְתוֹרָה, The Gemara then praised the Sages of Babylonia by interpreting the verse "In days **to come Jacob will take root, Israel will bud and blossom"** (Isaiah 27:6). **Rav Yosef taught: These are the Torah scholars in Babylonia, who add buds and blossoms to the Torah** [vertaling Steinsalz].

301 Vgl. Bresj. 1:26 : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, 'En God zei: "Laten we een mens maken naar Ons beeld en Onze gelijkenis" '.

302 Zie boven sub 31a, strofe 1.

303 Vgl. Teh. 65:7 : מַכִּין הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה, 'U hebt de macht om bergen te planten, U bent omgord met sterkte'.

304 Voor 'de poort' als verzamelplaats voor de wijzen en bestudeerders van Tora, vgl. b.v. Jesj. 28:5-6 : בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת תִּפְאָרָה וְלִצְפִירַת צְבִי לִשְׁאֵר עַמּוֹ, וּלְרוּחַ מִשְׁפָּט לַיּוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שְׁעָרָה, 'Op die dag zal de Eeuwige van de legermachten een heerlijke kroon en een prachtige diadeem zijn voor de rest van zijn volk; een geest van gerechtigheid voor hem die zetelt op de rechterstoel, een kracht voor hen die aanvallers terug-drijven naar de poort.'

305 Vgl. Jechez. 21:10 : וְיֵדְעוּ כָּל־בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה הוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ לֹא תָשׁוּב עוֹד, 'Zo zal alles wat leeft erkennen dat Ik, de HEER, mijn zwaard uit de schede getrokken heb; het keert er niet meer in terug'.

306 Andere versie: וּפְנֵי.

307 Vgl. Mel. i 7:41 : לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גִּלַּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים ... 'om de twee bollen van de kapitelen die boven op de pilaren lagen, te bedekken'.

308 Andere versie: תָּשׁוּרִי.

309 Namelijk op de tefillien.

310 Andere versie: לְכָבוּדָה.

תְּרוּמָה.

Jij bent een cherub gezalfd met de glans van je licht. אַתְּ כְּרוּב, מְמְשַׁח[312] זִיו אוֹרֵךְ:

10 Keter 10 כתר

Bar Yochai, בַּר יוֹחָאי -

Een wonderbaarlijk licht, hoog daarboven; אוֹר מֻפְלָא רוּם מַעְלָה

Men vreest ernaar te kijken, want het is veelvuldig, יָרֵאתָ מִלְהַבִּיט, כִּי רַב לָהּ

Een mysterie dat niet bij naam wordt genoemd; תַּעֲלוּמָה, וְאֵין קוֹרֵא לָהּ.

U hebt gezegd: O Oog, u zult niet worden vergeten. נָמְתָּ - עַיִן לֹא תִשּׁוּרֶךָּ (לפי ישעיהו סד ג):

Bar Yochai, בַּר יוֹחָאי -

Gezegend is uw geboorterecht, אַשְׁרֵי יוֹלַדְתֶּךָ,

Gezegend zijn zij die van u leren, אַשְׁרֵי (חגיגה יד ב) הָעָם הֵם[314] לוֹמְדֵיךָ,

En gezegend zijn zij die trouw blijven aan uw geheim, וְאַשְׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדֶךָ -

Gekleed in het gewaad van uw gerechtigheid en uw licht. לְבוּשֵׁי[315] חֹשֶׁן תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ[316]:

311 Vgl. Teh. 45:14 : כָּל־כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ ‘De koningsdochter is innerlijk één en al heerlijkheid’.

312 Vgl. Jechez. 28:14 : אַתְּ־כְּרוּב מְמְשָׁח הַסּוֹכֵךְ ‘Jij was een gezalfde cherub, die beschermde’.

313 De 32 paden in de Kabbala zijn de tien sefirot en de tweeëntwintig (naar het aantal letters in het Hebreeuwse alfabet) paden die deze tien met elkaar verbinden; ze geven een overzicht van de schepping en de stadia van het kosmisch bewustzijn, als verwoord in Sefer HaJetsira 1:1.

314 Andere versie: הָעָם.

315 Andere versie: לוּבְשֵׁי.

316 Vgl. Dev. 33:8 : וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ ‘Over Levi zei hij: uw Tummim en uw Urim zijn bij deze man, Uw gunsteling’.

35 חַי יְיָ

Een lied geschreven, zoals blijkt uit het acrostichon, door ene Chaim Jitschak, van wie we niets meer weten dan dat hij in de 17e eeuw heeft geleefd.

De Eeuwige leeft, en gezegend zij mijn Rots,	חַי יְיָ וּבָרוּךְ צוּרִי[317]
In de Eeuwige zal mijn ziel geprezen worden,	בַּייָ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי[318]
Want de Eeuwige verlicht mijn lamp.	כִּי יְיָ תָּאִיר נֵרִי[319]
Wanneer Hij Zijn licht laat schijnen over mijn hoofd.	בְּהַלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי[320]
De Eeuwige is mijn Herder, ik zal geen gebrek hebben,	יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר[321]
Hij leidt mij langs rustige wateren,	עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי[322]
Hij die brood verschaft aan alle vlees,	נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר[323]
Voorzie mij van mijn aandeel aan brood.	לַחֶם חֻקִּי הַטְרִיפֵנִי[324]
Moge het Uw wil zijn,	יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ
U heilige God,	אַתָּה אֱלֹהַי קְדוֹשִׁי[325]
Dat U Uw tafel voor mij klaarmaakt,	תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָנֶךָ
En dat U mijn hoofd zalft met olie.	תְּדַשֵּׁן בַּשֶּׁמֶן רֹאשִׁי[326]
Wie kan mij rust geven	מִי יִתֵּן מְנוּחָתִי
Ten overstaan van de Eeuwige van de Vrede.	לִפְנֵי אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם
Zodat mijn nagslachtvolledig in het bezit zal zijn	וְהָיְתָה שְׁלֵמָה מִטָּתִי
Van leven en vrede.	הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם
Hij zende Zijn engel voor mij uit	יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנַי[327]
om mij vergezeld te doen gaan met begeleiding;	לְלַוּתִי לְוָיָה
Met het glas van de reddingen zal ik mijn gelaat opheffen,	בְּכוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא[328] פָּנַי
Het deel van mijn glas stroomt over.	מָנָת כּוֹסִי[329] רְוָיָה[330]
Mijn ziel dorst naar de Eeuwige,	צָמְאָה נַפְשִׁי אֵל יְיָ[331]
Hij vulle mijn voorraadkamers met overvloed;	יְמַלֵּא שְׂבַע אֲסָמַי[332]
Naar de bergen richt ik mijn ogen;	אֶל הֶהָרִים[333] אֶשָּׂא עֵינַי[334]
Als Hillel, en niet als Sjammai.	כְּהִלֵּל וְלֹא כְשַׁמַּאי
Vreugde van dagen, en eeuwige jaren,	חֶדְוַת יָמִים וּשְׁנוֹת עוֹלָמִים

317 Vgl. Teh. 18:47 : חַי ה’ וּבָרוּךְ צוּרִי.
318 Vgl. Teh. 34:3 : בַּה’ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי.
319 Vgl. Teh. 18:29 : כִּי אַתָּה, תָּאִיר נֵרִי.
320 Vgl. Ijov 29:3 : בְּהַלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי.
321 Vgl. Teh. 23:1 : ה’ רֹעִי לֹא אֶחְסָר.
322 Vgl. Teh. 23:2 : עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי.
323 Vgl. Teh. 136:25 : נֹתֵן לֶחֶם, לְכָל בָּשָׂר.
324 Vgl. Misjle 30:8 : הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי.
325 Vgl. Chab. 1:12 : ה’ אֱלֹהַי קְדוֹשִׁי.
326 Vgl. Teh. 23:5 : דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי.
327 Vgl. Bresj. 24:7 : יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ לְפָנֶיךָ.
328 Vgl. Teh. 116:13 : כוֹס-יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא.
329 Vgl. Teh. 16:5 : מְנָת-חֶלְקִי וְכוֹסִי.
330 Vgl. Teh. 23:5 : כּוֹסִי רְוָיָה.
331 Vgl. Teh. 42:3 : צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים.
332 Vgl. Misjle 3:10 : וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע.
333 הֶהָרִים moet hier verklaard worden als הוֹרִים, ‘ouders/leraren;’ vgl. hiervoor b.v. TB Jevamot 15b: מִפְּנֵי מָה אַתֶּם מְכַנִיסִין רֹאשֵׁי בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּדוֹלִים, בֵּין שִׁתֵּי מַחֲלוֹקוֹת גְּדוֹלוֹת, בֵּין בֵּית שַׁמַּאי וּבֵין בֵּית הִלֵּל, מִתְיָרֵא אֲנִי שֶׁמָּא יִרּוֹצוּ גֻּלְגָּלְתֵּי, Waarom zetten jullie mijn hoofd tussen twee grote bergen, d.i. tussen twee verschillende meningen, namelijk tussen Bet Sjammai en Bet Hillel; ik ben bang dat ze mijn schedel zullen breken; vgl. ook Sjemot Rabba 28-2 ‘ויקרא אליו ה’ מן ההר לאמר בזכות ההר ואין ההר אלא אבות שנאמר (מיכה ז’ ב’) שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב י"י ‘En de Eeuwige zei tot hem uit de berg: vanwege de verdienste van de berg en wat is de berg anders dan de aartsvaders, want er is gezegd, Micha 6:2 : ‘Hoort, bergen, naar de strijd van de Eeuwige’.
334 Vgl. Teh. 121:1 : אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים.

Ontwaak, mijn eer, ontwaak,
En op mijn hoofd zullen compleet zitten
De lamp van de mitswa, en het licht van de Tora
Sta op, Eeuwige, ten behoeve van mijn rust,
U en de Aron van Uw kracht.
Neem toch, God, mijn zegenspreuk aan,
En versterk het schild van Uw ziener.

עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה[335]
וְעַל רֹאשִׁי יִהְיוּ תַמִּים[336]
נֵר מִצְוָה וְאוֹר תּוֹרָה[337]
קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתִי
אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ[338]
כַּח נָא אֵת בִּרְכָתִי[339]
וְהַחֲזֵק מָגֵן[340] חוֹזֶךָ

Vertaling Nosson Scherman, A1:

Hashem lives – blessed is my Rock!
In Hashem does my soul glory,
for Hashem gives light to my lamp
when He lights His lamp over my head.

Ha shem is my Shepherd, I shall not lack,
beside tranquil waters He leads me.
He Who gives bread for all flesh
– feed me my allotted bread.

May it be Your will
– You, my Sacred God –
prepare Your table before me,
anoint my head with oil.

Who can place my contentment,
before the Lord oof Peace,
that my progeny be perfect,
with life and peace!

May He send His angel before me
as my accompanying escort.
Then I shall raise my face with a cup of salvations,
the portion of my cup overflows.

My soul thirts for Hashem,
may He fill my storehouses with abundance.
To the teachers shall raise my eyes,
like Hillel, not like Shammai.

So give me days of delight and eternal years –
“Wake up, my soul, wake up!” –
Then above my head will unite as twins,
the lamp of precepts and the light of Torah.

Rise up, Hashem, be present in my contentment,
You and the Ark of Your strength.
Please accept, O God, my blessing,
and strengthen the shield of Your seer.

335 Vgl. Teh. 57:9 : עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה.
336 Vgl. Sjemot 26:24 : יִהְיוּ תַמִּים עַל־רֹאשׁוֹ ‘ze moeten compleet bovenop zijn hoofd zitten’.
337 Vgl. Misjle 6:23 : כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.
338 Vgl. Teh. 132:8 : קוּמָה יְהוָה לְמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ.
339 Vgl. Bresj. 33:11 : קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי.
340 Vgl. Teh. 35:2 : הַחֲזֵק מָגֵן.